

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VZNIK A ZÁNİK MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV NA SLOVENSKU V ROKU 2023

Bratislava

2024

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2024

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Obsah	3
Zoznam grafov, tabuliek a skratiek	4
Zoznam skratiek	6
Úvod	7
1 Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov	8
1.1 Fyzické osoby - podnikatelia.....	10
1.2 Právnické osoby – podniky	11
2 Vznik malých a stredných podnikov na Slovensku	14
2.1 Vznik MSP podľa veľkostnej kategórie	17
2.2 Vznik MSP podľa právnych foriem	18
2.3 Vznik MSP podľa odvetvovej štruktúry.....	21
2.4 Vznik MSP podľa sídla	23
3 Zánik malých a stredných podnikov na Slovensku	28
3.1 Zánik MSP podľa právnych foriem.....	30
3.2 Zánik MSP podľa odvetvovej štruktúry	33
3.3 Zánik MSP podľa sídla.....	34
4 Dynamika vývoja a čistý prírastok vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku	38
4.1 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa právnych foriem	40
4.2 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetvovej štruktúry.....	43
4.3 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla	50
Záver	57

Zoznam grafov, tabuliek a skratiek

Zoznam grafov

Graf č. 1: Vývoj počtu MSP v r. 2010 - 2023 v SR	9
Graf č. 2: Vývoj počtu FO a PO MSP na Slovensku v r. 2010 - 2023	9
Graf č. 3: Vývoj počtu živnostníkov (MSP) v r. 2010 - 2023	10
Graf č. 4: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v r. 2010 - 2023	11
Graf č. 5: Vývoj počtu PO MSP v r. 2010 - 2023	11
Graf č. 6: Vývoj počtu spol. s r. o. v r. 2010 - 2023	12
Graf č. 7: Vývoj počtu a.s., ZO, družstiev a ostatných foriem PO v r. 2010 - 2023 v SR	13
Graf č. 8: Vývoj počtu vzniknutých MSP v rokoch 2010-2023 v SR	14
Graf č. 9: Porovnanie vývoja vznikov MSP po mesiacoch roka 2023 v SR	16
Graf č. 10: Vývoj vzniknutých FO - podnikateľov MSP v rokoch 2009-2023 v SR	16
Graf č. 11: Vývoj vzniknutých PO MSP v rokoch 2009-2023 v SR	17
Graf č. 12: Vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov v rokoch 2010-2023 v SR	18
Graf č. 13: Vývoj počtu vzniknutých malých a stredných podnikov v rokoch 2010-2023 v SR	18
Graf č. 14: Vývoj počtu vzniknutých živnostníkov a PO v rokoch 2010-2023 v SR	19
Graf č. 15: Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolaní a SHR v rokoch 2010-2023 v SR	20
Graf č. 16: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa odvetví v rokoch 2010 - 2023 v SR	22
Graf č. 17: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa sídla v rokoch 2010 - 2023 v SR	27
Graf č. 18: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v rokoch 2010 - 2023 v SR	28
Graf č. 19: Priebeh zánikov MSP po mesiacoch v SR v porovnaní s dlhodobým priemerom	29
Graf č. 20: Vývoj počtu zaniknutých FO-podnikateľov v rokoch 2010 - 2023 v SR	30
Graf č. 21: Vývoj počtu zaniknutých PO v roku 2010 - 2023 v SR	30
Graf č. 22: Vývoj počtu zaniknutých živnostníkov a PO v rokoch 2010 - 2023 v SR	31
Graf č. 23: Vývoj počtu zaniknutých slobodných povolaní a SHR v rokoch 2010 - 2023 v SR	32
Graf č. 24: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v rokoch 2009-2023 v SR	34
Graf č. 25: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2010 - 2023 v SR	37
Graf č. 26: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov v SR v rokoch 2010 - 2023	38
Graf č. 27: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v SR v roku 2010 - 2023	38
Graf č. 28: Porovnanie vývoja čistých prírastkov MSP po mesiacoch roka 2023 v SR s dlhodobým priemerom ..	40
Graf č. 29: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - živnostníkov v rokoch 2010 - 2023 v SR	41
Graf č. 30: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - slobodných povolaní v rokoch 2010 - 2023 v SR	41
Graf č. 31: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - SHR v roku 2010 - 2023 v SR	42
Graf č. 32: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých PO v rokoch 2010 - 2023 v SR	43
Graf č. 33: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v pôdohospodárstve v rokoch 2010-2023 v SR ..	44
Graf č. 34: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v priemysle v rokoch 2010 - 2023	45
Graf č. 35: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v stavebníctve v rokoch 2010 - 2023 v SR	45
Graf č. 36: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchode v rokoch 2010 -2023 v SR	46
Graf č. 37: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v doprave a informáciách v roku 2010-2023 v SR ..	46
Graf č. 38: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ubytovaní a stravovaní v rokoch 2010 - 2023 v SR ..	47
Graf č. 39: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchodných službách v rokoch 2010 - 2023 v SR ..	47
Graf č. 40: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ostatných službách v rokoch 2010 - 2023 v SR ..	48
Graf č. 41: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa odvetví v rokoch 2010 - 2023 v SR	48
Graf č. 42: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji v roku 2010-2023	51
Graf č. 43: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji v rokoch 2010 - 2023	51
Graf č. 44: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji v rokoch 2010 - 2023	52
Graf č. 45: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Nitrianskom kraji v rokoch 2010 - 2023	52
Graf č. 46: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji v rokoch 2010 - 2023	53
Graf č. 47: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trenčianskom kraji v rokoch 2010 - 2023	53
Graf č. 48: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trnavskom kraji v rokoch 2010 - 2023	54
Graf č. 49: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Žilinskom kraji v roku 2010 - 2023	54
Graf č. 50: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2010 - 2023	55

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Počet podnikateľských subjektov podľa veľkostnej kategórie a právnych foriem v roku 2023.....	8
Tab. č. 2: Prehľad počtu FO - podnikateľov (MSP) podľa právnych foriem v r. 2023 a podiel na FO - podnikateľov	10
Tab. č. 3: Prehľad počtu PO MSP podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2023	12
Tab. č. 4: Index vývoja jednotlivých typov PO v SR.....	13
Tab. č. 5: Počet vznikov MSP v jednotlivých mesiacoch roku 2023 v SR	15
Tab. č. 6: Počet vznikov MSP podľa veľkosti v rokoch 2016-2023 v SR.....	17
Tab. č. 7: Počet vznikov MSP podľa právnych foriem v rokoch 2015-2023 v SR	19
Tab. č. 8: Index vývoja vzniknutých MSP podľa právnych foriem v SR.....	20
Tab. č. 9: Vznik podnikov PO podľa jednotlivých právnych foriem	20
Tab. č. 10: Počet vznikov MSP podľa odvetví v rokoch 2016 - 2023 v SR.....	21
Tab. č. 11: Index vývoja vzniknutých MSP podľa odvetví v SR	23
Tab. č. 12: Vývoj vzniknutých subjektov v roku 2023 v porovnaní s dlhodobým priemerom	23
Tab. č. 13: Počet vznikov MSP podľa sídla v rokoch 2008-2023 v SR	24
Tab. č. 14: Index vývoja vzniknutých MSP podľa sídla v SR	27
Tab. č. 15: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov v jednotlivých mesiacoch roku 2023 v SR.....	29
Tab. č. 16: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v r. 2016 - 2023 v SR	31
Tab. č. 17: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v SR	32
Tab. č. 18: Počet zánikov vybraných právnických osôb	33
Tab. č. 19: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2016 - 2023.....	33
Tab. č. 20: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v SR	34
Tab. č. 21: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2016- 2023 v SR.....	35
Tab. č. 22: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v SR.....	37
Tab. č. 23: Prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov s ohľadom na čistý prírastok v SR v rokoch 2010-2023	39
Tab. č. 24: Index vývoja vzniknutých, zaniknutých podnikateľských subjektov a čistého prírastku v SR.....	39
Tab. č. 25: Počet čistých vznikov podnikateľských subjektov v jednotlivých mesiacoch roku 2023 v SR	39
Tab. č. 26: Čistý prírastok/úbytok podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2016-2023 v SR	43
Tab. č. 27: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví a poradie v roku 2022 a 2023 v SR	49
Tab. č. 28: Dynamika ČP podľa odvetví 2023/2022 (krátkodobá)	49
Tab. č. 29: Vývoj ČP podľa odvetví v roku 2023 voči dlhodobému priemeru (2008-2023)	50
Tab. č. 30: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v roku 2016 - 2023 v SR	50
Tab. č. 31: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla a poradie jednotlivých krajov v roku 2022 a 2023 v SR.....	55
Tab. č. 32: Dynamika ČP podľa sídla 2023/2022 (krátkodobá).....	56
Tab. č. 33: Vývoj ČP podľa sídla v roku 2022 voči dlhodobému priemeru (2008-2023).....	56

Zoznam obrázkov

Obrázok 1: Vzniky podnikov podľa odvetvovej štruktúry v jednotlivých okresoch SR v roku 2023.....	25
Obrázok 2: Vzniky podnikov podľa právnej formy v jednotlivých okresoch SR v roku 2023	26
Obrázok 3: Zániky podnikov podľa odvetvovej štruktúry v jednotlivých okresoch SR v roku 2023	35
Obrázok 4: Zániky podnikov podľa právnej formy v jednotlivých okresoch SR v roku 2023	36

Zoznam skratiek

ČP	čistý prírastok
FO	fyzická(é) osoba(y)
L2	likvidita 2. stupňa
L3	likvidita 3. stupňa
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MSP	malé a stredné podniky
p. č.	poradové číslo
PO	právnická(é) osoba(y)
SBA	Slovak Business Agency
SHR	samostatne hospodáriaci roľník/roľníci
SR	Slovenská republika
SZČO	samostatne zárobkovo činná(é) osoba(y)
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
VH	výsledok hospodárenia

Úvod

Rok 2023 bol po uplynulom období rokov 2020 – 2022 rokom, ktorý bol z ekonomického hľadiska pokojnejší. Protipandemické opatrenia z minulých období sa neuplatňovali už v žiadnej miere a po dramatickom roku 2022, v rámci ktorého dochádzalo k výraznému rastu cien energií a všeobecne vysokej inflácii sa podarilo stabilizovať aj túto situáciu. Vojna na Ukrajine sa postupne dostala do ďalšej fázy a jej najväčší rozsah sa ustálil na východných územiach Donbasu.

Publikácia „Vznik a zánik malých a stredných podnikov na Slovensku“ je pravidelným analyticko-štatistickým dokumentom zameraným na analýzu početnosti vznikov a zánikov malých a stredných podnikov na Slovensku, kvantifikáciu čistého prírastku a finančných ukazovateľov vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov podľa štyroch kritérií – veľkostnej kategórie, právnych foriem, odvetvovej štruktúry a sídla. Publikácia okrem stavu v roku 2023 analyzuje aj vývoj ukazovateľov v čase, ktorý je doplnený o prijaté legislatívne opatrenia vplývajúce na vznik a zánik podnikateľských subjektov na Slovensku. Analýza tak umožňuje nielen identifikovať veľkostné kategórie, právne formy, odvetvia či regióny, ktoré sú na Slovensku podnikateľsky najviac alebo najmenej žiadané, ale odhaľuje aj dopad legislatívnych zmien na podnikateľské prostredie.

Dokument je rozdelený do štyroch kapitol. Prvá kapitola má informačný charakter a venuje sa zhodnoteniu aktuálneho stavu MSP na Slovensku. Druhá kapitola sa zameriava na podrobnú analýzu vznikov MSP v členení podľa spomínaných štyroch kritérií. V tretej kapitole sa venujeme analýze zánikov podnikateľských subjektov v totožnom členení s výnimkou kategorizácie podľa veľkosti. Štvrtá kapitola má sumarizačný charakter a bilancuje údaje o vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektoch v podobe čistého prírastku, resp. úbytku.

1 Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov

V roku 2023 bolo evidovaných 667 606 aktívnych podnikateľských subjektov – z nich až 666 938 patrilo do kategórie malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“), čo predstavuje 99,9 % z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov. Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií boli v najväčšom počte zastúpené mikropodniky (0-9 zamestnancov) s celkovým počtom 650 533 podnikateľských subjektov, ktoré v relatívnom vyjadrení tvorili 97,4 % všetkých podnikateľských subjektov. Druhou najpočetnejšou kategóriou boli malé podniky (10-49 zamestnancov), ktoré tvorili 2,0 % z celkového počtu podnikateľských subjektov (resp. 13 674 podnikateľských subjektov). V roku 2023 pôsobilo na Slovensku aj 2 731 podnikateľských subjektov spadajúcich do kategórie stredných podnikov (50-249 zamestnancov), ktoré tvorili 0,4 % celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov.

Tab. č. 1: Počet podnikateľských subjektov podľa veľkostnej kategórie a právnych foriem v roku 2023

Veľkostné kategórie / právne formy	Podniky	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Spolu		Index 23/22
					abs.	%	
Mikropodniky	247 920	375 859	23 327	3 427	650 533	97,4%	99,5
Malé podniky	12 795	859	12	8	13 674	2,0%	100,4
Stredné podniky	2 705	25	1	0	2 731	0,4%	99,4
SPOLU MSP	263 420	376 743	23 340	3 435	666 938	99,9%	99,5
Veľké podniky	666	2	0	0	668	0,1%	101,8
SPOLU	264 086	376 745	23 340	3 435	667 606	100,0%	99,5

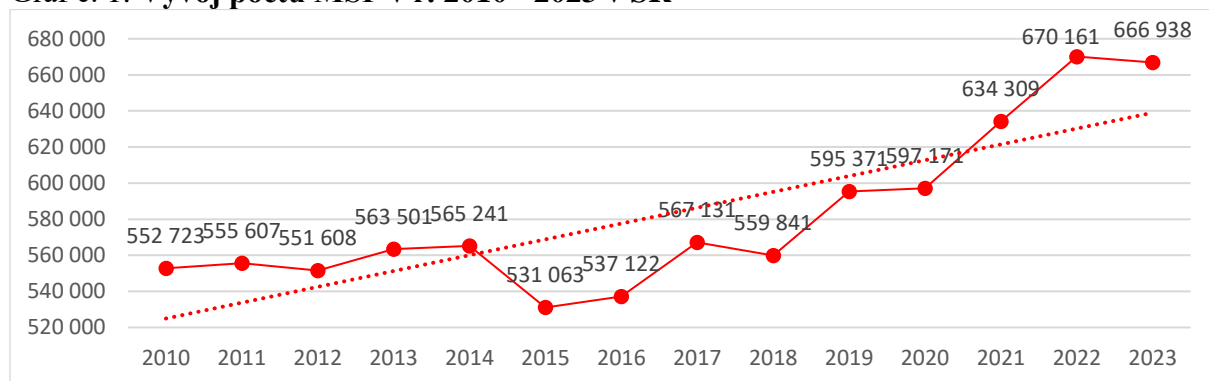
Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem sa najpočetnejším zastúpením aj v roku 2023 vyznačovali živnostníci, ktorí predstavujú dlhodobo najobľúbenejšiu formu podnikania na Slovensku. V roku 2023 pôsobilo na Slovensku 376 745 živnostníkov – z nich 376 743 splnilo kritériá pre zaradenie do veľkostnej kategórie MSP. Podiel živnostníkov na celkovom počte aktívnych MSP predstavoval v roku 2023 viac ako polovicu všetkých MSP (56,49 %). Po živnostníkoch zaznamenali najvyšší počet evidovaných podnikateľských subjektov podniky v počte 264 086 – z nich 263 420 spadalo do kategórie MSP. Podniky tvorili v rámci MSP 39,5 % všetkých aktívnych MSP. V nižšej miere sa na celkovom počte MSP podieľali slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci, ktorí tvorili 3,5 % (23 340 podnikateľských subjektov), resp. 0,52 % (3 435 podnikateľských subjektov).

Napriek dlhodobému pozitívnemu trendu rastu MSP na Slovensku, došlo k miernemu poklesu nových vznikov MSP v roku 2023. Tento pokles však nemal vplyv na dlhodobé trendy. V porovnaní s rokom 2010 vzrástol počet MSP do roku 2023 o približne 21 % (o 114 215 podnikov). Najvyšší medziročný nárast sme zaznamenali v roku 2021 (o 37 138 aktívnych podnikateľov MSP viac). Pokles zaznamenávame v rokoch 2012, 2015 a 2018 a aj v roku 2023. Zatiaľ čo v rokoch 2012 a 2018 šlo len o mierny pokles, v roku 2015 bol tento pokles markantnejší (o 34 178 subjektov), čo bolo spôsobené hlavne vplyvom zavedenia novej

metodiky Štatistického úradu SR pre stanovenie aktivity subjektu.¹ V roku 2023 došlo k miernemu medziročnému poklesu počtu registrovaných subjektov o 3 223.

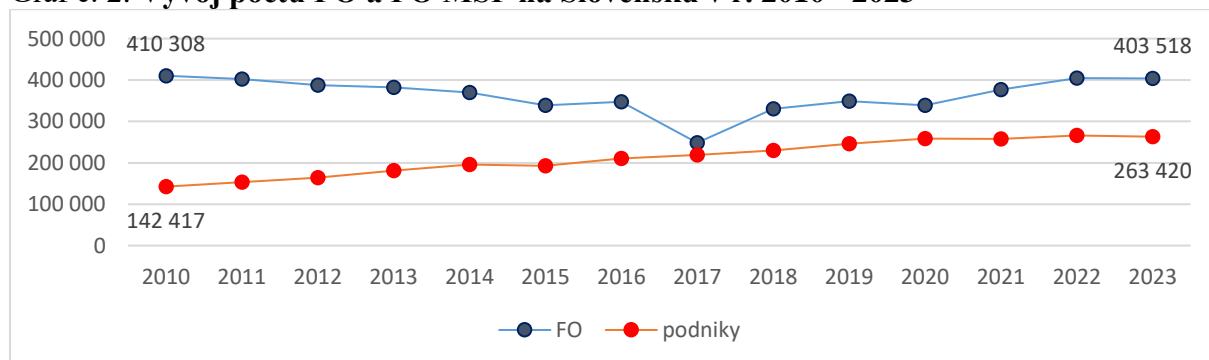
Graf č. 1: Vývoj počtu MSP v r. 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Fyzické osoby (živnostníci, slobodné povolania a SHR) tvoria viac ako polovicu (60,5 %) z aktívnych MSP, v minulosti ich podiel postupne klesal, uplynulé roky rastie. Počet právnických osôb a tým aj ich podiel (39,5 %) aktuálne na celkovom počte aktívnych podnikateľských subjektov skôr klesá a tento trend pozorujeme posledné štyri roky, aj keď v posledných dvoch rokoch dochádza k určitej stagnácii tohto podielu. V minulosti dosiahol aj viac ako 40 % podiel na MSP. V roku 2023 poklesol počet fyzických osôb podnikateľov (0,2 %) a tiež došlo k poklesu počtu právnických osôb MSP (o 0,9 %). Vývoj počtu FO – podnikateľov a PO MSP v období rokov 2010 - 2023 znázorňuje graf č. 2.

Graf č. 2: Vývoj počtu FO a PO MSP na Slovensku v r. 2010 - 2023

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

¹ Za ekonomicky aktívny subjekt považuje ŠÚ SR subjekt, ktorý mal v sledovanom referenčnom období zamestnancov, tržby alebo investície. K stanoveniu aktivity využíva ŠÚ SR aj údaje z administratívnych zdrojov o platiteľoch zdravotného poistenia. Zmeny v počtoch jednotlivých subjektov preto v rámci publikácie nemusia vzájomne korešpondovať (počet čistých prírastkov nekorešponduje s počtom evidovaných subjektov). Ide o metodologický prístup. Cieľom čistých prírastkov je preto poukazovať na trendy v danom sektore a danom území.

1.1 Fyzické osoby - podnikatelia

Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov (MSP) pôsobilo v roku 2023 na Slovensku 376 743 aktívnych živnostníkov, 23 340 osôb ako slobodné povolania a 3 435 osôb pracujúcich ako samostatne hospodáriaci roľníci. Najväčší podiel na celkovom počte aktívnych FO podnikateľov majú dlhodobo živnostníci, pričom tento podiel sa oproti minulému roku zvýšil o 0,1 p. b. na 93,4 % z celkového počtu aktívnych fyzických osôb – podnikateľov (MSP). Slobodné povolania dosahovali v roku 2023 na MSP fyzických osobách – podnikateľoch podiel 5,8 %. Najmenej je stále fyzických osôb – podnikateľov, ktorí podnikajú ako samostatne hospodáriaci roľníci. V absolútnom počte ide o 3 435 podnikateľov, čo predstavuje podiel na MSP fyzických osobách 0,9 %. Prehľad počtu a podielu jednotlivých kategórií FO – podnikateľov za rok 2023 v členení podľa právnych foriem je uvedený v tabuľke č. 2.

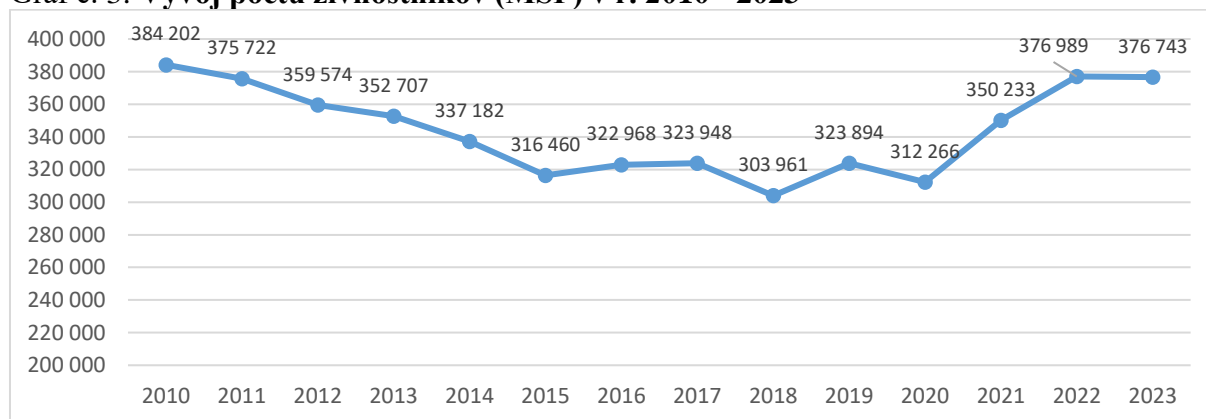
Tab. č. 2: Prehľad počtu FO - podnikateľov (MSP) podľa právnych foriem v r. 2023 a podiel na FO - podnikateľov

Typ FO	abs.	% z FO
Živnostníci (MSP)	376 743	93,4%
Slobodné povolania	23 340	5,8%
Samostatne hospodáriaci roľníci	3 435	0,9%
SPOLU	403 518	100%

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Živnostníci sú dlhodobo najpočetnejšou skupinou FO – podnikateľov. Počet živnostníkov kontinuálne rástol od roku 2020, kedy naposledy došlo k medziročnému miernemu poklesu absolútneho počtu živností, a to najmä vplyvom koronakrízového obdobia. V roku 2023 došlo k stagnácii počtu registrovaných živností a ich počet sa len mierne znížil o 256. Vývoj počtu živnostníkov v rokoch 2010 - 2023 znázorňuje graf č. 3.

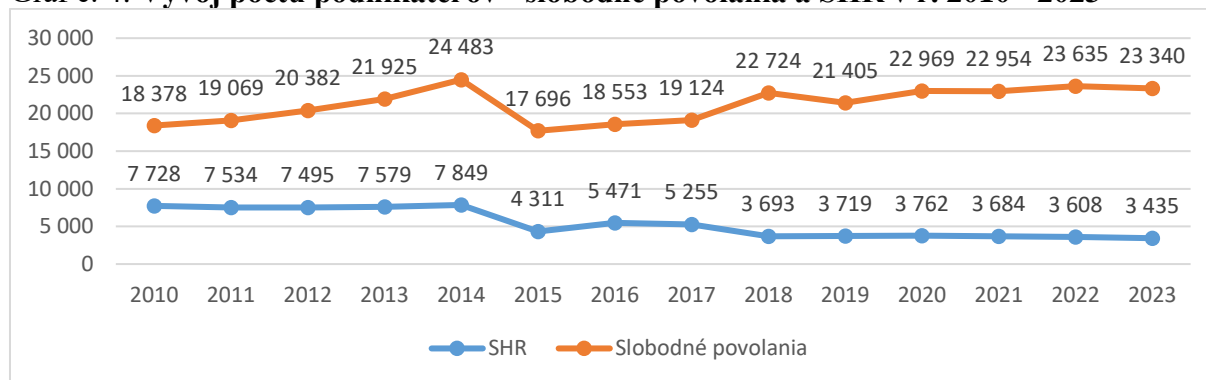
Graf č. 3: Vývoj počtu živnostníkov (MSP) v r. 2010 - 2023

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Počet osôb podnikajúcich ako slobodné povolania (aktívne) zostáva dlhodobo relatívne stabilný a medziročné pohyby sú iba v hodnotách nižších stoviek. V uplynulom roku dosiahol počet slobodných povolaní približne rovnakú hodnotu ako v roku 2022, a to tesne nad 23 tisíc. Počet samostatne hospodáriacich roľníkov stagnuje, resp. veľmi pozvoľne klesá. Trendy potvrdil aj rok 2023 a absolútny počet 3 435 samostatne hospodáriacich roľníkov.

Graf č. 4: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v r. 2010 - 2023

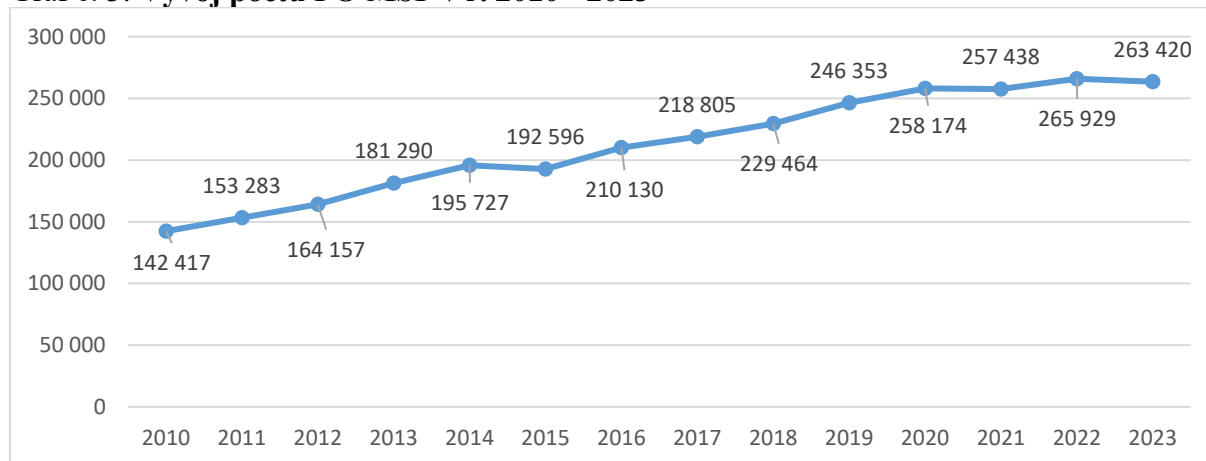

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

1.2 Právnické osoby – podniky

Podiel právnických osôb na aktívnych MSP medziročne opäť klesol a dostal sa pod hranicu 40 %, na hodnotu 39,5 %. Z dlhodobého hľadiska vidíme rastúci trend, aj keď v roku 2023 došlo k miernemu poklesu počtu registrovaných podnikov. Pokles v roku 2021 je však špecifickým práve z hľadiska administratívneho výmazu viacerých neaktívnych právnických osôb z obchodného registra, preto tento ukazovateľ môže byť skresľujúci. Podobný pokles evidujeme aj v roku 2015, pričom v tomto čase došlo k uplatneniu novej metodiky ŠÚ SR pre stanovenie aktivity subjektu. Počet aktívnych právnických osôb v roku 2023 dosiahol 263 420 subjektov. Rastúcu obľúbenosť podnikania formou PO však možno pozorovať predovšetkým v dlhodobom horizonte - v porovnaní s krízovým rokom 2009 sa počet PO – podnikov v roku 2023 viac ako zdvojnásobil. Vývoj počtu PO spadajúcich do kategórie MSP na Slovensku za uplynulých 14 rokov znázorňuje graf č. 5.

Graf č. 5: Vývoj počtu PO MSP v r. 2010 - 2023

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Medzi právnickými osobami stále dominujú spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré v roku 2023 opäť tvorili podiel na aktívnych MSP PO viac ako 90 % (konkrétne 95,7 %). Oproti predchádzajúcemu roku opäť vzrástol ich podiel, konkrétne o 0,2 p. b. Podiel zahraničných osôb ostal rovnaký oproti minulému roku na úrovni 0,4 %. Jednoduchú spoločnosť na akcie, ktorá predstavovala nový spôsob podnikania a právnej formy podnikania minulý rok využívalo

351 subjektov, čo je o 10 menej ako rok predtým. Prehľad počtu PO MSP v členení podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2023 znázorňuje tabuľka č. 3.

Tab. č. 3: Prehľad počtu PO MSP podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2023

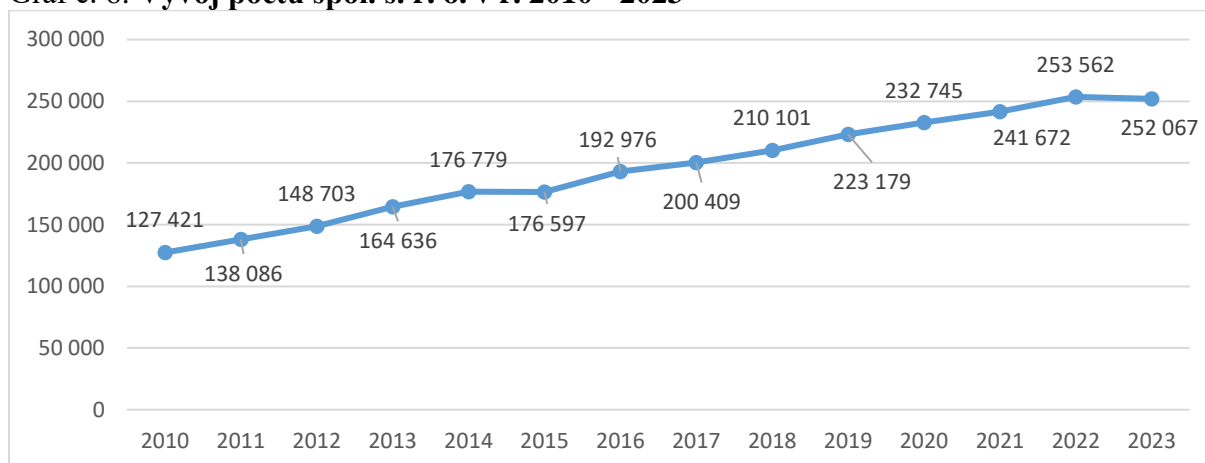
Typ PO	abs.	%
Spoločnosť s ručením obmedzeným	252 067	95,7%
Zahraničné osoby	959	0,4%
Akciová spoločnosť	4 606	1,7%
Družstvo	1 337	0,5%
Jednoduchá spoločnosť na akcie	351	0,1%
Ostatné	4100	1,6%
SPOLU	263 420	100,0%

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska strednodobého trendu v roku 2023 došlo k miernemu poklesu počtu registrovaných s. r. o. Kým v roku 2010 bolo evidovaných 127 421 spoločností s ručením obmedzeným, v roku 2023 to bolo 252 067.

V krátkodobom horizonte medziročne počet registrovaných s. r. o. v kategórii MSP poklesol o 0,6 %. Vývoj počtu spoločností s ručením obmedzeným v období rokov 2010 - 2023 v SR znázorňuje graf č. 6.

Graf č. 6: Vývoj počtu spol. s r. o. v r. 2010 - 2023

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Ostatné formy podnikania a ich vývoj sa postupne stabilizujú. Počet akciových spoločností zostáva veľmi stabilný a dramaticky sa nemení, pohybujúc sa okolo hodnoty 5 100. V roku 2023 však mierne poklesol na 4 606, čo naznačuje určité spomalenie v tejto kategórii.

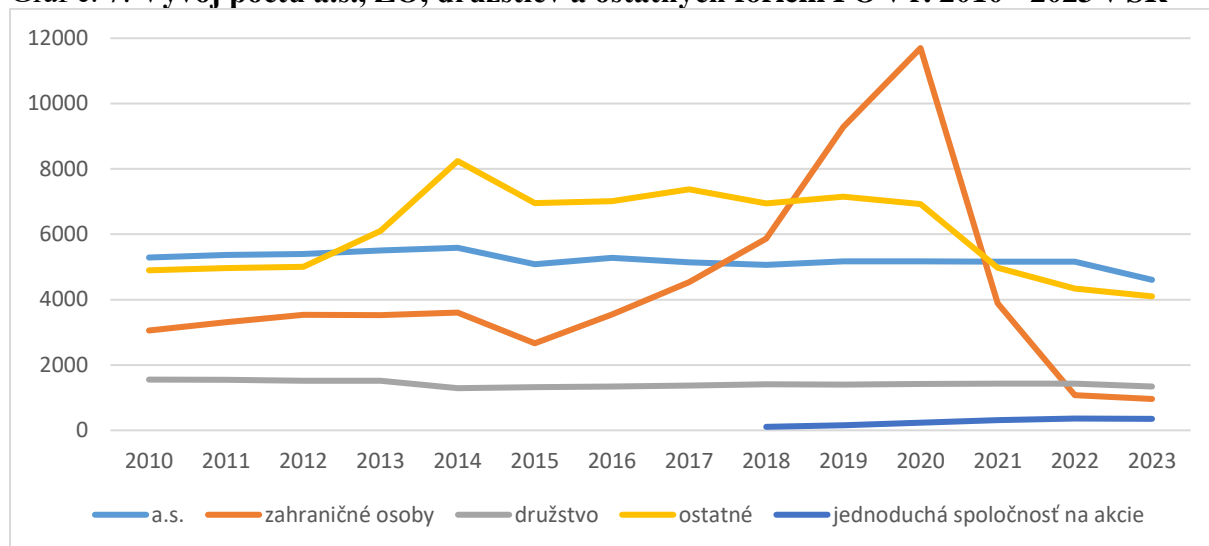
Výrazne dynamický vývoj naďalej vidíme pri zahraničných osobách, ktorých počet v roku 2020 dosahoval viac ako 11-tisíc. Po postupnom poklese dosiahli v roku 2022 hodnotu 1 078, a v roku 2023 klesol ich počet ešte výraznejšie na 959. Tento trend je spôsobený najmä administratívnymi zásahmi a výmazmi z obchodného registra.

V minulosti sme registrovali postupný nárast počtu „jednoduchých spoločností na akcie“ (j.s.a.), ktoré sú jednoduchšou formou akciovej spoločnosti určenou pre start-upy či začínajúcich podnikateľov. Tento trend sa v roku 2023 nepotvrdil a dosiahol hodnotu 351, čo naznačuje mierne spomalenie rastu.

Vývoj počtu ostatných foriem podnikania ukazuje stabilizáciu po dlhodobom poklese. Po vrchole v roku 2014 (8 242) sa ich počet v roku 2023 zastavil na hodnote 4 100, čo je podobné ako v predchádzajúcich rokoch.

Vývoj počtu akciových spoločností, zahraničných osôb, družstiev a ostatných foriem podnikania PO v období rokov 2010 – 2023 znázorňuje graf č. 7.

Graf č. 7: Vývoj počtu a.s., ZO, družstiev a ostatných foriem PO v r. 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky vývoja bol v medziročnom porovnaní zaznamenaný pokles počtu evidovaných podnikateľských spoločností vo všetkých kategóriách. Najvýraznejší medziročný pokles zaznamenali zahraničné osoby, a to o 11 % medziročne. Pokles pozorujeme aj pri počte evidovaných akciových spoločností o takmer 500 a tiež mierny pokles v počte evidovaných spoločností s ručeným obmedzením. Negatívom z pohľadu vývoja MSP je tiež pokles kategórie jednoduchých osôb na akcie, špeciálnej právnej formy vytvorenej práve na podporu startupov a malého podnikania. Ich počet poklesol o 10 medziročne, čo je o 2,8 %. Index vývoja jednotlivých typov PO v SR znázorňuje tabuľka č. 4.

Tab. č. 4: Index vývoja jednotlivých typov PO v SR

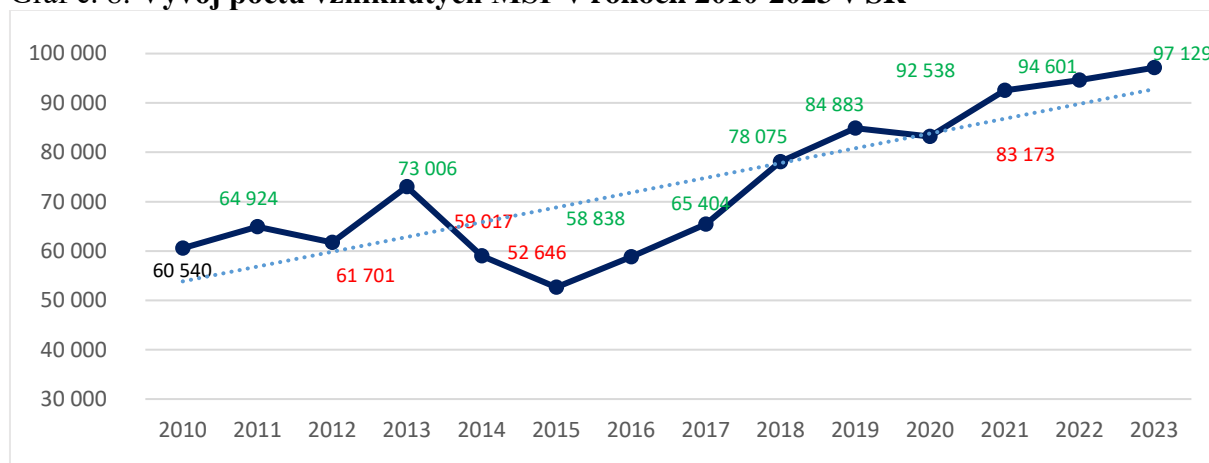
Typ PO	2022	2023	Index 23/22	Zmena
Spoločnosť s ručením obmedzeným	253 562	252 067	0,99	↓ - 0,6 %
Akciová spoločnosť	5 159	4 606	0,89	↓ -10,7 %
Zahraničné osoby	1 078	959	0,89	↓ -11,0 %
Družstvo	1 432	1 337	0,93	↓ - 6,6 %
Jednoduchá spoločnosť na akcie	361	351	0,97	↓ - 2,8 %
Ostatné	4 337	4 100	0,95	↓ - 5,5 %
PO spolu	265 929	263 420	0,99	↓ - 0,9 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2 Vznik malých a stredných podnikov na Slovensku

Vznik nových podnikateľských subjektov počas jednotlivých rokov koreluje najmä s hospodárskou politikou, ktorú vláda voči začínajúcim podnikateľom uplatňuje. Vývoja počtu novovzniknutých podnikov sa síce dotýka aj hospodársky cyklus, no v niektorých rokoch pozorujeme pokles napriek všeobecne dobrej hospodárskej situácii. Preto predpokladáme, že na tento vývoj majú vplyv aj legislatívne zmeny. Vývoj je síce nerovnomerný, no trend je vo všeobecnosti od roku 2010 rastúci. V prvom sledovanom roku 2010 bol počet novovzniknutých podnikov (PO + FO) na úrovni 60 540 podnikov. Už o rok na to dosiahol viac ako 64 tisíc. Prvý pokles počas sledovaného obdobia nastáva až v roku 2012. Následne dosiahol počet novovzniknutých podnikov úroveň viac ako 73 tisíc, avšak nasledovaný pomerne zásadným dvojiročným poklesom počtu novovzniknutých podnikov v rokoch 2014 a 2015 (do súvislosti sa nižší záujem o podnikanie dá dať so zavedením tzv. daňových licencií²). Počty novovzniknutých podnikov začali zásadne rásť až do roku 2020, kedy síce došlo k medziročnému miernemu prepadu o asi 2 %, no už o rok na to počty novovzniknutých podnikov vzrástli o 11 % medziročne. Čo sa týka uplynulého roka 2023, počet novovzniknutých podnikov dosiahol opäť nový rekord a presiahol 97 129 prvýkrát v histórii, pričom nových podnikov vzniklo asi o 2,7 % (asi 2 500) viac ako v roku 2022.

Graf č. 8: Vývoj počtu vzniknutých MSP v rokoch 2010-2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z časového hľadiska bolo viac MSP zaregistrovaných v priebehu prvého polroka 2023, kedy vzniklo 52 735 podnikateľských subjektov (resp. 54,3 % z celkového počtu vzniknutých MSP).

² Vzhľadom na to, že daňové licencie boli znovuzavedené od roku 2024, uvidíme, ako sa trendy vznikov – zánikov MSP prejavia v budúcom roku. V roku 2023 sa ešte daňové licencie nepremietli do počtu vznikov ako i zánikov MSP.

Tab. č. 5: Počet vznikov MSP v jednotlivých mesiacoch roku 2023 v SR

Mesiac	Počet vznikov	%	Počet vznikov za kvartál	%	Počet vznikov za polrok	%
január	9 787	10,1%	27 190	27,99 %	52 735	54,3 %
február	8 306	8,6%				
marec	9 097	9,4%				
apríl	7 964	8,2%	25 545	26,30 %		
máj	8 685	8,9%				
jún	8 896	9,2%				
júl	8 322	8,6%	24 719	25,45 %	44 394	45,7 %
august	7 573	7,8%				
september	8 824	9,1%				
október	8 070	8,3%	19 675	20,26 %		
november	7 030	7,2%				
december	4 575	4,7%				
SPOLU	97 129	100 %	97 129	100 %	97 129	100 %

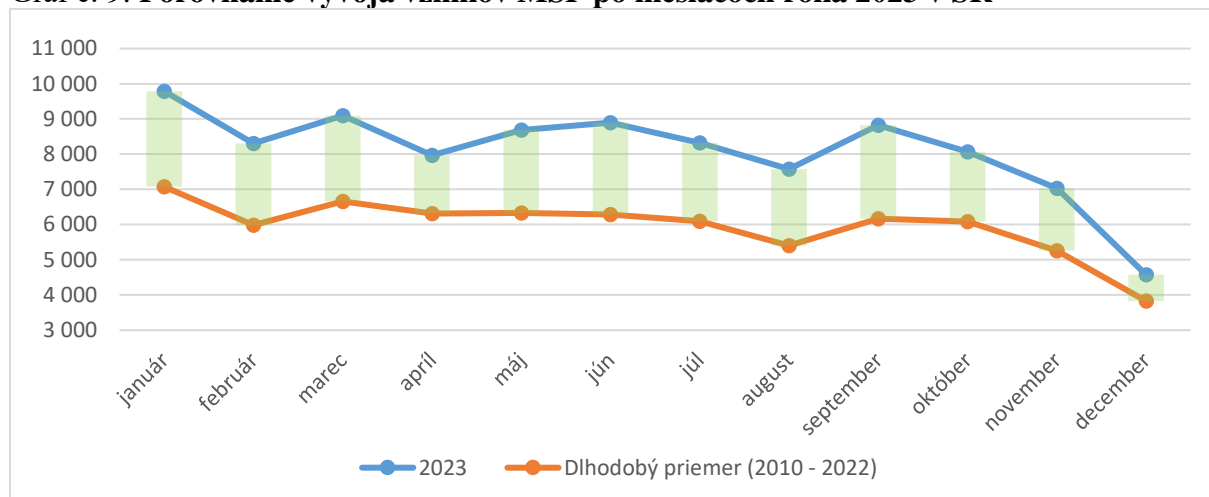
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Výrazne nižší vplyv na vznik nových podnikov pripisujeme v roku 2023 geopolitickým udalostiam. Kým v rokoch 2020 – 2021 dominovala téma hospodárskej politiky súvisiacej s pandémiou, v roku 2022 zase s udalosťami na Ukrajine a rastúcimi cenami energií pre podniky, v roku 2023 sa vplyv týchto udalostí na slovenskú ekonomiku minimalizoval.

Z pohľadu vývoja vznikov podľa mesiacov bolo najviac nových registrácií zaznamenaných opäť v januári – 9 787, čo predstavuje 10,1 % celkového počtu MSP vzniknutých v roku 2023. Naopak, najmenej MSP vzniklo opäť v decembri – 4 575 subjektov. Silný z pohľadu vznikov nových podnikov bol ešte september, jún a marec 2023. Potvrdili sa tak trendy vznikov nových podnikov z minulých rokov.

V porovnaní s dlhodobým priemerom nebol počet nových registrácií MSP nižší ani v roku 2023 počas jedného mesiaca, pričom do dlhodobého priemeru vstúpili aj relatívne zlé čísla z roka 2020. V nasledujúcich mesiacoch došlo k postupnému nárastu počtu nových MSP až do septembra, kedy počet novovzniknutých MSP začal postupne klesať. Počet novovzniknutých podnikov ostal vysoko nad dlhodobým priemerom znázornenom na grafe č. 9.

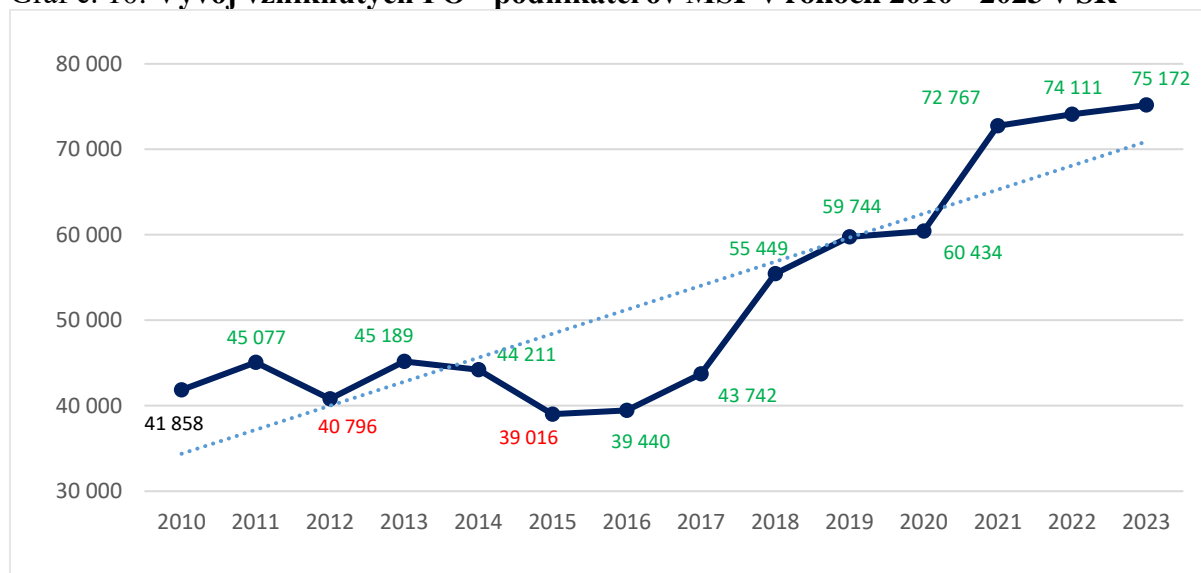
Graf č. 9: Porovnanie vývoja vznikov MSP po mesiacoch roka 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj vzniku fyzických osôb podnikateľov má dlhodobý rastúci trend. Poklesové obdobia počtu novovzniknutých fyzických osôb podnikateľov evidujeme v roku 2012 a v roku 2015 (aj vplyvom zmien v paušálnych výdavkoch živnostníkov). Napriek hospodárskemu prepadu počas krízového roka 2020 počet novovzniknutých FO podnikateľov dosiahol 60 000. V roku 2021 a 2022 vidíme dramatický rast počtu novovzniknutých FO podnikateľov, pričom rast dosiahol viac ako 74 tisíc nových FO podnikateľov. Predpokladáme, že výrazný nárast počtu nových registrácií FO v uplynulých rokoch bol spôsobený predovšetkým zvýšením sumy paušálnych výdavkov. V roku 2023 opäť dosiahol nárast počtu fyzických osôb podnikateľov nový rekord, avšak tempo počtu nových registrácií sa postupne zvoľňuje.

Graf č. 10: Vývoj vzniknutých FO - podnikateľov MSP v rokoch 2010 - 2023 v SR

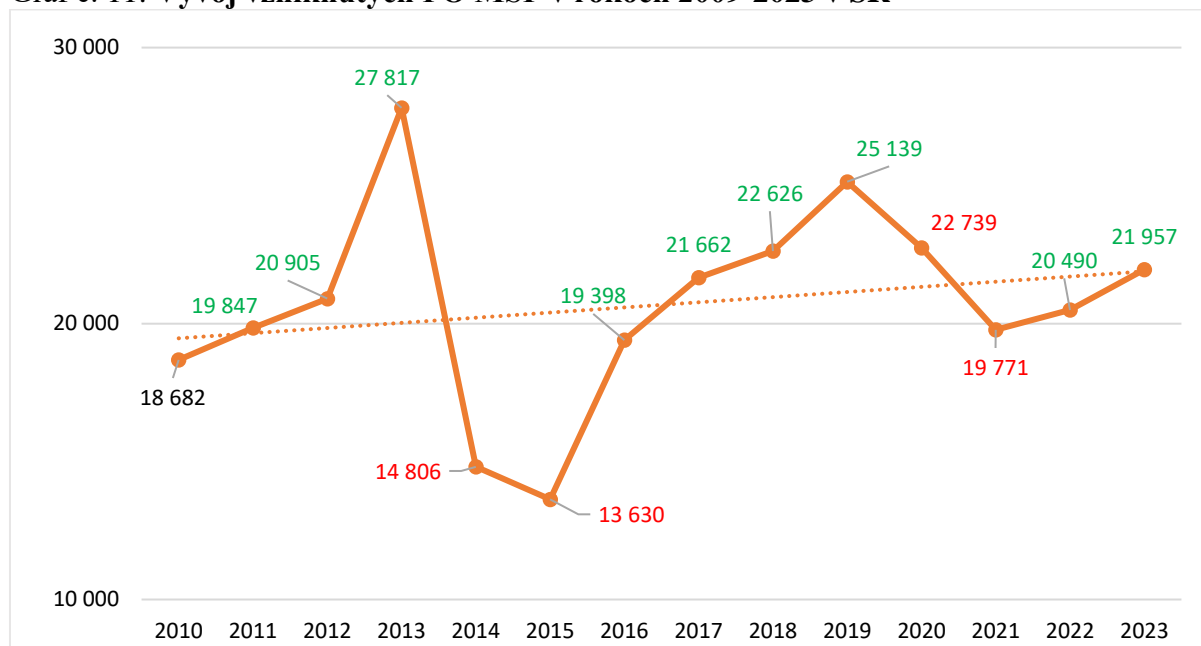

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Početnosť vzniku nových právnických osôb má rozdielnú dynamiku oproti vzniku FO podnikateľov. Pokles počtu podnikateľov vidíme v rokoch 2014 a 2015. Pokles počtu novovzniknutých podnikateľov PO bol značný aj počas krízových rokov v 2020 a 2021. V uplynulom roku došlo k miernemu oživeniu počtu novovzniknutých PO – podnikateľov

a medziročne počet vznikov PO narástol o asi 7 %. Na vývoji vzniku nových PO – podnikateľov sa ešte neprejavili opatrenia v oblasti daňových licencií.

Graf č. 11: Vývoj vzniknutých PO MSP v rokoch 2009-2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Celkové zníženie počtu novovzniknutých podnikov, ktoré nastalo v roku 2020 (Graf 8) je spôsobené poklesom vzniku právnických osôb podnikateľov, nie však zníženia počtu fyzických osôb podnikateľov – najmä teda s ohľadom na živnostníkov.

2.1 Vznik MSP podľa veľkostnej kategórie

Štandardne vznikajú najmä podniky minimálnej veľkostnej kategórie, tzv. mikropodniky. Aj rok 2023 potvrdil tento trend a z hľadiska veľkostnej kategórie vzniklo 97 057 mikropodnikov. Naďalej ide o 99,9 % všetkých novovzniknutých podnikov.

V porovnaní s mikropodnikmi bol počet novovzniknutých malých a stredných podnikov výrazne nižší – na úrovni 65 (o tri menej 2022). Počet novovzniknutých stredných podnikov dosiahol 7, t. j. o tri menej ako v roku 2022.

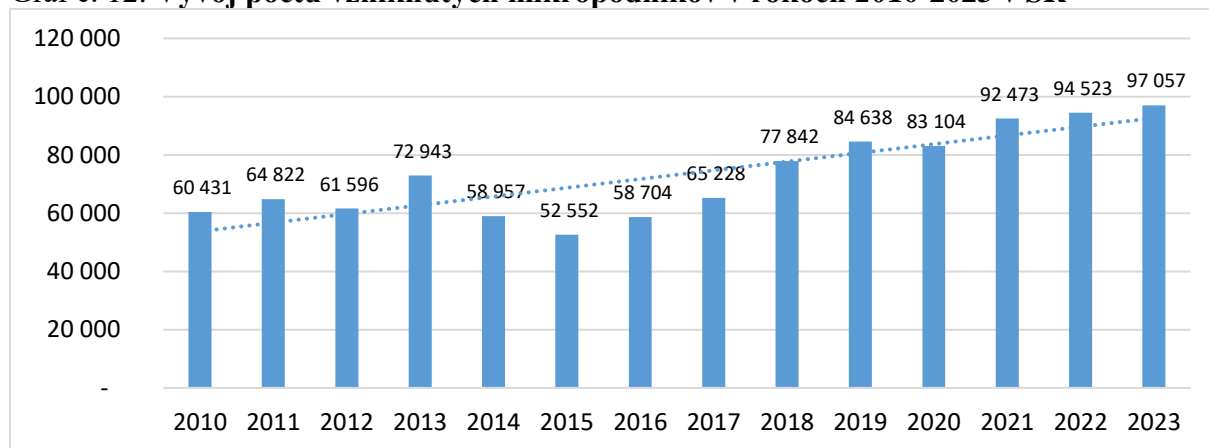
Tab. č. 6: Počet vznikov MSP podľa veľkosti v rokoch 2016-2023 v SR

Veľkostná kategória	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mikropodniky	58 704	65 228	77 842	84 638	83 104	92 473	94 523	97 057
Malé	119	163	216	222	62	58	68	65
Stredné	15	13	17	23	7	7	10	7
SPOLU	58 838	65 404	78 075	84 883	83 173	92 538	94 601	97 129

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj počtu novovzniknutých podnikov z hľadiska veľkostných kategórií kopíruje celkovú krivku vzniku nových podnikov. Od roku 2015 pozorujeme kontinuálny nárast počtu nových vzniknutých mikropodnikov a v roku 2023 bol dosiahnutý rekord na úrovni 97 057 subjektov.

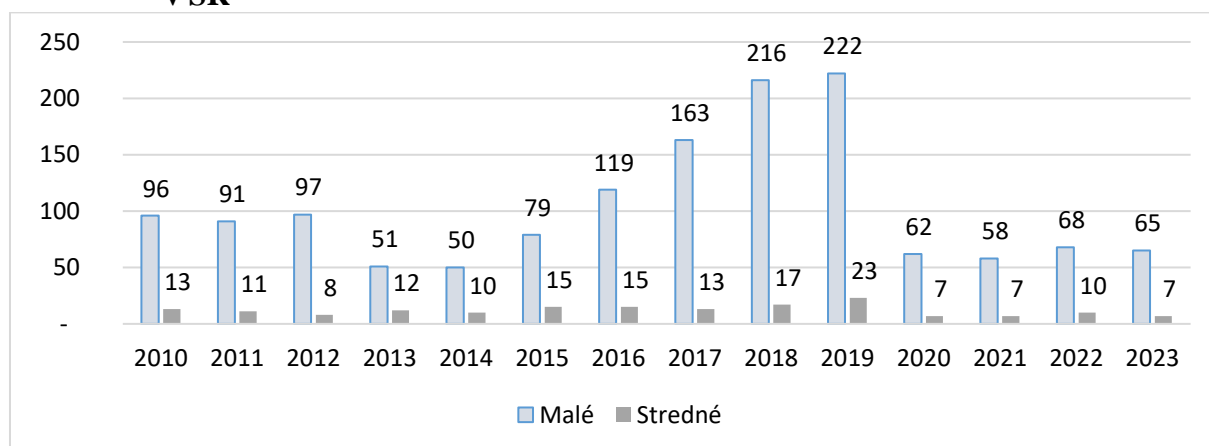
Graf č. 12: Vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov v rokoch 2010-2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyšší počet registrácií malých podnikov v sledovanom období bol zaznamenaný v roku 2019 na úrovni 222 podnikov. Rok 2023 patril z hľadiska vzniku malých podnikov k štandardným rokom. Počet novovzniknutých stredne veľkých podnikov bol približne rovnaký ako v roku 2022. Počet stredne vysokých podnikov sa taktiež neodchýlil od počtu vznikov v rokoch 2020 – 2022 a dosiahol 7.

Graf č. 13: Vývoj počtu vzniknutých malých a stredných podnikov v rokoch 2010-2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.2 Vznik MSP podľa právnych foriem

Aj v roku 2023 bolo najobľúbenejšou formou podnikania živnostenské podnikanie. Potvrdil sa trend z predošlých rokov a aj v roku 2023 počet novovzniknutých živností dosiahol nových rekordov, pričom premiérovo prekročil 70 tisíc. V roku 2023 bolo registrovaných 70 108 nových živnostníkov. V roku 2023 vzniklo aj 21 957 nových právnických osôb, z ktorých drvivú väčšinu tvoria spoločnosti s ručeným obmedzením. Slobodné povolania vznikli v roku 2023 v počte 4 842 a počet samostatne hospodáriacich roľníkov dosiahol 222.

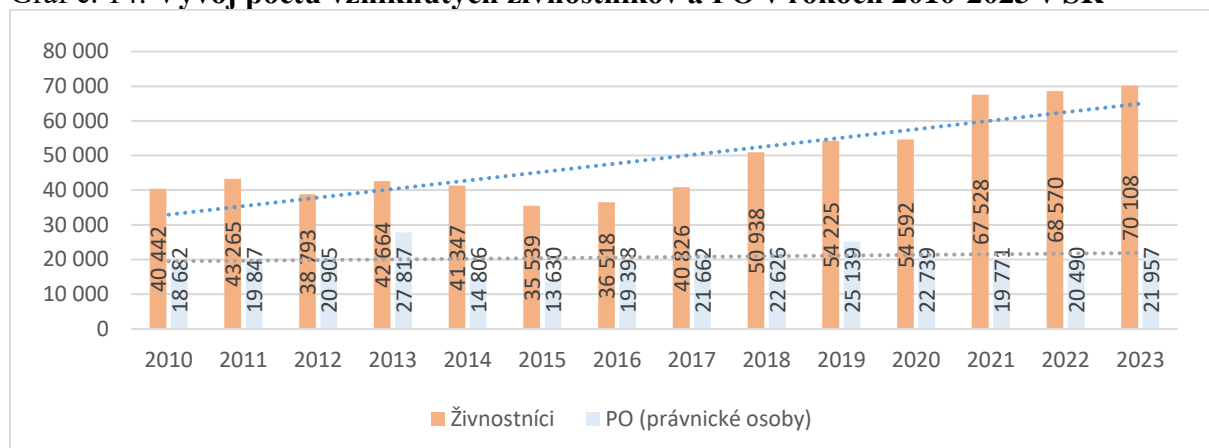
Tab. č. 7: Počet vznikov MSP podľa právnych foriem v rokoch 2015-2023 v SR

Právna forma	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Živnostníci	35 539	36 518	40 826	50 938	54 225	54 592	67 528	68 570	70 108
Slobodné povolania	2 274	1 573	2 460	4 021	5 289	5 532	4 989	5 188	4 842
SHR	1 203	1 349	456	490	230	310	250	353	222
PO	13 630	19 398	21 662	22 626	25 139	22 739	19 771	20 490	21 957
SPOLU	52 646	58 838	65 404	78 075	84 883	83 173	92 538	94 601	97 129

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najviac nových registrácií PO pripadá v období 2015 – 2023 práve na uplynulý rok 2023. Za zvýšenou snahou zakladať nové firmy, ale tiež živnosti môžeme hľadať aj konsolidačné opatrenia vlády, prijaté na rok 2024. Tie zvýšili primárne zaťaženie závislej práce a zamestnávateľov, čo môže časť ľudí motivovať k podnikateľskej činnosti, najmä formou živnosti. Počet PO sa v sledovanom období každoročne zvyšoval až do roku 2019. V krízovom roku 2020 sa registrovalo o 9,5 % (resp. o 2 400) menej PO ako v roku 2019. Vývoj v roku 2021 však nepotvrdil trendy všeobecného hospodárskeho oživenia a počet novoregistrovaných právnických osôb bol opäť nižší ako v predchádzajúcom roku. V roku 2023 vzniklo 21 957 právnických osôb, čo je o 1 467 viac (o 7,2 %) ako v roku 2022. Z hľadiska počtu nových vznikov sa rok 2023 zaradil medzi mierne nadštandardné a z hľadiska dlhodobého priemeru vznikalo viac právnických osôb podnikateľov, ako tomu bolo v minulosti.

Graf č. 14: Vývoj počtu vzniknutých živnostníkov a PO v rokoch 2010-2023 v SR

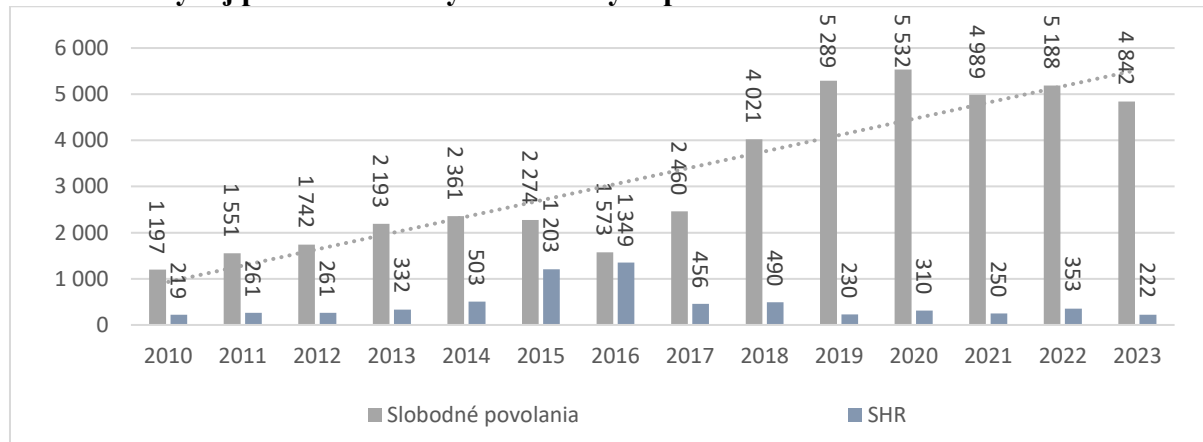
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podnikanie formou slobodných povolání a SHR je na Slovensku oproti podnikaniu formou živnosti alebo právnickej osoby značne v úzadí a tento trend sa potvrdil opäť aj v roku 2023. Tomu zodpovedá aj počet nových registrácií. Počet registrácií slobodných povolání v roku 2023 oproti predchádzajúcemu roku poklesol asi o 6,7 % (o 346 menej). Pozitívom z hľadiska vzniku nových slobodných povolání je tak najmä fakt, že už od roku 2018 dosahuje vyššie hodnoty ako 4000 nových vznikov ročne.

Vývojový trend v počte nových SHR mal v porovnaní so slobodnými povolaniami diametrálne odlišný priebeh. Záujem o podnikanie SHR výrazne vzrástol v roku 2015, k čomu prispelo zavedenie nových podporných opatrení v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020“ zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v SR. Nárast počtu nových SHR pretrvával do roku 2016, avšak po ňom došlo k výraznému poklesu záujmu o túto právnu formu podnikania. Trend v počte nových SHR potvrdzuje skúsenosti od roku 2017

a postupný pokles nových registrácií. V roku 2023 došlo k potvrdeniu trendu nižšieho počtu nových vznikov SHR a k zaregistrovaniu 222 nových SHR. Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolaní a SHR v r. 2010 – 2023 je znázornený v grafe č. 15.

Graf č. 15: Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolaní a SHR v rokoch 2010-2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V roku 2023 došlo k rastu počtu živnostníkov a počtu nových právnických osôb. V kategóriách slobodných povolaní a samostatne hospodáriacich roľníkov došlo k poklesu. V prípade SHR bol pokles výrazný, a to o 37 %. V tejto kategórii evidujeme väčšiu volatilitu počtov a podielov nových vznikov SHR, ktorá je spôsobená každoročným nižším počtom nových vznikov v tejto kategórii.

Tab. č. 8: Index vývoja vzniknutých MSP podľa právnych foriem v SR

Právna forma	2022	2023	Index 22/23	Zmena
Živnostníci	68 570	70 108	1,02	↑ 2,2 %
Slobodné povolania	5 188	4 842	0,93	↓ -6,7 %
SHR	353	222	0,63	↓ -37,1 %
PO	20 490	21 957	1,07	↑ 7,2 %
SPOLU	94 601	97 129	1,03	↑ 2,7 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem právnických osôb pozorujeme opäť dominanciu vzniku nových spoločností s ručením obmedzeným. Počty akciových spoločností ostali z hľadiska vznikov pomerne nízke a pri ostatných obchodných spoločnostiach sú jednotlivé vzniky zanedbateľné. Za zmienku stojí ešte vznik 81 družstiev a 44 komanditných spoločností.

Tab. č. 9: Vznik podnikov PO podľa jednotlivých právnych foriem

Právna forma	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spoločnosť s ručením obmedzeným	19 719	20 549	18 913	19 204	20 027	21 411
Akciová spoločnosť	253	236	273	293	223	256
Verejná obchodná spoločnosť	11	4	6	9	8	9
Družstvo	80	63	43	71	56	81
Komanditná spoločnosť	67	51	40	32	38	44
Ostatné	2 496	4 236	3 464	162	138	156
SPOLU	22 626	25 139	22 739	19 771	20 490	21 957

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.3 Vznik MSP podľa odvetvovej štruktúry

Odvetvová štruktúra podnikov podľa počtu nových vznikov sa taktiež mierne zmenila. V sektore obchod dlhodobo konštatujeme pokles počtu nových vznikov podnikov, avšak rok 2023 bol v tomto smere výnimočný a počet nových vznikov oproti predchádzajúcemu roku výraznejšie vzrástol (o 26,4 % nových vznikov viac). To je najviac od roku 2016. Výrazne vzrástol aj počet vznikov nových subjektov v sektore ostatných služieb (o 18 %). Výraznejší pokles pozorujeme v sektore priemyslu, kde počet nových vznikov oproti predchádzajúcemu roku o asi 10 % poklesol. Pokles bol zaznamenaný aj v sektore pôdohospodárstva (o 4,7 %), ale tiež v sektore dopravy (o 5,1 %). Podrobné výsledky uvádzame v Tabuľke 10.

Tab. č. 10: Počet vznikov MSP podľa odvetví v rokoch 2016 - 2023 v SR

Odvetvie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pôdohospodárstvo	3 589	2 669	3 097	3 033	2 925	2 945	3 082	2 937
Priemysel	7 523	10 176	11 687	11 913	10 452	11 152	12 183	10 952
Stavebníctvo	11 954	14 814	18 262	20 757	20 524	25 188	24 484	25 990
Obchod	10 380	5 237	6 100	6 689	7 218	7 836	6 922	8 751
Doprava a informácie	4 790	6 715	7 672	8 349	8 409	9 744	10 661	10 119
Úbytovanie a stravovanie	1 622	1 809	2 145	2 517	2 467	1 856	2 061	2 185
Obchodné služby	14 520	19 103	23 618	25 599	25 613	28 891	29 129	29 015
Ostatné služby	4 460	4 881	5 494	6 026	5 565	4 926	6 079	7 180
SPOLU	58 838	65 404	78 075	84 883	83 173	92 538	94 601	97 129

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

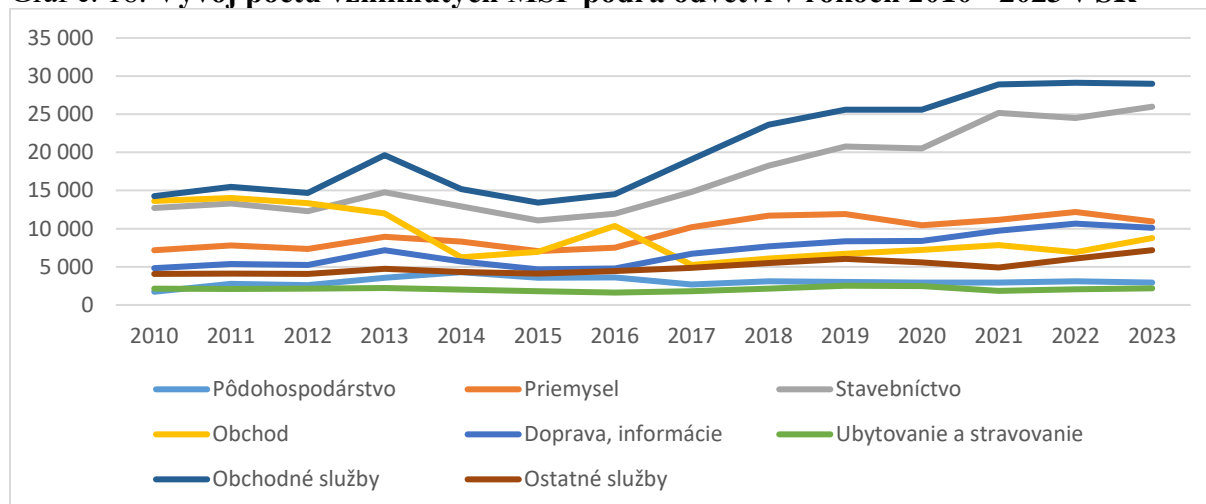
Obdobie po roku 2016 je charakterizované relatívnou makroekonomickou stabilitou, ktorá bola výraznejšie narušená len počas koronakrízovej situácie v rokoch 2020 a 2021. Z hľadiska počtu vzniku nových podnikov sa prejavila len v roku 2020, a to poklesom počtu nových vzniknutých podnikov oproti minulému roku asi o 400. Od roku 2014 do roku 2017 sa trend vývoja počtu vznikov MSP v jednotlivých odvetviach začal mierne odlišovať. Najmä v sektore obchodu sa vyznačoval turbulentným vývojom, čo bolo čiastočne spôsobené metodickými úpravami ŠÚ SR. K najvýraznejšiemu nárastu počtu nových MSP v obchode došlo v roku 2016, v ktorom vzrástol počet nových registrácií takmer o polovicu. Tento nárast bol spôsobený predovšetkým rastom počtu nových subjektov v maloobchode. Prispel k tomu aj nový spôsob stanovenia SK NACE kódu pre začínajúce subjekty zo strany ŠÚ SR.³ V roku 2017 však počet novoregistrovaných obchodných spoločností opäť výrazne poklesol, čo bolo spôsobené ďalšou metodickou úpravou v Registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci ŠÚ SR.⁴ Ako sme už spomínali, počet nových vznikov podnikov v sektore obchod však v roku 2023 prekonal predchádzajúce čísla a výraznejšie vzrástol. **Od roku 2017 sa však výrazne zvýšil záujem o podnikanie nielen v odvetví obchodných služieb, ale aj v odvetviach, ktoré kríza poznačila najviac – stavebníctve a priemysle.** Výrazný nárast počtu nových registrácií

³ Zákon č. 272/2015 Z.z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dátum účinnosti: 1.11.2015

Do roku 2017 sa na základe zákona č. 272/2015 Z. z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci určovalo odvetvie na základe prvého zapísaného predmetu podnikania, ktorý bol považovaný za hlavný predmet. Od roku 2017 sa v prípade výskytu činnosti maloobchodu a veľkoobchodu a zároveň výrobnej činnosti v predmete podnikania uvádza ako prevažujúca činnosť výroba.

zaznamenalo aj odvetvie dopravy a informácií, ktoré dosiahlo v rokoch 2017 - 2020 vyšší počet vznikov ako obchod. **Z dlhodobého hľadiska je najväčší záujem o podnikanie v obchodných službách a stavebníctve, najnižší o podnikanie v ubytovaní a stravovaní a pôdohospodárstve.** V roku 2020 a 2021 došlo k uplatňovaniu výrazných protipandemických opatrení, ktoré uzatvorili veľkú časť odvetví. Výrazne sa to prejavilo najmä v sektoroch obchodu, či ubytovania a stravovania ale i dopravy. Nižší počet vznikov v tomto roku súvisí preto najmä s nižšou chuťou potenciálnych podnikateľov zakladať podniky v takýchto krízových časoch. Rok 2023 znamenal určité zmeny. V absolútnom počte naďalej vzniká najviac nových podnikov v sektore obchodných služieb (30 % z celkových vznikov v 2023) a v sektore stavebníctva (27 % z celkového počtu vznikov). Oba sektory sú veľmi charakteristické pre živnostníkov, či ako podnikanie popri zamestnaní. Výrazne sú však zastúpené aj odvetvia priemyslu a dopravy, pričom najmä v oblasti dopravy môže dochádzať k zvýšeniu počtu nových vznikov v posledných rokoch aj preto, že odvetvie zaznamenalo nástup nových, digitálnych technológií, ktoré čiastočne uľahčujú podnikanie v rámci prepravy osôb, či stravy. V roku 2023 však počet nových vznikov v sektore dopravy mierne zaostal za predchádzajúcim rokom, čo by mohlo poukazovať na určitú stabilizáciu trhu a ústup po prvotnom boome charakteristickom pre roky 2016 – 2022.

Graf č. 16: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa odvetví v rokoch 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní pozorujeme **vo väčšine odvetví nárast**. Stagnáciu, resp. veľmi mierny medziročný pokles pozorujeme v prípade vzniknutých subjektov v obchodných službách (o 0,4 %, resp. o cca 110 nových podnikov). Mierny medziročný pokles vzniku nových subjektov pozorujeme v sektore pôdohospodárstva (4,7 %) a dopravy (o 5,1 %).

Veľmi mierny medziročný nárast pozorujeme v prípade sektora ubytovacích a stravovacích služieb (o 6 %) a v sektore stavebníctva (o 6,2 %). Výraznejší rast zaznamenalo odvetvie ostatných služieb (18,1 %) a odvetvie obchodu (o 26,4 %). Index vývoja vzniknutých MSP v členení podľa odvetví je uvedený v tabuľke č. 11.

Tab. č. 11: Index vývoja vzniknutých MSP podľa odvetví v SR

Odvetvie	2022	2023	Index 22/23	Zmena
Pôdohospodárstvo	3 082	2 937	0,95	↓ - 4,7 %
Priemysel	12 183	10 952	0,90	↓ - 10,1 %
Stavebníctvo	24 484	25 990	1,06	↑ 6,2 %
Obchod	6 922	8 751	1,26	↑ 26,4 %
Doprava a informácie	10 661	10 119	0,95	↓ - 5,1 %
Ubytovanie a stravovanie	2 061	2 185	1,06	↑ 6,0 %
Obchodné služby	29 129	29 015	1,00	↓ - 0,4 %
Ostatné služby	6 079	7 180	1,18	↑ 18,1 %
SPOLU	94 601	97 129	1,03	↑ 2,7 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska porovnania z dlhodobým priemerom bol vo väčšine odvetví uplynulý rok 2023 úspešnejší. V sektorech stavebníctvo, doprava a informácie a obchodné služby vznikali subjekty vo výraznejšie vyššom počte ako je dlhodobý priemer. Mierne nižší počet subjektov vznikol v roku 2023 v sektore pôdohospodárstvo (o 3,9 % subjektov menej ako je dlhodobý priemer) a obchod (o 2,2 % menej ako je dlhodobý priemer). Oproti roku 2022, kedy sme konštatovali, že v sektore obchod vzniká o viac ako 20 % podnikov menej oproti dlhodobému priemeru tak ide o signifikantný nárast a priblíženie sa dlhodobému priemeru z hľadiska počtu vznikov v sektore. Konkrétne čísla ponúka Tabuľka 12.

Tab. č. 12: Vývoj vzniknutých subjektov v roku 2023 v porovnaní s dlhodobým priemerom

Odvetvie	Dlhodobý priemer (2010 - 2023)	2023	Zmena
Pôdohospodárstvo	3 056	2 937	↓ - 3,9 %
Priemysel	9 473	10 952	↑ 15,6 %
Stavebníctvo	17 074	25 990	↑ 52,2 %
Obchod	8 952	8 751	↓ - 2,2 %
Doprava a informácie	7 102	10 119	↑ 42,5 %
Ubytovanie a stravovanie	2 077	2 185	↑ 5,2 %
Obchodné služby	20 583	29 015	↑ 41,0 %
Ostatné služby	5 002	7 180	↑ 43,5 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.4 Vznik MSP podľa sídla

Aj naďalej sa ukazuje nerovnomerný vývoj vznikov nových podnikov podľa sídla. Ekonomickým centrom krajiny je hlavné mesto – Bratislava a s tým súvisí aj regionálne rozloženie nových vznikov podnikov. Aj v uplynulom roku 2023 bol počet nových registrácií najvyšší práve v Bratislavskom kraji a dosiahol prvýkrát za sledované obdobie počet viac ako 20 000 podnikov. Je to o viac ako 6 000 viac ako v prípade vznikov podnikov v druhom kraji v poradí, a to v Prešovskom kraji. Vyšší počet vzniknutých podnikov ako 10 000 sme v roku 2023 pozorovali ešte v Nitrianskom a Žilinskom kraji ale tiež v Košickom kraji. Ostatné kraje ostali pod hranicou 10 000, pričom najmenej vzniklo opäť v Trenčianskom kraji, len asi 8 300.

Aj z relatívneho hľadiska hrá Bratislavský kraj kľúčovú úlohu. Podiel nových vznikov v Bratislavskom kraji na celkovom počte vznikov je až 22 %. Podiel druhého najväčšieho Prešovského kraja je 15 %. Menší ako 10 % podiel na celkovom množstve vznikov majú Banskobystrický a Trenčiansky kraj.

Tab. č. 13: Počet vznikov MSP podľa sídla v rokoch 2008-2023 v SR

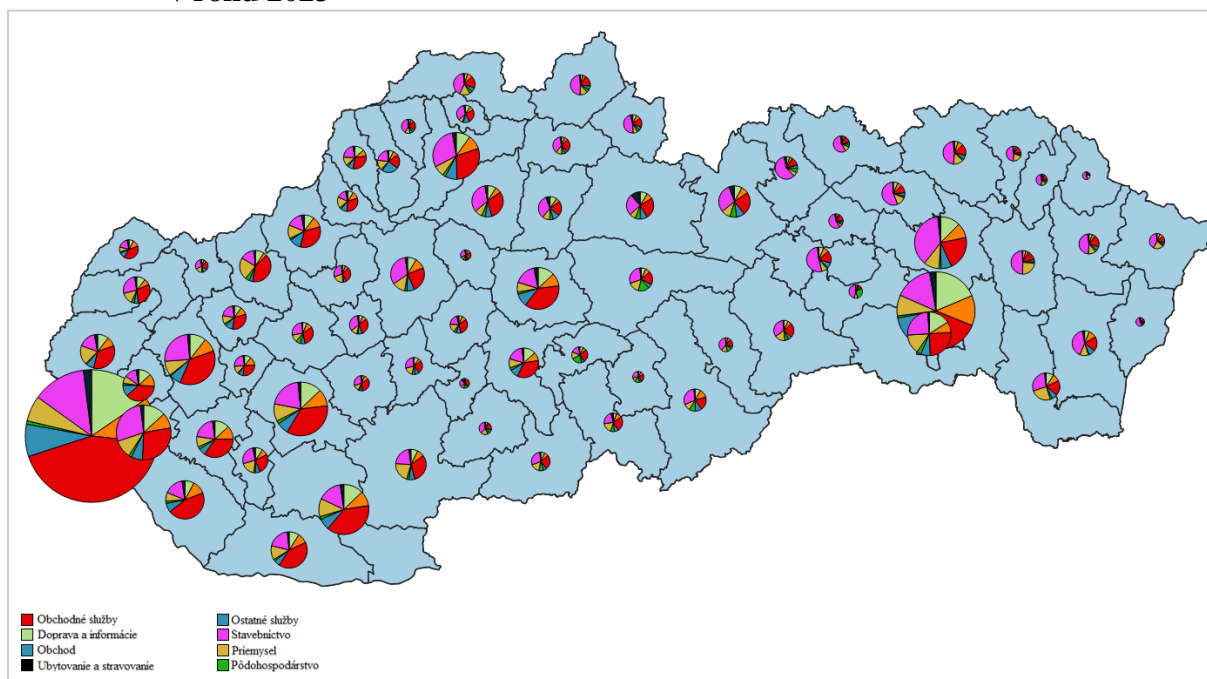
Kraj	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Banskobystrický kraj	6 150	7 014	8 339	8 583	7 901	7803	8 993	8 909
Bratislavský kraj	11 666	13 112	14 557	15 320	16 320	19 650	19 834	20 902
Košický kraj	6 165	7 288	8 360	9 602	9 362	9 950	10 267	11 485
Nitriansky kraj	7 756	8 299	10 177	10 938	10 343	10 823	12 466	11 679
Prešovský kraj	8 190	9 304	11 809	13 353	12 572	14 496	14 041	14 491
Trenčiansky kraj	5 335	5 829	6 995	7 754	7 451	7 830	7 942	8 378
Trnavský kraj	5 646	6 111	7 295	8 042	8 450	9 690	9 911	9 899
Žilinský kraj	7 930	8 447	10 543	11 291	10 774	12 294	11 146	11 382
SPOLU	58 838	65 404	78 075	84 883	83 173	92 538	94 603	97 129

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Tento rok sme opäť analyzovali vývoj počtu vzniknutých podnikateľov podľa jednotlivých okresov, a to aj podľa odvetvovej štruktúry. Najväčší počet nových podnikateľov vzniká v regióne Bratislava (ide o súčet okresov Bratislava I. – V.). Ako môžeme vidieť na mape, podnikateľská činnosť a vzniky nových podnikov sú koncentrované do regionálnych centier Slovenska, pričom však tieto vzniky nekorešponujú s veľkosťou miest, ale skôr s hospodárskymi centrami krajiny. Napríklad vysoké počty vznikov pozorujeme v okresoch Bratislavského kraja, ako napríklad Senec, s významným počtom nových vznikov v sektore obchodných služieb a stavebníctva. Významné vzniky nových podnikov v roku 2023 boli tiež v južných okresoch Nové Zámky, Dunajská Streda a Komárno. V týchto okresoch tiež dominujú vzniky v segmente Obchodných služieb. Veľmi málo nových podnikov vzniká v najmenších okresoch Slovenska – Turčianske Teplice, Poltár, Medzilaborce, Banská Štiavnica ako i Krupina. V okrese Turčianske Teplice vzniklo v roku 2023 len 190 nových podnikov (FO + PO spolu), a to najmä v sektore obchodných služieb a stavebníctva.

Z hľadiska odvetvovej štruktúry môžeme vidieť výrazné rozdiely medzi jednotlivými okresmi. V bratislavských okresoch tvoria 43 % podiel nové podniky, ktoré vznikajú v sektore obchodné služby. Naopak, zanedbateľný je vznik nových subjektov v sektore poľnohospodárstvo a nízky tiež v sektore ubytovanie a stravovanie. Naopak, napríklad v okrese Prešov je veľmi výrazný vznik nových subjektov v sektore stavebníctvo, pričom tento sektor dominuje v počte nových vznikov najmä v severovýchodných regiónoch SR. Počty nových vznikov tak do značnej miery korešponujú s ekonomickou situáciou v jednotlivých regiónoch Slovenska a ich odvetvovým zameraním. Regionálne rozloženie novovzniknutých podnikov interpretujeme na Obrázku 1.

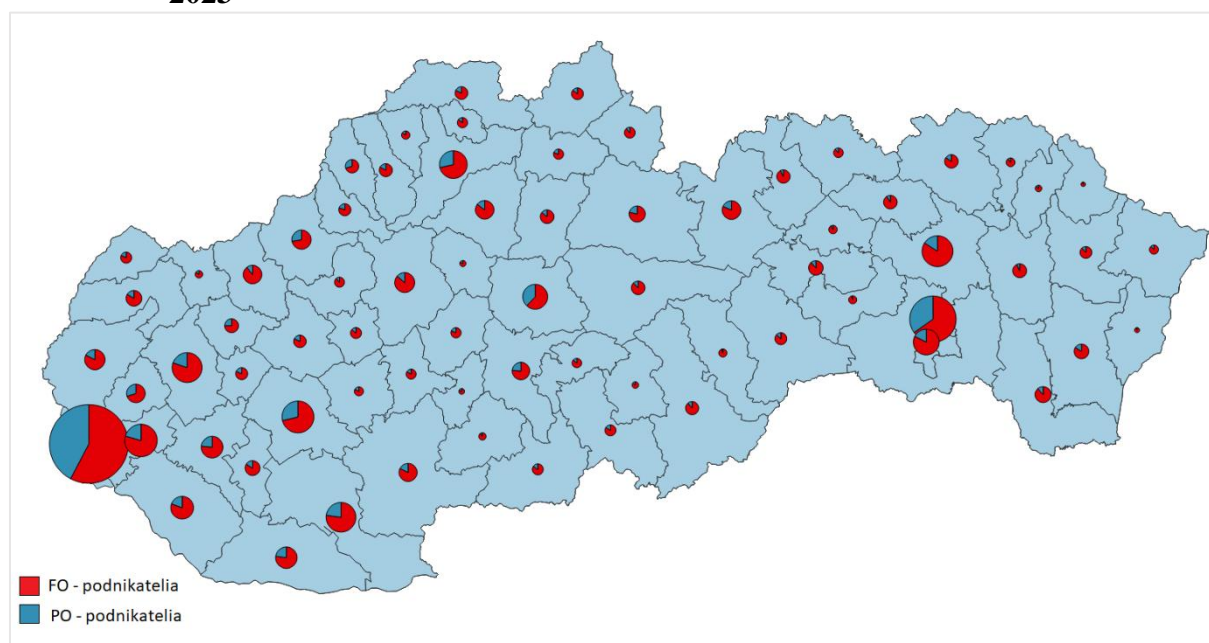
Obrázok 1: Vzniky podnikov podľa odvetvovej štruktúry v jednotlivých okresoch SR v roku 2023

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska vznikov podnikov takmer vo všetkých okresoch vzniklo v roku 2023 viac FO – podnikateľov ako PO podnikateľov. Výnimku predstavuje Okres Bratislava 1, kde z celkového počtu vzniknutých podnikateľov bolo 55 % právnických osôb a 45 % fyzických osôb. Za Bratislavu ako celok je 42,3 % z celkového počtu vzniknutých podnikateľov v roku 2023 právnických osôb, 57,7 % fyzických osôb podnikateľov. Vo všeobecnosti sa dá konštatovať, že v okresoch, ktoré sú sídlom krajského mesta je podiel vzniku právnických osôb vyšší ako v prípade menších okresov. Výrazný je tento pomer napríklad v Košiciach, kde 34,8 % podnikateľov z celkového počtu vzniknutých v roku 2023 založilo svoje podnikanie ako právnická osoba. Naopak, v menších okresoch, najmä na východnom Slovensku vznikajú subjekty najmä formou FO – živnostníkov. V okrese Gelnica išlo o 95,5 % nových podnikateľov. Určitým spôsobom je aj tento ukazovateľ indikátorom ekonomickej vyspelosti regiónu. Javí sa, že v menej vyspelých regiónoch právnické osoby – podnikatelia vznikajú menej a ťažšie ako v bohatších regiónoch.

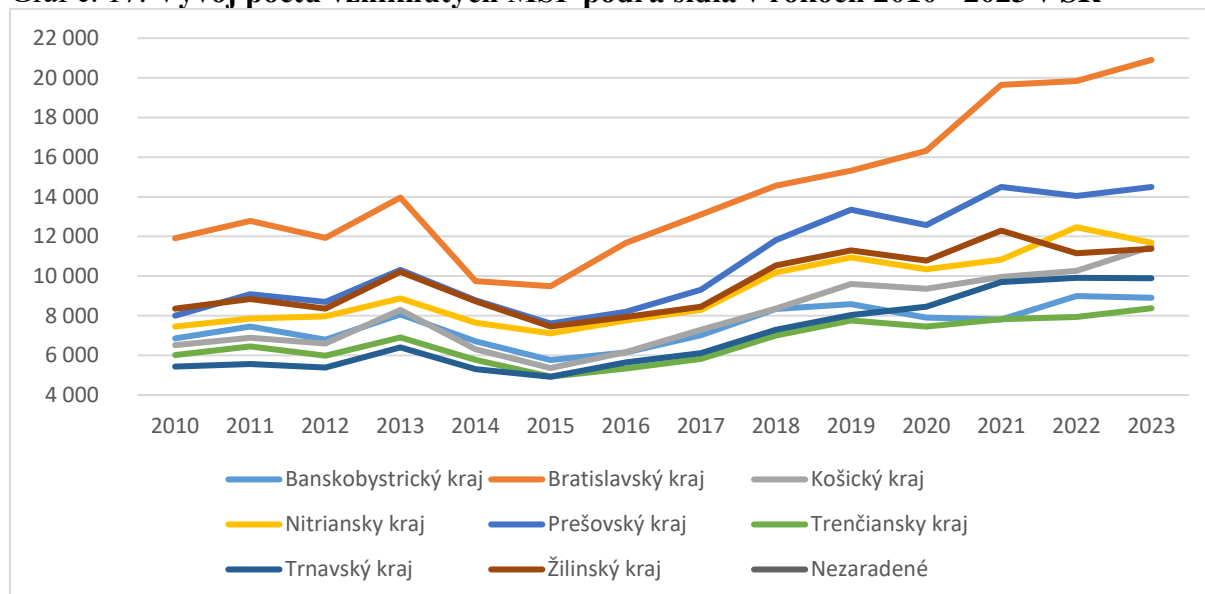
Obrázok 2: Vzniky podnikov podľa právnej formy v jednotlivých okresoch SR v roku 2023

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska je v jednotlivých krajoch tiež vidno rastúci trend vznikov nových podnikov. Lídrom v počte nových vznikov je Bratislavský kraj, a to počas celého sledovaného obdobia. Dynamika rastu v jednotlivých krajoch kopírovala celoslovenskú situáciu a prejavovali sa na nej obdobia hospodárskych recesií a problémov slovenskej ekonomiky. V období od roku 2010 počet nových MSP vo všetkých krajoch postupne rástol až na vtedajšie maximum v roku 2013, kedy podnikateľské subjekty ešte nemuseli splatiť základné imanie banke (do konca novembra). Po prudkom náraste počtu nových registrácií MSP v roku 2013, záujem o zakladanie nových MSP v rokoch 2014 a 2015 poklesol. V roku 2016 došlo k opätovnému nárastu počtu nových registrácií, ktorý pretrvával až do roku 2019. Zaujímavým je vývoj v Prešovskom kraji, ktorý sa v počte nových registrácií od roku 2016 postupne prepracoval na druhé miesto spomedzi krajov v SR, pričom táto pozícia je čoraz výraznejšia. Výraznejšie rasty počtu nových podnikov sledujeme v poslednom období od roku 2018 aj v Trnavskom kraji, kde mierne nižší počet nových registrácií môže byť spôsobený aj nižším počtom obyvateľov, ktorí v kraji žijú. Avšak, v prípade vznikov nových podnikov a ich vývoja sa javí, že „nožnice“ medzi Bratislavským krajom a ostatnými kraji sa postupne roztvárajú.

Graf č. 17: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa sídla v rokoch 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska medziročného porovnania vznikov vidíme pokles vzniku nových podnikateľských subjektov v troch krajoch. Najvyšší pokles medziročne zaznamenali vzniky nových podnikov v Nitrianskom kraji a medziročne klesol o 6,3 %. Pokles bol zaznamenaný aj v prípade Banskobystrického kraja (o 0,9 %) a aj v prípade Trnavského kraja (o 0,1 %). Vzhľadom na nízke čísla však ide skôr o stagnáciu a približne rovnaké hodnoty dosiahnutých vznikov, ako v roku minulom. Najvýraznejšie rast počtu nových vznikov akceleroval v Košickom kraji a medziročne sa zvýšil o takmer 12 %. Index vývoja vzniknutých MSP v členení podľa sídla je uvedený v tabuľke č. 15.

Tab. č. 14: Index vývoja vzniknutých MSP podľa sídla v SR

Kraj	2022	2023	Index 23/22	Zmena
Banskobystrický kraj	8 993	8 909	0,991	↓ - 0,9 %
Bratislavský kraj	19 832	20 902	1,054	↑ 5,4 %
Košický kraj	10 267	11 485	1,119	↑ 11,9%
Nitriansky kraj	12 466	11 679	0,937	↓ - 6,3 %
Prešovský kraj	14 041	14 491	1,032	↑ 3,2 %
Trenčiansky kraj	7 942	8 378	1,055	↑ 5,5 %
Trnavský kraj	9 911	9 899	0,999	↓ - 0,1 %
Žilinský kraj	11 146	11 382	1,021	↑ 2,1 %
SPOLU	94 601	97 129	1,027	↑ 2,7 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

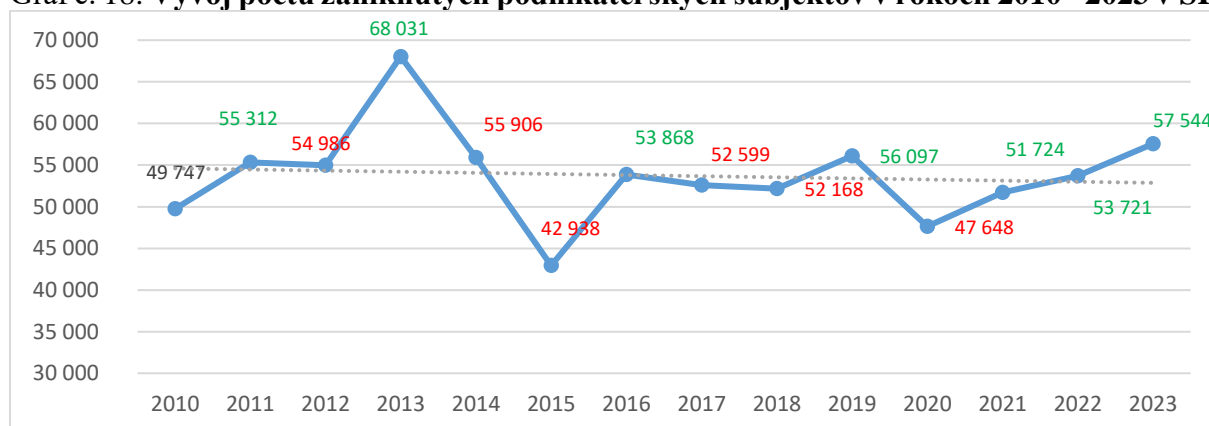
3 Zánik malých a stredných podnikov na Slovensku

Zavedením odlišnej metodiky pri spracovaní údajov zo strany ŠÚ SR nie je od roku 2017 možné členiť zaniknuté podnikateľské subjekty podľa veľkostnej kategórie. Z toho dôvodu sú uvedené údaje do roku 2016 len za MSP a od roku 2017 za všetky podnikateľské subjekty vrátane veľkých podnikov.⁵

Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov mal v dlhodobom horizonte mierne rastúci trend (graf 18). **Počet zaniknutých podnikateľských subjektov dynamicky rástol najmä v období rokov 2010 až 2013.** Posledné roky sú charakteristické stabilným vývojom počtu zaniknutých subjektov, ktoré dosahujú hodnôt približne 50 000 zánikov ročne, aj keď rok 2023 sa mierne tomuto trendu vymyká.

Počas roka 2023 ukončilo svoje podnikanie 57 544 podnikateľských subjektov. Ide o asi 7,1 % podnikateľov viac, ktorí ukončili svoju činnosť ako tomu bolo v roku 2022.

Graf č. 18: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v rokoch 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Pozn.: do r. 2016 len MSP, od r. 2017 všetky podnikateľské subjekty

Zánik podnikateľských subjektov počas jednotlivých mesiacov roka 2023 bol pomerne rovnomerne rozložený. Najviac podnikateľských subjektov v roku 2023 zaniklo v decembri, a to 12 % z celkového počtu a najmenej zaniklo v máji, a to 5,6 %. Z pohľadu jednotlivých kvartálov najviac zánikov bolo evidovaných počas druhého kvartálu roka 2023, a to v súčte 11 903 (20,69 %). V prvom polroku zaniklo o asi 2 500 subjektov menej, ako tomu bolo v druhom polroku 2023.

⁵ V roku 2016 predstavoval podiel zaniknutých veľkých podnikov 0,02 % z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v SR.

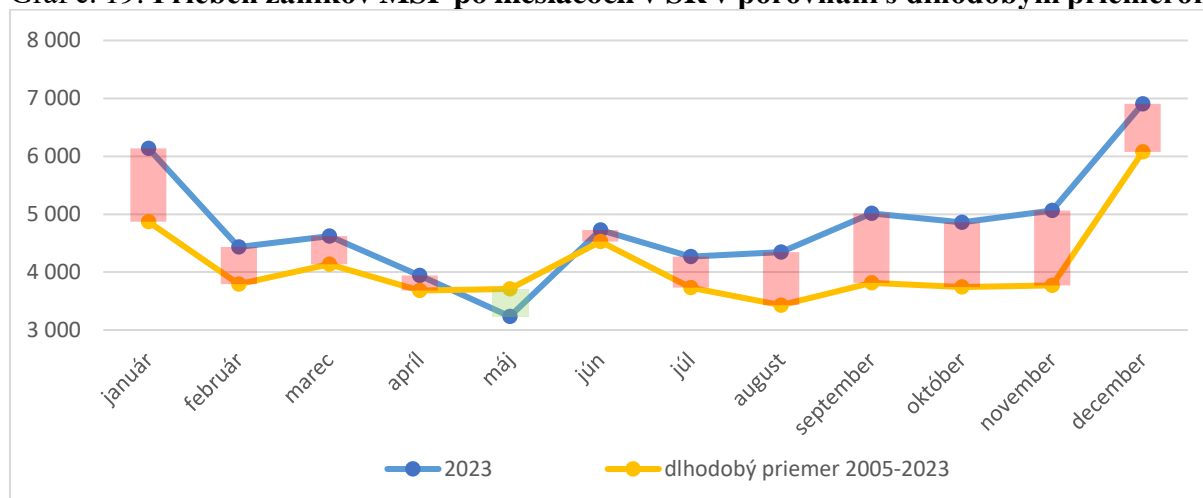
Tab. č. 15: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov v jednotlivých mesiacoch roku 2023 v SR

Mesiac	Počet zánikov	%	Počet zánikov za kvartál	%	Počet zánikov za polrok	%
január	6 135	10,7%	15 190	26,40 %	27 093	47,1 %
február	4 434	7,7%				
marec	4 621	8,0%				
apríl	3 944	6,9%	11 903	20,69 %		
máj	3 235	5,6%				
jún	4 724	8,2%				
júl	4 265	7,4%	13 626	23,68 %	30 451	52,9 %
august	4 345	7,6%				
september	5 016	8,7%				
október	4 858	8,4%	16 825	29,24 %		
november	5 061	8,8%				
december	6 906	12,0%				
SPOLU	57 544	100,0%	57 544	100 %	57 544	100 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska priebehu už dlhodobo sledujeme porovnanie s dlhodobým priemerom (na základe dostupnosti dát, teda už od roku 2005). Trend roka 2023 zostal veľmi blízko priemerných hodnôt, s výnimkou mesiaca apríl, kedy bol priemer výrazne vyšší. Aj v roku 2023 sa potvrdilo, že výrazne rastie počet zánikov podnikov v decembri daného roka. Menej zánikov oproti dlhodobému priemeru bolo iba v mesiaci máj.

Graf č. 19: Priebeh zánikov MSP po mesiacoch v SR v porovnaní s dlhodobým priemerom

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

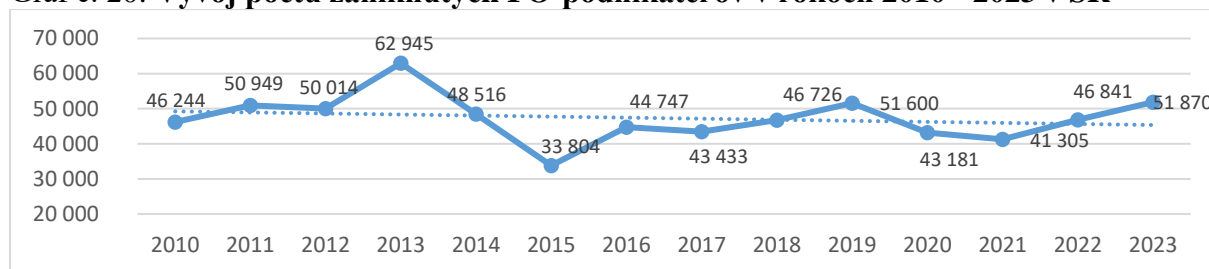
Počet zaniknutých FO – podnikateľov v roku 2023 znamenal nárast počtu zaniknutých FO podnikateľov o 10,7 %. Aj keď nedošlo k prekonaleniu najvyššej hodnoty v sledovanom období, ktorá bola dosiahnutá v roku 2009, ide o druhý najvyšší počet zánikov od roku 2010, pričom v absolútnej hodnote dosiahol počet zánikov FO podnikateľov viac ako 51 000.

Rekordné počty zánikov v jednotlivých rokoch sú pripisované legislatívnym opatreniam, ktoré znamenajú výmaz neaktívnych alebo málo ziskových živnosti. V roku 2013 napríklad došlo k rastu odvodového zaťaženia SZČO, čo malo negatívny dopad na počet zánikov. Aj keď v rokoch 2020 a 2021 bola ekonomika negatívne zasiahnutá dopadmi koronakrizového

obdobia, počet zánikov výraznejšie nevzrástol, a to z dôvodu kompenzačných opatrení štátu. Rok 2023 bol charakteristický najmä tým, že síce požiadavky na podnikateľov, ktoré súviseli s koronakrízou alebo cenami energií išli do úzadia, zároveň však skončili všetky kompenzačné opatrenia. Tento rok tak znamenal pre mnohých podnikateľov „návrat“ do podnikateľskej reality a mohol znamenať pre viacerých posledný rok, kedy sa ukázalo, že dosahy predchádzajúcich kríz už viac nezvládajú.

Z hľadiska legislatívy bol rok 2023 relatívne pokojný, a to napriek tomu, že išlo o volebný rok. Ku koncu roka však boli prijaté zásadné rozhodnutia s dopadom na podnikateľský sektor, najmä však s účinnosťou od roka 2024 (ide napríklad o zvýšenie zdravotných odvodov).

Graf č. 20: Vývoj počtu zaniknutých FO-podnikateľov v rokoch 2010 - 2023 v SR

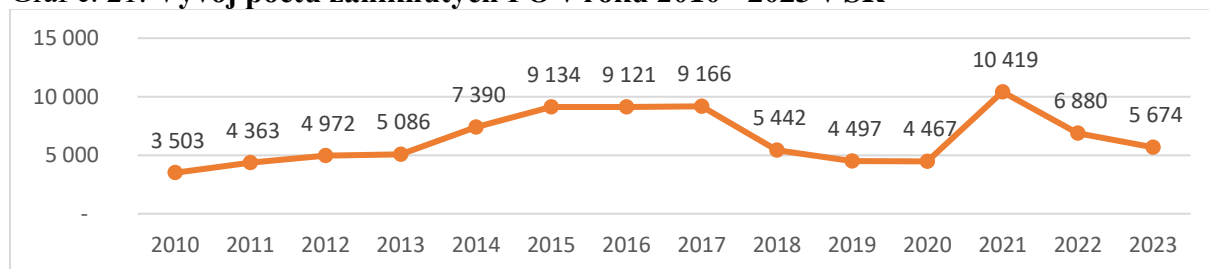

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska vývoja zaniknutých PO sme v uplynulých rokoch konštatovali najmä rastúci trend. Ten sa však už dva roky po sebe nepotvrдил a zatiaľ čo pri FO – podnikateľoch sme konštatovali nárast počtu skončených podnikov, v prípade PO pozorujeme posledné roky skôr mierny pokles, až stagnáciu. Výnimku predstavuje najmä rok 2021 a obdobie nielen koronakrízy, ale najmä administratívneho zásahu a vymazávania neaktívnych subjektov z obchodného registra.

V uplynulom roku zaniklo 5 674 právnických osôb, čo je mierne nadpriemerné číslo oproti predchádzajúcim rokom. Medziročne poklesol počet zaniknutých právnických osôb – podnikateľov o 17,5 %, čo predstavuje signifikantný pokles oproti predošlému roku. V absolútnom vyjadrení poklesol počet zaniknutých podnikov - PO o viac ako 1 200.

Graf č. 21: Vývoj počtu zaniknutých PO v roku 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.1 Zánik MSP podľa právnych foriem

Z hľadiska právnych foriem v roku 2023 najčastejšie došlo k zánikom podnikateľskej činnosti u živnostníkov, s počtom zánikov 47 164. Druhý najvyšší počet zánikov zaznamenali PO, z ktorých ukončilo svoju podnikateľskú činnosť 5 674 subjektov. Medzi slobodnými povolaniami zaniklo 4 378 subjektov. Najmenej, len 328 zánikov zaznamenali samostatne hospodáriaci roľníci.

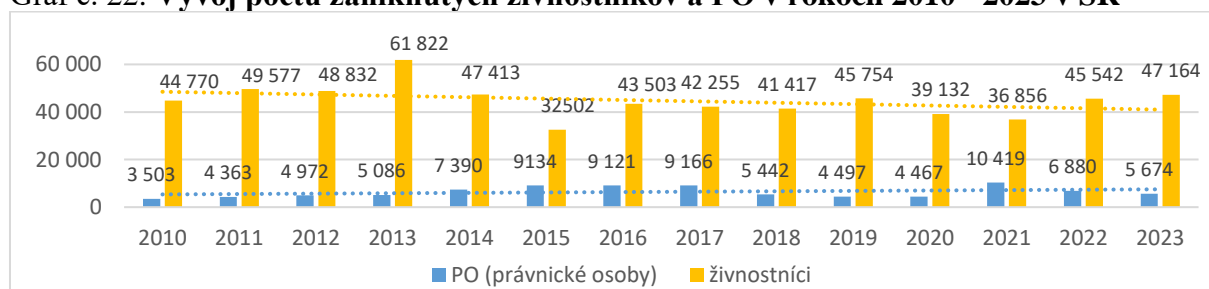
Tab. č. 16: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v r. 2016 - 2023 v SR

Právna forma	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Živnostníci	9 121	9 166	5 442	4 497	4 467	10 419	6 880	5 674
SP	432	560	453	328	304	285	258	328
SHR	812	618	4 856	5 518	3 745	4 164	4 041	4 378
PO	43 503	42 255	41 417	45 754	39 132	36 856	45 542	47 164
SPOLU	53 868	52 599	52 168	56 097	47 648	51 724	56 721	57 544

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska zánikov jednotlivých skupín podnikateľov majú výrazný vplyv legislatívne zmeny alebo administratívne zásahy. Počet zánikov živnostníkov mal v období rokov 2009 – 2013 rastúci trend a svoje maximum dosiahol práve v roku 2013, čo bolo dôsledkom zvýšenia odvodového zaťaženia. Po roku 2013 sa situácia zmiernila a počet zánikov živnostníkov sa stabilizoval. Počet zánikov právnických osôb, ako druhej najpočetnejšej skupiny podnikateľských subjektov, sa do roku 2017 vyznačoval pozvoľne rastúcim trendom. Najdynamickejší rast počtu zaniknutých PO bol zaznamenaný v rokoch 2014 a 2015, kedy sa v plnej miere prejavilo zavedenie daňových licencií.⁶ V rokoch 2020 - 2022 ekonomiku ovplyvňovala najmä koronakríza. Tá sa paradoxne výraznejšie neprejavila na počte zánikov živnostníkov ani PO a tento vplyv môžeme badať pravdepodobne až v roku 2022, kedy došlo k rastu zánikov fyzických osôb – podnikateľov. Trend sa potvrdil aj v roku 2023, pričom taktiež zaniklo viac živnostníkov ako v predchádzajúcom roku. Vývoj počtu právnických osôb zaznamenal pokles oproti predošlému roku.

Graf č. 22: Vývoj počtu zaniknutých živnostníkov a PO v rokoch 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

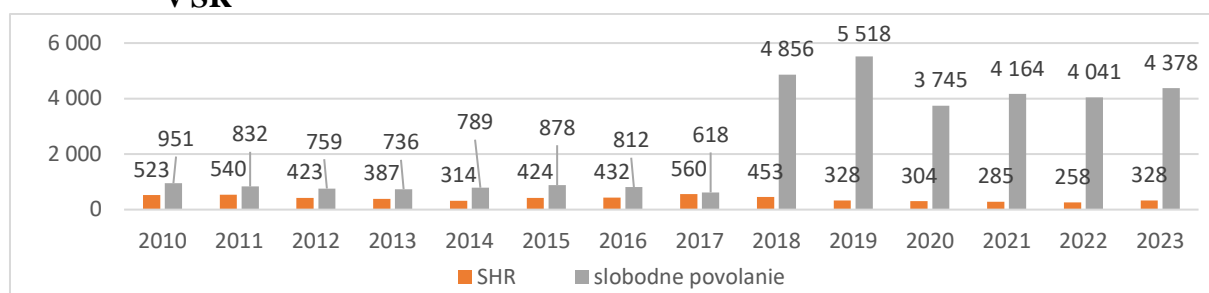
Slobodné povolania a SHR tvorili v porovnaní s celkovým počtom zaniknutých podnikateľských subjektov do roku 2017 len nízke percento. Dlhodobý klesajúci trend počtu zaniknutých slobodných povolani sa pozitívne prejavil predovšetkým v roku 2017, kedy bol zaznamenaný najnižší počet zaniknutých slobodných povolani v celom sledovanom období – na úrovni 618 podnikateľských subjektov. V roku 2018 však došlo k rapídному nárastu slobodných povolani, ktoré ukončili svoju podnikateľskú činnosť – predovšetkým v oblasti poisťovníctva, finančného a dôchodkového sprostredkovania. Dôvodom bolo sprísnenie podmienok výkonu finančného agenta – väčší dôraz na vzdelanie a prax finančných agentov. Zmeny nastali aj v určovaní výšky provízie za sprostredkovanie či administratívnej

⁶ Zákon č. 463/2013 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2014

záťaž – povinnosti vykazovať údaje na kvartálnej a ročnej báze.⁷ K zvýšeniu počtu zánikov slobodných povolání prispelo aj zavedenie dane z neživotného poistenia (so sadzbou 8 %).⁸ Napriek tomu, že zákon nadobudol účinnosť až 1.1.2019, niektoré poisťovne už v priebehu roka 2018 znižovali provízie poisťovacím agentom. Počet zánikov slobodných povolání sa v roku 2023 opäť mierne zvýšil, a to o 8,3 % (o 337 podnikov).

Vývoj v počte zaniknutých samostatne hospodáriacich roľníkov mal v období rokov 2009 – 2023 kolísavý vývoj. Počet zánikov SHR však v roku 2023 už nepokračoval vo vývoji z predchádzajúcich rokov a zaznamenal pomerne výrazný medziročný nárast o 27,1 % (resp. o 70 subjektov). Počty zánikov SHR tak prvýkrát od roku 2020 prekročili počet 300.

Graf č. 23: Vývoj počtu zaniknutých slobodných povolání a SHR v rokoch 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Medziročne sa len mierne zvýšil počet zaniknutých živnostníkov. S výnimkou právnických osôb, kde počet zánikov poklesol, v ostatných právnych formách došlo k nárastu počtu zaniknutých podnikateľov, čo z hľadiska podnikateľskej aktivity hodnotíme negatívne.

Tab. č. 17: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v SR

Právna forma	2022	2023	Index 22/22	Zmena
PO (právnické osoby)	6 880	5 674	0,82	↓ 17,5 %
SHR	258	328	1,27	↑ 27,1 %
slobodne povolanie	4 041	4 378	1,08	↑ 8,3 %
živnostníci	45 542	47 164	1,04	↑ 3,6 %
SPOLU	56 721	57 544	1,01	↑ 1,5 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska zánikov jednotlivých právnických osôb je najčastejšou právnou formou, ktorá zaniká spoločnosť s ručením obmedzením.

Zánik s. r. o. v roku 2023 predstavuje asi 8 % z celkového počtu zaniknutých osôb a asi 82 % z celkového počtu zánikov právnických osôb. Významnejšie v roku 2023 došlo k zániku právnej formy „Európska spoločnosť“ (z 2 na 10). Počet zaniknutých spoločností s ručením

⁷ Zákon č. 282/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dátum účinnosti: 23.2.2018

⁸ Zákon č. 213/2018 Z. z. o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dátum účinnosti: 1.1.2019

obmedzením medziročne poklesol o 19 % a počet zaniknutých akciových spoločností poklesol ešte výraznejšie o 31 % (z 237 na 163).

Tab. č. 18: Počet zánikov vybraných právnických osôb

Právna forma	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spoločnosť s ručením obmedzeným	8 483	4 819	3 802	3 793	6 493	5 721	4 627
Zahraničná osoba, právnická osoba so sídlom mimo územia SR	116	99	88	89	119	581	689
Akciová spoločnosť	198	190	167	157	375	237	163
Verejná obchodná spoločnosť	46	36	28	34	38	148	87
Družstvo	61	46	52	38	185	106	34
Komanditná spoločnosť	48	46	42	45	43	68	32
Podnik alebo hospodárske zariadenie združenia	1	0	1	1	4	4	11

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.2 Zánik MSP podľa odvetvovej štruktúry

V rámci odvetvovej štruktúry zánikov sa už dlhodobo potvrdzujú trendy z predchádzajúcich rokov. Ani rok 2023 nebol výnimočný a opäť najviac subjektov zaniklo v odvetviach ako obchodné služby (15 046), stavebníctvo (14 824) a obchod (7 766). Najmenej subjektov zaniká v sektore ubytovanie a stravovanie (1 526). Prehľad počtu zánik podnikateľských subjektov v období rokov 2016 - 2023 v členení podľa jednotlivých odvetví je uvedený v tabuľke č. 19

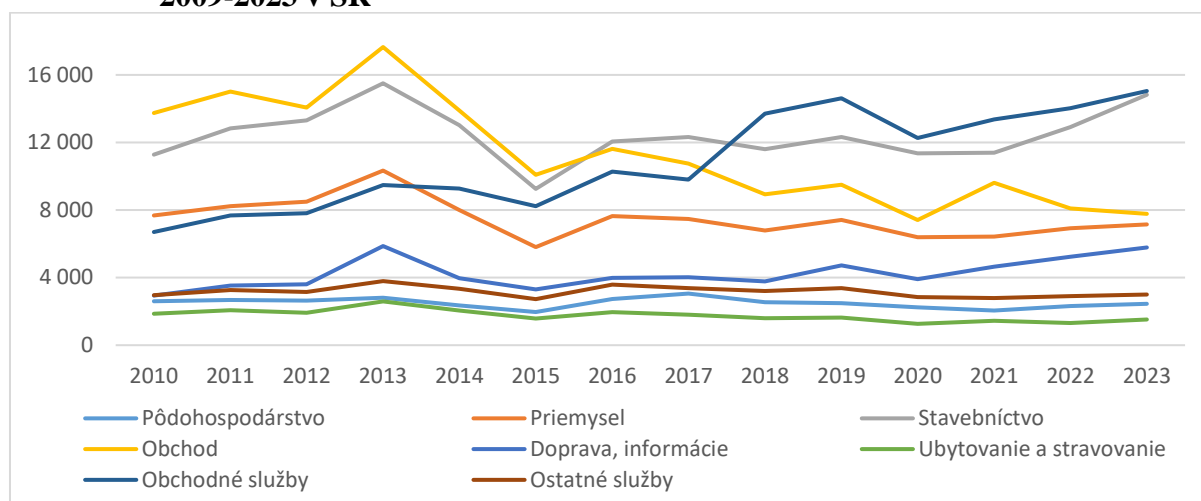
Tab. č. 19: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2016 - 2023

Odvetvie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pôdohospodárstvo	2 735	3 055	2 540	2 485	2 233	2 048	2 313	2 445
Priemysel	7 650	7 472	6 792	7 423	6 383	6 426	6 914	7 152
Stavebníctvo	12 066	12 327	11 597	12 324	11 350	11 402	12 904	14 824
Obchod	11 616	10 749	8 939	9 500	7 409	9 609	8 106	7 766
Doprava a informácie	3 980	4 020	3 783	4 729	3 902	4 640	5 232	5 790
Ubytovanie a stravovanie	1 949	1 804	1 588	1 635	1 263	1 438	1 320	1 526
Obchodné služby	10 281	9 798	13 713	14 617	12 258	13 370	14 019	15 046
Ostatné služby	3 591	3 374	3 216	3 384	2 850	2 790	2 913	2 995
SPOLU	53 868	52 599	52 168	56 097	47 648	51 724	53 721	57 544

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Pri zániku posudzovanom podľa jednotlivých odvetví môžeme vidieť zmeny niektorých trendov. Z dlhodobého hľadiska klesá absolútny počet zaniknutých subjektov v odvetví obchodu. Táto kategória až do roku 2015 bola najpočetnejšou a v roku 2013 dokonca zaniklo viac ako 16 tisíc subjektov v odvetví obchodu. Od roku 2016 začali prevažovať zániky v odvetví stavebníctva, pričom však v roku 2018 najviac začali zanikať odvetviach obchodných služieb. Podobný vývoj pozorujeme aj za rok 2023, pričom v uplynulom roku sa viac priblížilo množstvo zánikov v sektore stavebníctvo k zánikom v sektore obchodných služieb.

Graf č. 24: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v rokoch 2009-2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní narástol počet zánikov takmer vo všetkých odvetviach. Najvýraznejší medziročný nárast je pozorovaný pri zániku v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb, a to o 15,6 %, to znamená o 206 subjektov a v odvetví stavebníctva o 14,9 %. Naopak, pozitívny vývoj bol zaznamenaný v prípade sektora obchodu (pokles počtu zánikov o 4,2%), avšak vo všetkých ostatných sektoroch bol počet zánikov vyšší ako v roku 2022. Podrobný pohľad na medziročný vývoj zánikov podľa odvetví ponúka tabuľka č. 20.

Tab. č. 20: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v SR

Odvetvie	2022	2023	Index 23/22	%
Pôdohospodárstvo	2 313	2 445	1,06	↑ 5,7 %
Priemysel	6 914	7 152	1,03	↑ 3,4 %
Stavebníctvo	12 904	14 824	1,15	↑ 14,9 %
Obchod	8 106	7 766	0,96	↓ 4,2 %
Doprava a informácie	5 232	5 790	1,11	↑ 10,7 %
Ubytovanie a stravovanie	1 320	1 526	1,16	↑ 15,6 %
Obchodné služby	14 019	15 046	1,07	↑ 7,3 %
Ostatné služby	2 913	2 995	1,03	↑ 2,8 %
SPOLU	2 313	2 445	1,06	↑ 7,1 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.3 Zánik MSP podľa sídla

Najvyšší počet zánikov v roku 2023 bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji (oproti predchádzajúcemu roku došlo k zmene, keď bolo najviac zánikov v Prešovskom kraji), a to 9 584 zaniknutých subjektov. Druhý najvyšší počet zaniknutých podnikateľských subjektov sme v roku 2023 evidovali v Prešovskom kraji – na úrovni 9 413 podnikateľských subjektov. Najmenej podnikateľských subjektov zaniklo opäť v Trenčianskom (5 171 subjektov), Trnavskom (5 999 subjektov) a Banskobystrickom kraji (6 048 subjektov). Počty zánikov z hľadiska ich regionálnej štruktúry teda značne kopírujú aj počet vznikov a dá sa konštatovať, že v krajoch, v ktorých najviac podnikov v priebehu roka vznikne, tak ich zároveň najviac zanikne.

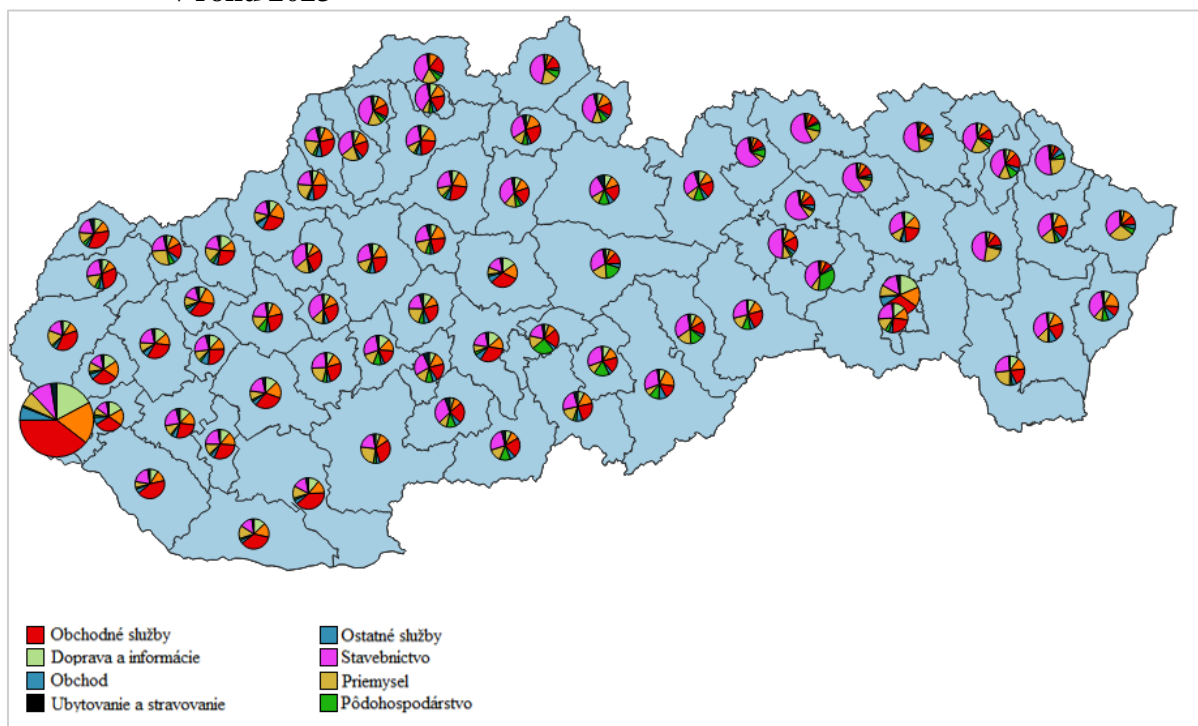
Tab. č. 21: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2016- 2023 v SR

Kraj	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Banskobystrický kraj	6 102	5 964	6 132	6 657	5 510	5 598	5 976	6 048
Bratislavský kraj	9 221	8 517	7 936	8 017	6 720	9 844	8 299	9 548
Košický kraj	5 928	6 064	6 172	6 545	5 262	5 929	6 189	6 334
Nitriansky kraj	6 568	6 761	6 887	7 865	7 009	6 532	7 707	8 003
Prešovský kraj	7 840	8 093	7 939	9 025	7 968	7 833	8 854	9 413
Trenčiansky kraj	5 396	5 008	5 224	5 208	4 397	4 455	4 867	5 171
Trnavský kraj	5 131	4 832	4 650	5 205	4 416	5 435	5 247	5 999
Žilinský kraj	7 682	7 360	7 228	7 575	6 366	6 096	6 582	7 028
SPOLU	53 868	52 599	52 168	56 097	47 648	51 724	53 721	57 544

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V rámci štruktúry zánikov z pohľadu odvetvovej štruktúry môžeme čiastočne vidieť rôzne regionálne rozloženie zánikov jednotlivých typov podnikov. V prípade Bratislavy zánikom dominujú „Obchodné služby“, pričom tie tvorili až 39,6 % z celkového počtu zánikov v danom okrese v roku 2023. Výrazný je tiež podiel zániku v oblasti obchodu (18,3 %). Na druhej strane, v prípade okresu Kežmarok, Levoča a Medzilaborce zánikom dominuje stavebníctvo, s viac ako 50 % podielom na zánikoch podnikov v danom okrese. Zániky Pôdohospodárskych podnikov dominujú v regióne Gelnice (33,9 %) a Detva (25,1 %). Podniky v sektore priemyslu z hľadiska počtu zánikov na celkovom objeme zánikov zanikali najmä v regióne Snina, či Myjava. Zániky podnikov podľa regionálneho rozloženia a sektoru prezentujeme na Obrázku 3 (veľkosť koláčového grafu reprezentuje celkový počet zánikov MSP).

Obrázok 3: Zániky podnikov podľa odvetvovej štruktúry v jednotlivých okresoch SR v roku 2023

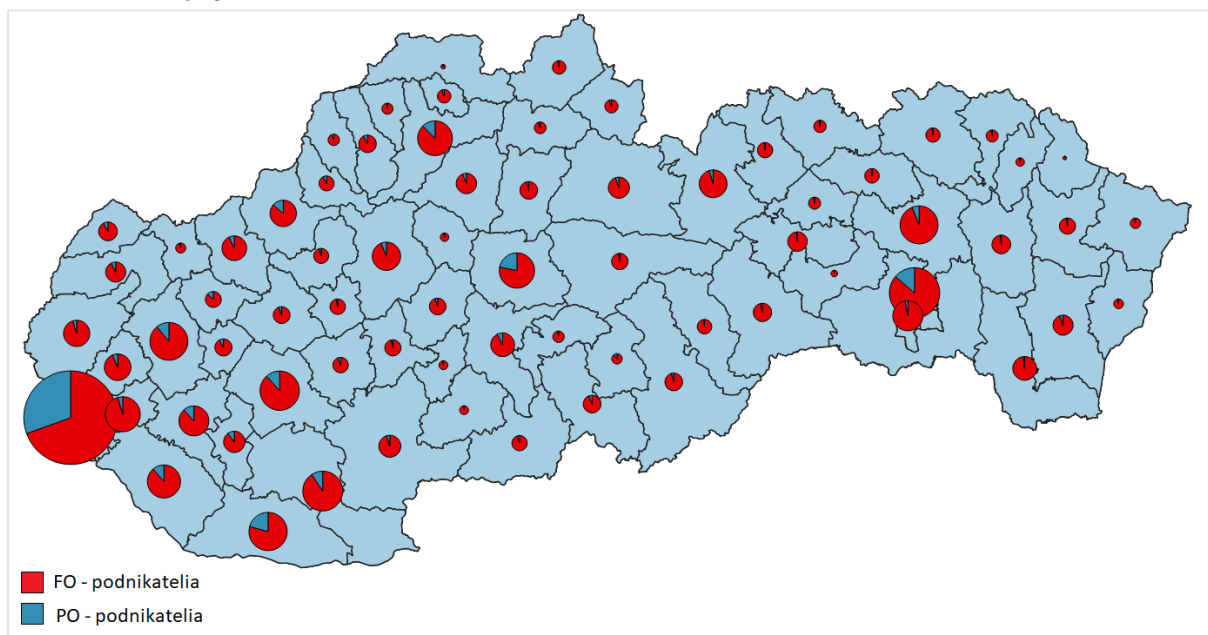
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem sa väčšina zánikov vo väčšine okresov dotýkala, podobne ako v prípade celého Slovenska zánikov podnikateľov – Fyzických osôb. Aj v tomto

smere však existujú výnimky. V prípade okresu Bratislava I zaniklo viac právnických ako fyzických osôb (z celkového počtu zaniknutých podnikateľov v okrese bolo 5 6,8 % PO a 43,2% FO). Celkovo za Bratislavu bol tento pomer vychýlený smerom k väčšiemu počtu zánikov právnických osôb ako v iných regiónoch (30 % PO z počtu zaniknutých v okrese). V okrese Komárno tvoril zánik právnických osôb 21 % z celkového počtu zaniknutých v okrese a v okrese Košice IV to bolo 19 %. Typicky najmä v okresoch, ktoré sú zároveň centrom daného kraja platí, že počet a podiel zánikov právnických osôb je vyšší. Určitú abnormalitu predstavuje najmä okres Komárno, kde je podiel zánikov vyšší ako v týchto regiónoch.

V ostatných okresoch potom zväčša prevažovali zániky FO – podnikateľov. Najmä v okresoch na východe Slovenska zanikali zväčša fyzické osoby – podnikatelia. Rekord v tomto smere predstavuje okres Gelnica, kde zanikli iba dve právnické osoby a 99,5 % zaniknutých osôb tvorili FO (v drvivej väčšine živnostníci). Vysoký podiel zaniknutých FO podnikateľov je tiež v okresoch Krupina, Levoča, Medzilaborce, Námestovo, Partizánske, Revúca a tiež Sabinov. V týchto počtom obyvateľov menších regiónoch existuje určitá stabilita v počte právnických osôb. Tiež vysoko pravdepodobne obyvatelia týchto regiónov skúšajú v menšej miere podnikat'. Zároveň existuje určitá stabilita pri právnických osobách, ktoré v regiónoch pôsobia a nemajú veľkú tendenciu zanikať. Podrobné výsledky dokumentujeme na Obrázku 4.

Obrázok 4: **Zániky podnikov podľa právnej formy v jednotlivých okresoch SR v roku 2023⁹**

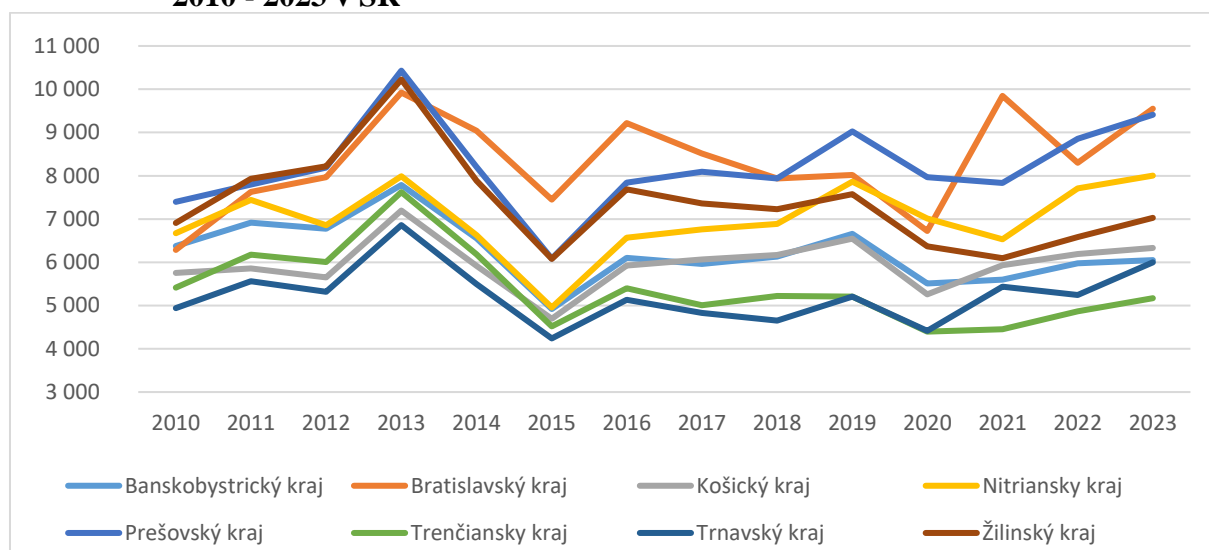
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V dlhodobom horizonte rokov 2010 - 2023 mal vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v jednotlivých krajoch obdobný priebeh. Najviac podnikateľských subjektov zaniklo v roku 2013, kedy došlo k masívnemu rušeniu živností z dôvodu zvýšenia odvodového zaťaženia (hlavne v Prešovskom, Žilinskom a Bratislavskom kraji). Po roku 2016 sa počet zánikov v jednotlivých krajoch stabilizoval s výraznejším výkyvom v uplynulých dvoch rokoch. V sledovanom období bola najvýraznejšou krízou najmä kríza spojená s koronavírusovou pandémiou v roku 2020 – 2021. V roku 2021 však pozorujeme signifikantný

⁹ Veľkosť diagramu určuje množstvo zaniknutých podnikov v okrese

nárast len v prípade Bratislavského a čiastočne Trnavského kraja. V roku 2021 však prebehla administratívna zmena a nútený výmaz neaktívnych subjektov z obchodného registra. Predpokladáme, že tento sa najvýraznejšie prejavil práve v prípade Bratislavského kraja a najviac neaktívnych podnikov bolo evidovaných práve v hlavnom meste Slovenska. V roku 2022 sa už čísla v tomto kraji stabilizovali a počet zánikov poklesol. V roku 2023 sme pozorovali, že takmer identický počet zánikov (približne 9 500) dosiahli Bratislavský a Prešovský kraj. Ostatné kraje za týmito dvoma zaostávajú. Už pravidelným trendom je, že najmenej podnikov dlhodobo zaniká v Trenčianskom kraji, pričom ešte v roku 2013 bol počet zánikov šiesty najnižší. Naznačuje to určitú stabilizáciu subjektov v tomto kraji, ktorá má však súvis aj s nižšou podnikateľskou aktivitou obyvateľstva práve v Trenčianskom kraji.

Graf č. 25: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní došlo k nárastu počtu zaniknutých subjektov vo všetkých krajoch bez výnimky. Najvýraznejšie narástol počet zánikov v Bratislavskom kraji, a to o pomerne výrazných 15 % oproti predchádzajúcemu roku. Nepotvrdil sa tak pozitívny trend z roka 2022. Výrazne tiež narástol počet zánikov v Trnavskom kraji, a to o viac ako 700, resp. o 14,3 %. Naopak najmenej narástol počet zánikov v Banskobystrickom kraji, len o 1,2 % (čo znamená, že medziročne zaniklo iba o 72 subjektov viac) a veľmi mierne tiež narástol počet zánikov v Košickom kraji, o 2,3 %, resp. o 145 podnikov.

Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov v medziročnom porovnaní v jednotlivých krajoch SR je uvedený v tabuľke č. 22.

Tab. č. 22: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v SR

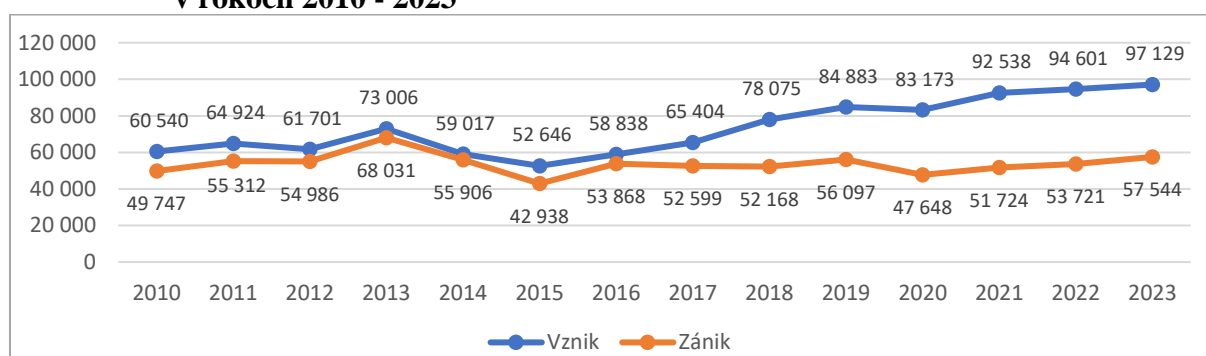
Kraj	2022	2023	Index 23/22	Zmena
Banskobystrický kraj	5 976	6 048	1,01	↑ 1,2 %
Bratislavský kraj	8 299	9 548	1,15	↑ 15,1 %
Košický kraj	6 189	6 334	1,02	↑ 2,3 %
Nitriansky kraj	7 707	8 003	1,04	↑ 3,8 %
Prešovský kraj	8 854	9 413	1,06	↑ 6,3 %
Trenčiansky kraj	4 867	5 171	1,06	↑ 6,2 %
Trnavský kraj	5 247	5 999	1,14	↑ 14,3 %
Žilinský kraj	6 582	7 028	1,07	↑ 6,8 %
SPOLU	53 721	57 544	1,07	↑ 7,1 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4 Dynamika vývoja a čistý prírastok vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku

Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku mal obdobný priebeh od roku 2010 až po rok 2016. Počet vznikov v každom roku sledovaného obdobia prevyšoval počet zánikov. Po roku 2016 sa však situácia výrazne zlepšila – počet vznikov rástol a počet zánikov sa ustálil, v dôsledku čoho sa rozdiel medzi počtom vznikov a zánikov v sledovanom období ešte zvýšil. Posledné roky sú charakterizované zväčšením rozdielu medzi vznikmi a zánikmi a vyšším počtom čistých prírastkov, aj keď od roku 2021 je počet čistých prírastkov zhruba na hodnote 40 000 ročne.

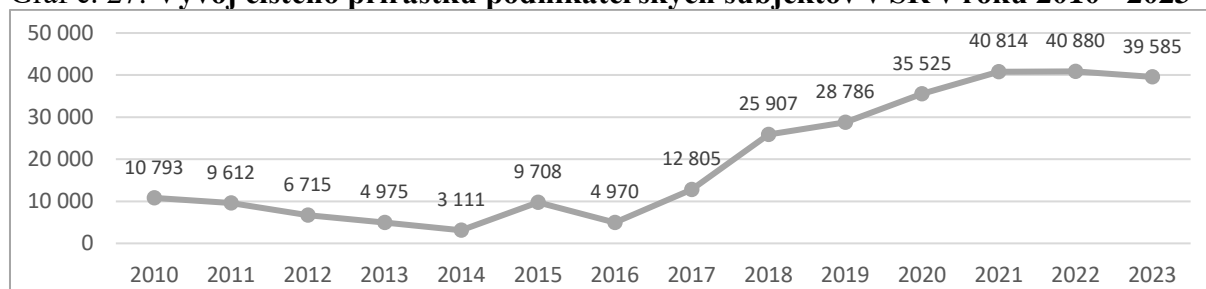
Graf č. 26: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov v SR v rokoch 2010 - 2023

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rozdiel počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov predstavuje čistý prírastok. Napriek výrazným medziročným zmenám zaznamenal čistý prírastok podnikateľských subjektov v období rokov 2010 - 2023 rastúci trend. V dôsledku krízy sa po roku 2009 držal čistý prírastok na nižšej úrovni s minimom v roku 2014, v ktorom bol čistý prírastok podnikateľských subjektov najnižší za uplynulých 13 rokov. **V období rokov 2016 – 2023 sa však čistý prírastok podnikateľských subjektov zvýšil takmer desaťnásobne.** Výrazne k tomu dopomohlo najmä zvýšenie percentuálnej sadzby uplatniteľných paušálnych výdavkov zo 40 % na 60 % z úhrnov príjmov pre SZČO, zníženie dane z príjmov PO z 22 % na 21 %, zrušenie daňových licencií a podpora v čase pandémie Covid-19. Zaujímavý je vývoj v roku 2023, ktorý takmer presne kopíroval vývoj roka 2022 ale tiež 2021. Čistý prírastok bol v roku 2023 o 1 295 nižší ako v roku 2022. Od roku 2016 došlo tiež k prvému medziročnému poklesu počtu čistého prírastku podnikateľských subjektov.

Graf č. 27: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v SR v roku 2010 - 2023

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podrobný prehľad o počte vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku za posledných 8 rokov s ohľadom na čistý prírastok podnikateľských subjektov znázorňuje nasledujúca tabuľka.

Tab. č. 23: **Prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov s ohľadom na čistý prírastok v SR v rokoch 2016 - 2023**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vznik	58 838	65 404	78 075	84 883	83 173	92 538	94 601	97 129
Zánik	53 868	52 599	52 168	56 097	47 648	51 724	53 721	57 544
Čistý prírastok	4 970	12 805	25 907	28 786	35 525	40 814	40 880	39 585

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní mierne vzrástol počet vzniknutých MSP (o 2,7 %), ale tiež vzrástol počet zaniknutých podnikateľských subjektov (o 7,1 %). V dôsledku tohto vývoja sa **čistý prírastok medziročne znížil (o 0,16 %, resp. 1 295 podnikateľských subjektov)**.

Tab. č. 24: **Index vývoja vzniknutých, zaniknutých podnikateľských subjektov a čistého prírastku v SR**

	2022	2023	Index 23/22	Zmena
Vznik	94 601	97 129	1,03	↑ 2,7 %
Zánik	53 721	57 544	1,07	↑ 7,1 %
Čistý prírastok	40 880	39 585	0,97	↓ -3,2 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Čistý prírastok z hľadiska mesiacov roka poukazuje, že najvyšší počet čistých prírastkov nastal v máji 2023. Naopak, najnižší celkový čistý prírastok bol zaznamenaný v decembri, kedy došlo k poklesu o 2 331 subjektov. Najviac subjektov z hľadiska čistého prírastku pribudlo v druhom kvartáli roka 2023. Najmenej subjektov pribudlo vo štvrtom kvartáli, a to 2850 subjektov. Pozitívne je, že kladný čistý prírastok subjektov bol zaznamenaný vo všetkých štyroch kvartáloch roka 2023.

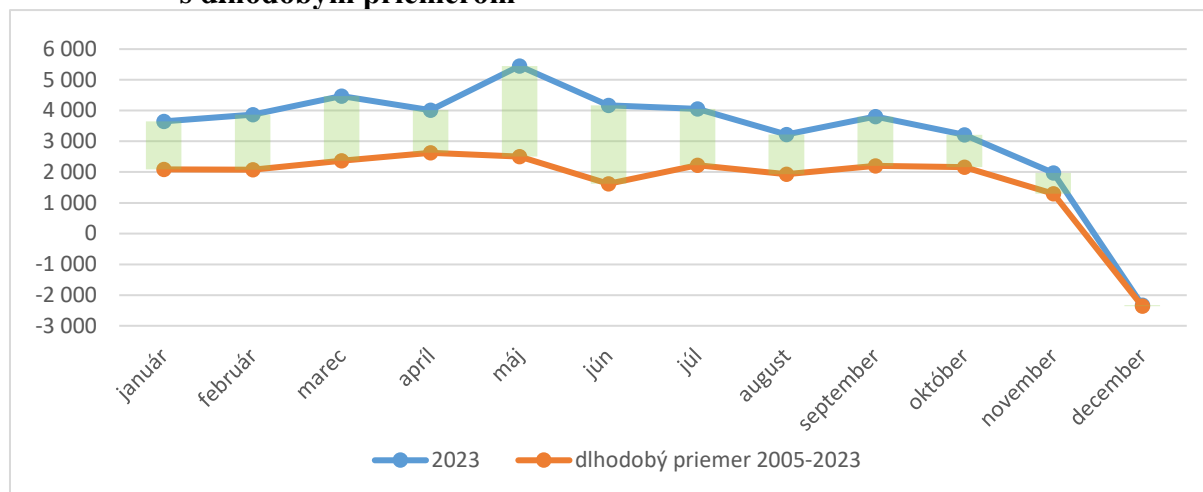
Tab. č. 25: **Počet čistých vznikov podnikateľských subjektov v jednotlivých mesiacoch roku 2023 v SR**

Mesiac	Počet čistých prírastkov/zánikov v danom mesiaci	Počet čistých prírastkov za kvartál	Počet čistých prírastkov za polrok
január	3 652	12 000	25 642
február	3 872		
marec	4 476		
apríl	4 020	13 642	13 943
máj	5 450		
jún	4 172		
júl	4 057	11 093	13 943
august	3 228		
september	3 808		
október	3 212	2 850	13 943
november	1 969		
December	- 2 331		
SPOLU	39 585	39 585	39 585

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska porovnania čistých prírastkov s dlhodobým priemerom v jednotlivých mesiacoch sa potvrdilo, že čistý prírastok bol vo všetkých mesiacoch vyšší ako je tomu pri dlhodobom priemere rokov 2005 – 2023.

Graf č. 28: Porovnanie vývoja čistých prírastov MSP po mesiacoch roka 2023 v SR s dlhodobým priemerom

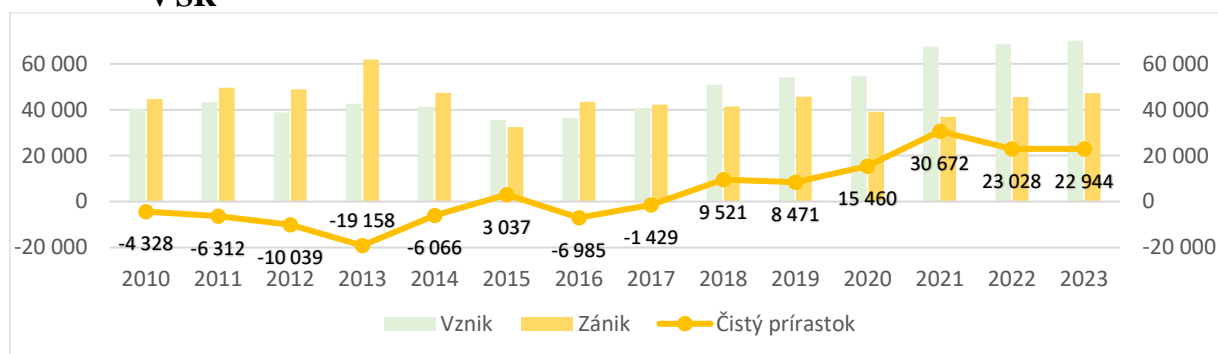
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Spomedzi porovnávaných mesiacov bol signifikantne vyšší vo všetkých mesiacoch okrem decembra. O viac ako 150 % bol prírastok vyšší v júni 2023 oproti dlhodobému priemeru. Naopak, len minimálnu odchýlku a prehĺbenie počtu zánikov o 1 % oproti dlhodobému priemeru môžeme pozorovať v decembri 2023.

4.1 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa právnych foriem

Vývoj v početnosti vznikov a zánikov podnikateľských subjektov v členení podľa právnych foriem mal v priebehu uplynulých 13 rokov odlišný a pomerne nevyrovnaný priebeh. Predovšetkým na najpočetnejšiu skupinu subjektov – **živnostníkov** mali legislatívne zmeny najväčší dopad, čo sa prejavilo v nestálosti ich vývoja. Roky 2010 až 2017 (s výnimkou roka 2015) boli charakteristické znižovaním čistého prírastku živnostníkov. Od roku 2018, a to aj vplyvom legislatívnych zmien, postupne začal rásť čistý prírastok živnostníkov. V roku 2021 dosiahol tento trend vrchol a vzniklo o viac ako 30 tisíc živnostníkov viac ako živnostníkov svoju činnosť skončilo. Rok 2023 sa z hľadiska čistých prírastkov živnostníkov zásadne neodlišoval. Počet čistých prírastkov dosiahol podobné hodnoty ako tomu bolo v roku 2023 a teda v absolútnej hodnote 22 944 čistých prírastkov živnostníkov. Bol tak v sledovanom období tretím najúspešnejším z pohľadu čistého prírastku živnostníkov. Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO – živnostníkov spolu s čistým prírastkom v období rokov 2010 – 2023 znázorňuje nasledujúci graf.

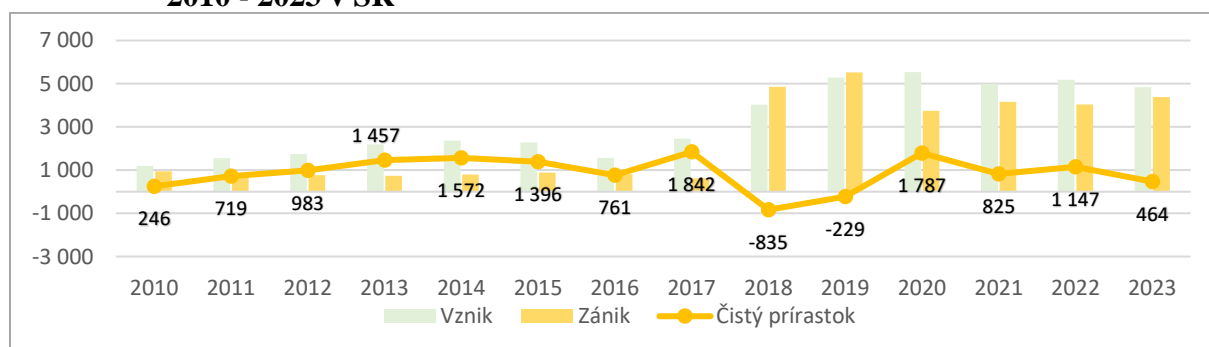
Graf č. 29: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - živnostníkov v rokoch 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Slobodné povolania si do roku 2017 udržiavali dlhodobo priaznivý vývoj čistého prírastku. Počet vzniknutých slobodných povolaní v tomto období prevyšoval počet zaniknutých. Po roku 2012 sa počet registrácií slobodných povolaní ešte zvýšil, čo bolo čiastočne spôsobené zmenami Zákona č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave, ktorý nadobudol účinnosť 31. januára 2012 a v roku 2013 bol niekoľkokrát novelizovaný. Týmto zákonom došlo k sprísneniu legislatívnych požiadaviek pre živnostníkov v rámci taxislužieb a nákladnej cestnej dopravy, čo viedlo k ich čiastočnému presunu pod slobodné povolania. V roku 2016 došlo k miernemu zhoršeniu k čomu prispel pokles počtu nových registrácií slobodných povolaní o 30,8 %. Po roku 2016 však záujem o slobodné povolania každým rokom rástol. Na druhej strane narastal aj počet zánikov, čo sa prejavilo v zápornom čistom prírastku slobodných povolaní v rokoch 2018 a 2019. V dôsledku pandémie spojenej s výrazným poklesom zánikov a rastúceho počtu nových podnikateľov v slobodných povolaniach sa čistý prírastok v roku 2020 vrátil k hodnotám z obdobia rokov 2013 až 2017. Rok 2021 bol charakterizovaný poklesom čistého prírastku v slobodných povolaní, ktoré sa držali na úrovniach dlhodobého priemeru. Rok 2022 znamenal nárast počtu čistého vzniku slobodných povolaní medziročne o viac ako 40 %. Rok 2023 znamenal pokles počtu čistých vznikov o takmer 700 oproti predchádzajúcemu roku, napriek tomu si však udržal pozitívny trend prírastkov.

Graf č. 30: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - slobodných povolaní v rokoch 2010 - 2023 v SR

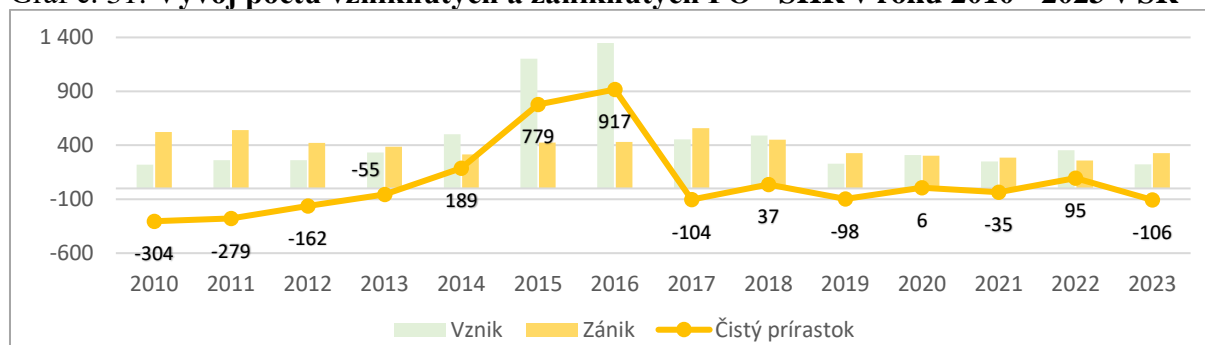

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v počtosti **samostatne hospodáriacich roľníkov** mal nepravidelný priebeh. Od roku 2010 do roku 2013 viac roľníkov zanikalo ako vznikalo. V roku 2014 sa tento nepriaznivý trend otočil – počet nových registrácií SHR prevýšil počet zaniknutých SHR. Predovšetkým v roku 2015 došlo k rapídneho medziročného nárastu počtu nových registrácií SHR o 239,2 % - z 503 na 1 203 nových roľníkov. Tento rastúci trend bol do značnej miery

odrazom zavádzania nových podporných opatrení v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020“ zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v SR. Pod zvýšenie počtu nových registrácií SHR sa podpísalo predovšetkým „Podopatrenie 6.1 – Podpora na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov“, ktoré bolo zamerané na uľahčenie vstupu do poľnohospodárskeho sektora pre mladých podnikateľov formou nenávratného finančného príspevku (NFP) na realizáciu ich podnikateľského plánu v oblasti živočíšnej a špecializovanej rastlinnej výroby vo výške 50 000 Eur na dobu max. 5 rokov. Rok 2017 sa pre samostatne hospodáriacich roľníkov nevyvíjal priaznivo. Počet zánikov SHR v roku 2017 dosiahol najvyššiu hodnotu od roku 2010 – na úrovni 560 subjektov. V rovnakom roku zároveň vzniklo „len“ 456 nových SHR, čo je o 66,2 % menej ako v predchádzajúcom roku. Po roku 2016 tak čistý prírastok SHR dosiahol opäť zápornú hodnotu. Na čistý prírastok počtu samostatne hospodáriacich roľníkov nemala zásadnejší vplyv ani koronakríza a počas najviac kritického roka 2020 počet vznikov SHR prevýšil počet zánikov. Rok 2021 bol z hľadiska počtu prírastkov záporný. Zlepšenie počtu čistých prírastkov SHR prišlo v roku 2022, ktoré sa však v kontexte uplynulého roka ukazuje byť iba prechodné. V roku 2023 ubudlo 106 SHR, čo predstavuje najvýraznejší pokles počtu SHR od roku 2012.

Graf č. 31: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - SHR v roku 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

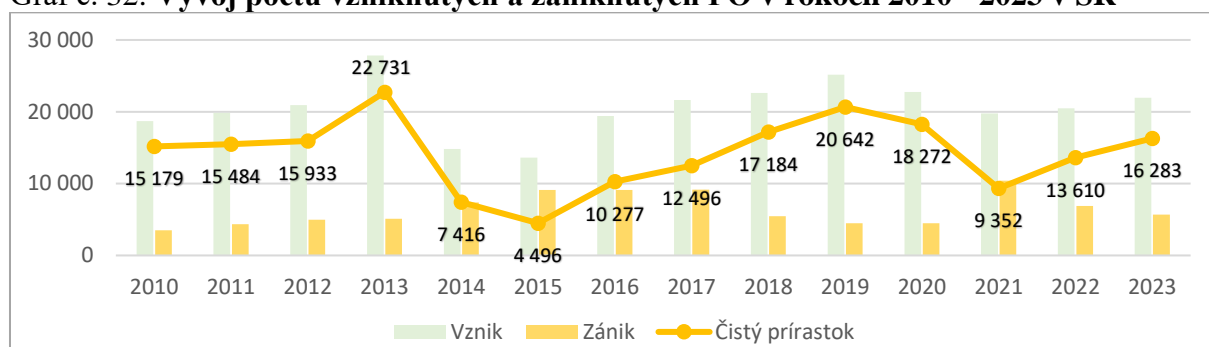
Právnické osoby zaznamenávajú dlhodobo pozitívny trend vývoja. Počet nových registrácií PO dlhodobo prevyšuje počet zaniknutých podnikateľských subjektov a v priebehu sledovaného obdobia ani raz nenastala situácia, že by došlo k čistému úbytku podnikateľských subjektov právnických osôb. Najúspešnejším rokom za uplynulú dekádu z hľadiska čistého prírastku bol rok 2013, kedy sa počet PO zvýšil o 22 731 subjektov, čo predstavovalo medziročné zvýšenie o 42,7 %. Tento nárast bol výrazne ovplyvnený prijatím Zákona č. 357/2013 Z. z., ktorým sa dopĺňa Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.12.2013, podľa ktorého je nutné pred založením subjektu splatiť základné imanie na účet v banke. Prijatie zákona vyvolalo záujem o registrovanie nových spoločností do konca novembra, pokiaľ sa ešte dali vytvoriť bez nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke. K zvýšeniu počtu nových PO prispel v danom roku aj rast odvodového zaťaženia SZČO na zdravotné a sociálne poistenie¹⁰, čím došlo k prechodu FO – podnikateľov k právnej forme PO. Po zrušení povinnosti splatiť základné imanie na osobitný samostatný účet v banke¹¹ v roku 2016 sa záujem o podnikanie PO každým rokom

¹⁰ Zákon č. 252/2012, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2013

¹¹ Zákon č. 87/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2016

zvyšoval a pretrvával až do roku 2019. Prispelo k tomu viacero legislatívnych opatrení – predovšetkým zníženie dane z príjmov PO od roku 2017 a zrušenie daňových licencií od roku 2018. Zrušenie daňových licencií sa pozitívne prejavilo vo výraznom poklese zánikov PO. V roku 2022 počet čistých prírastkov medziročne narástol o 45 %. Pozitívny rast počtu nových podnikateľských subjektov pokračoval aj v roku 2023, pričom čistý prírastok dosiahol viac ako 16 tisíc podnikov. Ide o určité spamätávanie sa slovenskej ekonomiky z následkov pandémie COVID – 19 a potvrdenie toho, že chuť nových podnikateľov začať podnikat' stúpa. Zároveň však bol koncom roka 2023 prijatý zásadný konsolidačný balíček s účinnosťou od roku 2024. Najvýraznejšie zmeny, ktoré môžu ovplyvniť čisté prírastky nových podnikov (a to ako na strane nižšieho počtu vznikov ako i zvýšenia zánikov) sú najmä zavedenie minimálnej dane a tiež zvýšenie dane z dividend. Pre potenciálnych zamestnávateľov tiež s účinnosťou od roku 2024 stúpili zdravotné odvody za zamestnancov. Je preto otázkou, ako sa bude trend vývoja nových prírastkov podnikov vyvíjať smerom do budúcnosti.

Graf č. 32: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých PO v rokoch 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.2 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetvovej štruktúry

V dlhodobom horizonte 15 rokov zaznamenali kladný čistý prírastok v každom roku sledovaného obdobia len 3 odvetvia – doprava a informácie, obchodné služby a ostatné služby. Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov dosiahol každoročne odvetvie obchodných služieb. Naopak, najväčší prepád zaznamenalo odvetvie obchodu, v ktorom počet zánikov dlhodobo prevyšuje počet vznikov. Z dlhodobého hľadiska je pokles sektora obchodu z hľadiska čistých prírastkov najväčší, aj keď rok 2023 predstavuje výnimku a došlo k určitej zmene. Na vyhodnotenie, či ide o zmenu trendu v rámci čistých prírastkov v tomto sektore alebo o jednorazový výkyv z dlhodobého trendu budú potrebné analýzy ďalších rokov.

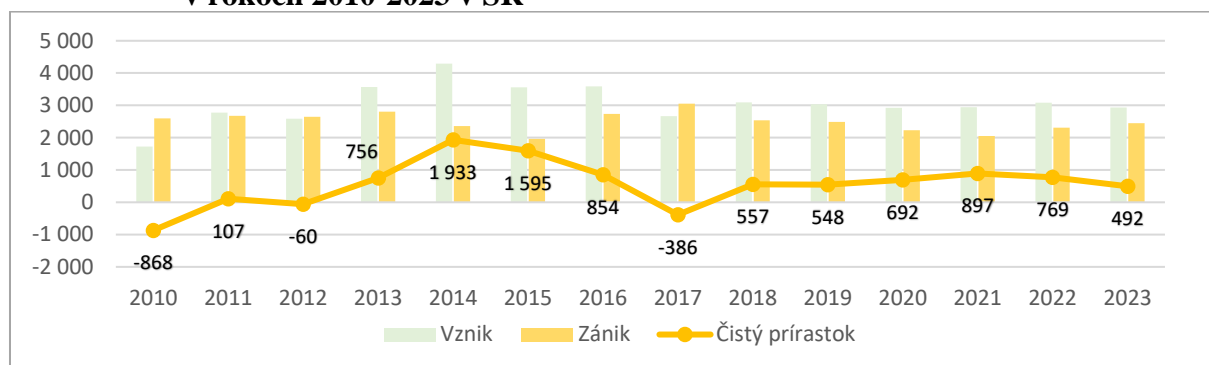
Tab. č. 26: Čistý prírastok/úbytok podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2016-2023 v SR

Odvetvie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pôdohospodárstvo	854	-386	557	548	692	897	769	492
Priemysel	-127	2 704	4 895	4 490	4 069	4 726	5 269	3 800
Stavebníctvo	-112	2 487	6 665	8 433	9 174	13 786	11 580	11 166
Obchod	-1 236	- 5 512	-2 839	- 2 811	- 191	-1 773	-1 184	985
Doprava a informácie	810	2 695	3 889	3 620	4 507	5 104	5 429	4 329
Ubytovanie a stravovanie	-327	5	557	882	1204	418	741	659
Obchodné služby	4 239	9 305	9 905	10 982	13 355	15 521	15 110	13 969
Ostatné služby	869	1 507	2 278	2 642	2 715	2 136	3 166	4 185

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Čistý prírastok subjektov podnikajúcich v **pôdohospodárstve** bol dlhodobo nižší. Záporné hodnoty, teda čistý úbytok počtu podnikateľských subjektov bol v sledovanom období zaznamenaný v roku 2010 a v roku 2017. Od roku 2010 sa čistý prírastok postupne zvyšoval, najmä zásluhou rastúceho počtu vznikov s maximom v roku 2014 (predovšetkým vďaka podporným opatreniam MPRV v SR v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 - 2020“). Po roku 2014 síce počet vznikov stále prevyšoval počet zánikov, ale ich rozdiel sa postupne zmenšoval, čo viedlo k poklesu čistého prírastku, resp. až k čistému úbytku v roku 2017. V uplynulých troch rokoch sa ročný čistý prírastok stabilizoval na úrovni 500 až 700 subjektov. Rok 2023 však znamenal pokles počtu čistých vznikov v odvetví a v kontexte zníženia počtu SHR, o ktorom sme písali vyššie sa zdá, že sektore pôdohospodárstva bol v roku 2023 v miernom útlme, resp. nízkom raste. Čistý prírastok zaznamenal len 492 podnikov.

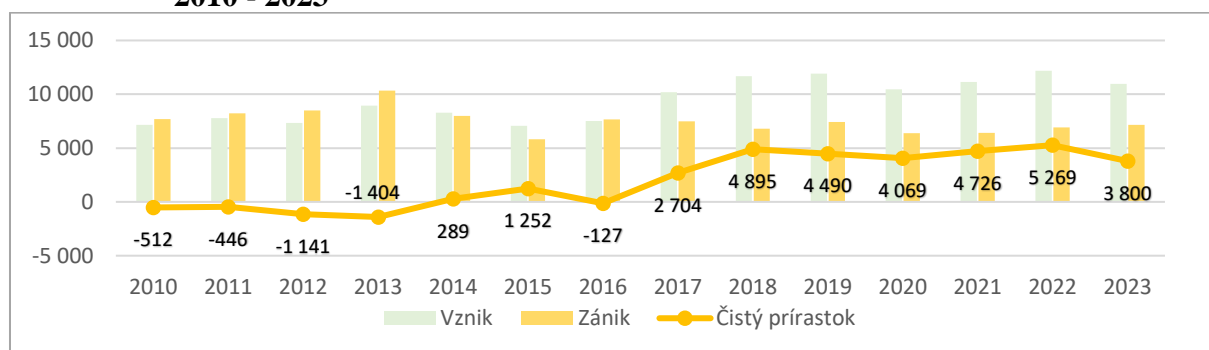
Graf č. 33: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v pôdohospodárstve v rokoch 2010-2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Priemysel zaznamenal v sledovanom období od roku 2010 pomerne dynamický vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov. V rokoch 2010 – 2013 bol počet subjektov, ktoré zanikli vyšší, ako počet subjektov, ktoré vznikli a preto odvetvie zaznamenalo čistý úbytok podnikateľských subjektov. Najvyšší čistý úbytok bol zaznamenaný v roku 2013, kedy dosiahol 1404 subjektov. Od roku 2014 zaznamenali aj subjekty v odvetví priemyslu pomerne stabilný a kontinuálny nárast. Ten od roku 2018 pravidelne dosahuje čistý prírastok subjektov viac ako 4000 ročne. Rok 2023 síce znamenal udržanie pozitívneho trendu čistých prírastkov nových podnikateľských subjektov v sektore, avšak zároveň došlo k medziročnému prepadu o 1 469 podnikov (t. j. o 28 %).

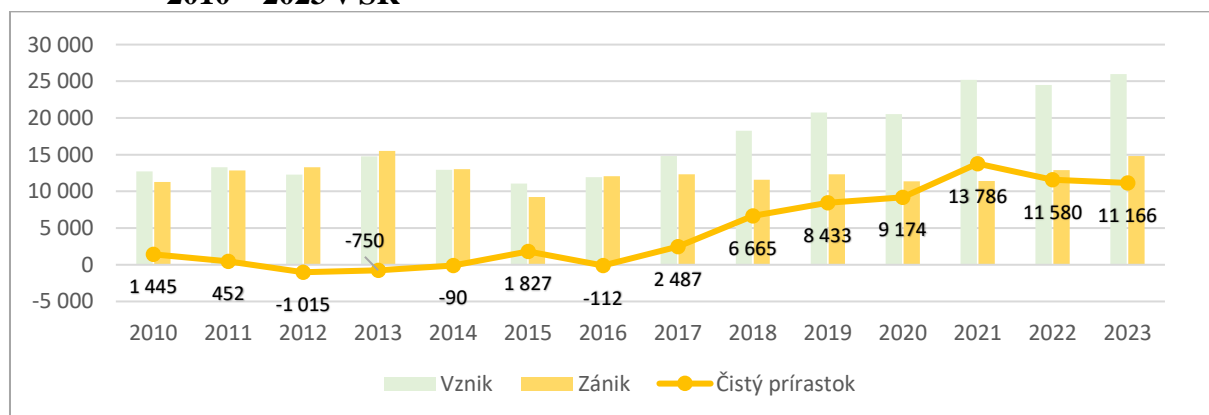
Graf č. 34: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v priemysle v rokoch 2010 - 2023

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Stavebníctvo z pohľadu čistého prírastku podnikateľských subjektov patrí medzi dynamicky sa vyvíjajúce sektory. Od roku 2010 do roku 2016 bol počet čistých prírastkov zväčša záporný, pričom sa však pohyboval vždy v jednotkách stoviek. PO roku 2017 dochádza k previsu počtu vzniknutých subjektov nad počtom zaniknutých subjektov a čistý prírastok sa dostáva na niekoľkotisícové hodnoty. Najvyšší čistý prírastok subjektov v sektore stavebníctva pozorujeme v roku 2021, kedy dosiahol 13 tisíc. Rok 2023 sa zaradil medzi najúspešnejšie roky v histórii z hľadiska počtu vzniku nových subjektov v stavebníctve. Počet opäť prevýšil 11 tisíc a napriek miernemu medziročnému poklesu (- 4%) bol tento rok tretí najúspešnejší v sledovanom období.

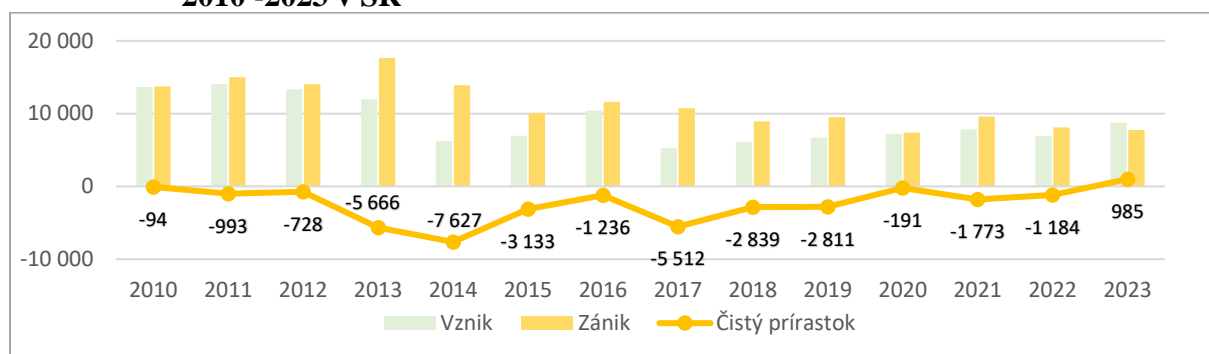
Graf č. 35: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v stavebníctve v rokoch 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V odvetví **obchodu** došlo v minulom roku k určitej zmene pozorovaného trendu. Prvýkrát počas uplynulých 13 rokov došlo k čistému nárastu počtu podnikateľských subjektov v sektore. Z hľadiska sektora ide o pozitívnu správu, keďže najmä v minulosti vznik nových subjektov v obchode (najmä v maloobchode) brzdila veľká konkurencia.

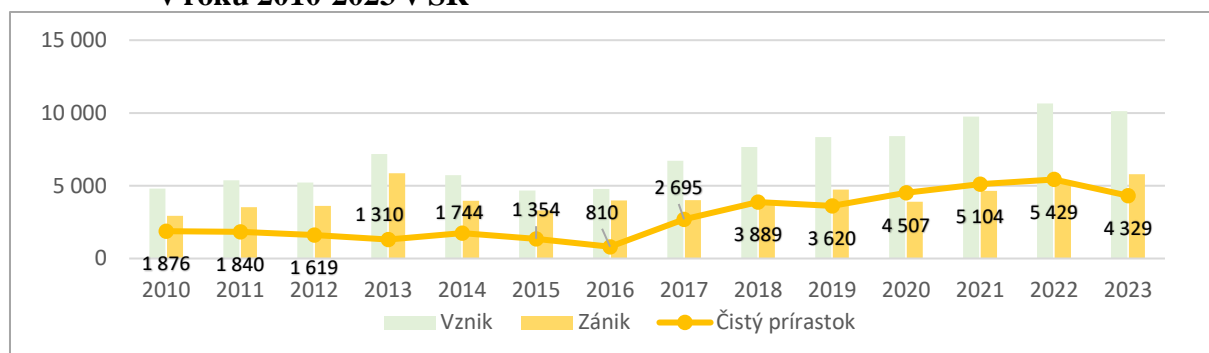
Graf č. 36: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchode v rokoch 2010 -2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie **dopravy a informácií** sa z hľadiska čistého prírastku vyvíja stabilne. V každom zo sledovaných rokov bol dosiahnutý čistý prírastok počtu podnikateľských subjektov. Minimum bolo dosiahnuté v roku 2016, kedy prírastok počtu podnikateľských subjektov v sektore dosiahol 810 subjektov. Rok 2023 patril z hľadiska čistých prírastkov opäť k tým úspešnejším. Medziročne však došlo k poklesu čistého prírastku nových podnikov o približne 20 %.

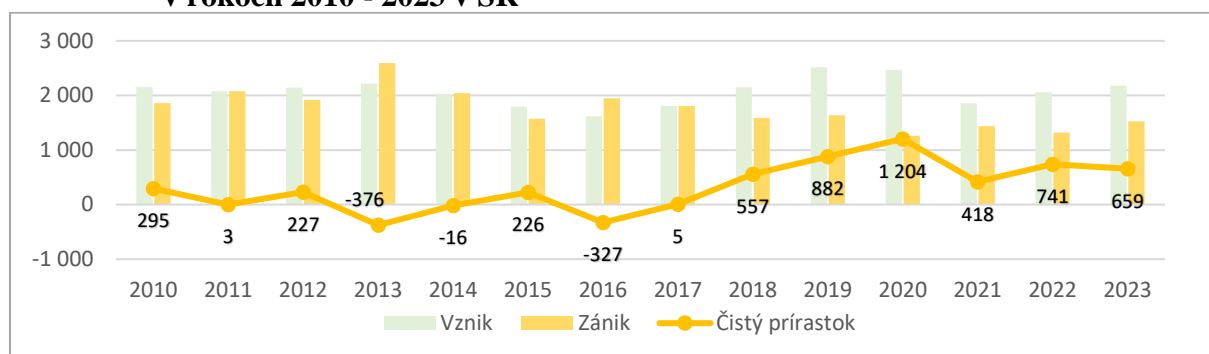
Graf č. 37: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v doprave a informáciách v roku 2010-2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie **ubytovanie a stravovanie** patrí medzi najmenej atraktívne odvetvia podnikania na Slovensku. Vývoj čistého prírastku v tomto odvetví mal v priebehu sledovaného obdobia nepravidelný priebeh s pomerne vyrovnanými ročnými bilanciami vznikov a zánikov. Zatiaľ čo do roku 2012 dosahoval čistý prírastok kladnú hodnotu, od roku 2013 do roku 2017 sa striedal mierny prírastok s miernym úbytkom podnikateľských subjektov. Aj keď sa očakávali nepriaznivé dopady koronavírusu na segment, ktorý bol uzatvorený, na čistom prírastku sa tento predpoklad nepotvrdil a v roku 2020 bol čistý prírastok počtu podnikateľských subjektov najvyšší a dosiahol 1204 subjektov. V roku 2021 poklesol prírastok subjektov v sektore na 418. Rok 2022 bol opäť charakteristický väčšou mierou vzniku oproti zánikom a čistý prírastok dosiahol 741 subjektov. V roku 2023 počet čistých prírastkov dosiahol 659.

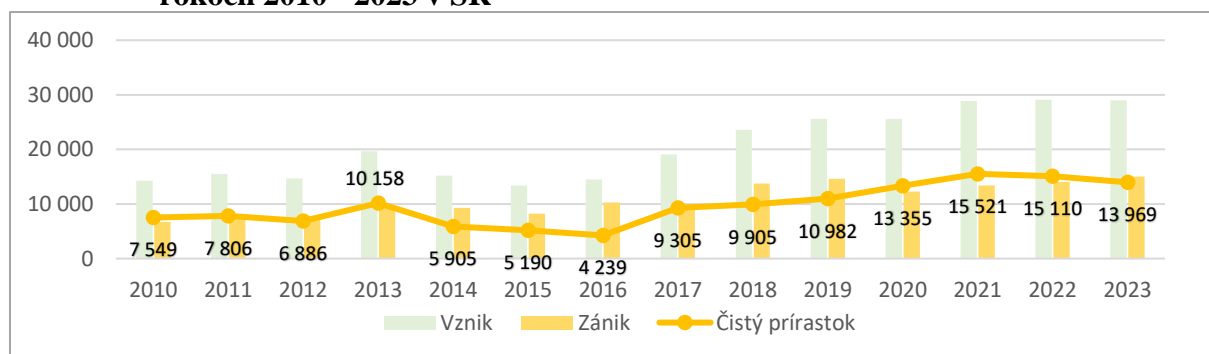
Graf č. 38: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ubytovaní a stravovaní v rokoch 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Aj rok 2022 potvrdil, že podnikanie v **obchodných službách** patrí medzi najobľúbenejšie predmety podnikania. Opäť, rovnako ako v predchádzajúcich 13 rokoch došlo ku kladnému čistému prírastku počtu nových podnikov. Z tohto hľadiska bol najmenej úspešným v sledovanom období rok 2016, kedy vzniklo 4239 subjektov. Od tohto roku počet subjektov každoročne rástol a v roku 2021 došlo k dosiahnutiu najvyššej hodnoty v sledovanom období, pričom čistý prírastok dosiahol viac ako 15,5 tisíc subjektov. Pozitívne trendy pokračovali aj v roku 2022. V roku 2023, podobne ako v uplynulých rokoch došlo k nárastu počtu novovzniknutých podnikov v obchodných službách o viac ako 10 000, pričom počet dosiahol tretiu najvyššiu hodnotu v sledovanom období, napriek medziročnému poklesu na úrovni 7,5 %. Na druhej strane, zo štatistického hľadiska môže byť tento pokles vnímaný aj v kontexte nárastu celkového množstva prírastkov v sektore obchodu.

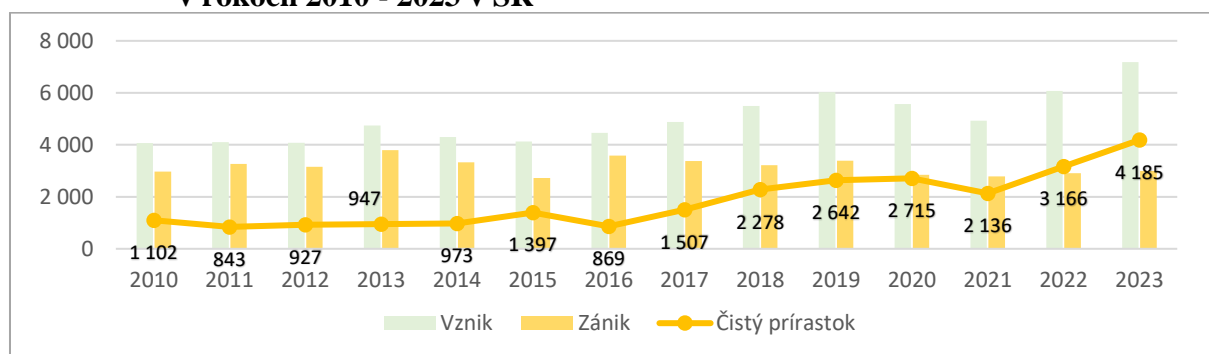
Graf č. 39: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchodných službách v rokoch 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Pozitívne sa vyvíjali opäť aj prírastky v sektore **ostatné služby**. Od roku 2010 dochádza ku kontinuálnemu rastu počtu podnikateľských subjektov v segmente. Najnižšia hodnota v sledovanom období bola dosiahnutá v roku 2011, kedy dosiahla 843 subjektov. Rok 2023 potvrdil predchádzajúce trendy a bol evidovaný významný medziročný nárast o 32 %, na 4 185 subjektov. Ide o najvyššiu hodnotu v sledovanom období, ale tiež historicky.

Graf č. 40: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ostatných službách v rokoch 2010 - 2023 v SR

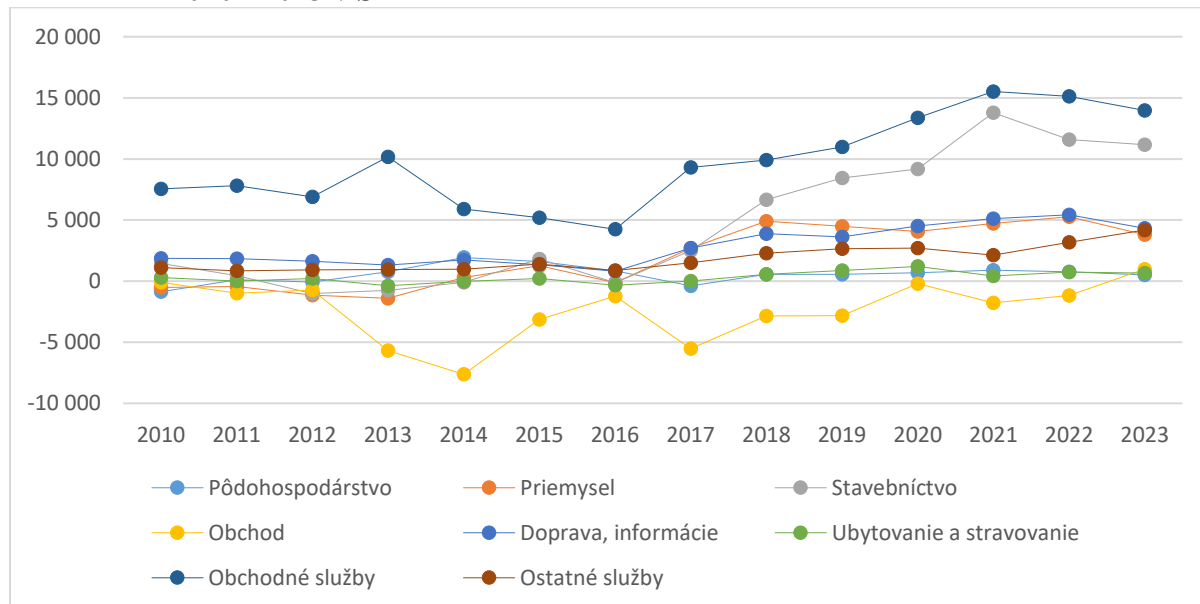

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziodvetvovom porovnaní čistého prírastku, resp. úbytku sú dlhodobo najdynamickejšie rastúcim odvetvím obchodné služby, čo sa potvrdzuje aj na raste počtu aktívnych MSP podnikajúcich v tomto odvetví.

Taktiež platí, že výrazný prepád za posledné desaťročie zaznamenali podnikateľské subjekty pôsobiace v obchode, pri ktorých dochádza k úbytku podnikateľských subjektov. Rok 2023 však v sektore vyslal pozitívny signál, kedy došlo k nárastu počtu subjektov. Pozitívne možno vnímať aj vývoj v odvetviach dopravy a informácií či ostatných služieb. Výrazne rastú čisté prírastky v segmente stavebníctva, ktoré sú druhým najdynamickejším odvetvím z hľadiska každoročného čistého prírastku.

Graf č. 41: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa odvetví v rokoch 2010 - 2023 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní môžeme opäť v celkovom objeme čistých prírastkov za všetky sektory konštatovať stagnáciu, resp. mierny pokles. Kým v roku 2022 sme medziročne hovorili o čistom prírastku 70 podnikov medziročne, v roku 2023 došlo k poklesu o 1 295 subjektov. V relatívnom počte ide však o nízky pokles, o 3,2 %, preto hovoríme o stagnácii, resp. miernom poklese čistých prírastkov.

Z bilancie vznikov a zánikov vyplýva, že **najviac subjektov pribudlo v odvetví obchodných služieb s čistým prírastkom 13 969**. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím sa poradie odvetví s najvyšším čistým prírastkom mierne zmenilo. O dve miesta vyššie v celkovom počte prírastkov narástol obchod, ktorý dlhodobo končil v počte čistých prírastkov posledný. V roku 2023 dosiahol šiesty najväčší počet čistých prírastkov z hľadiska odvetví. Naopak, prepad zaznamenalo odvetvie pôdohospodárstva o dve miesta. Pozície si oproti minulému roku vymenili tiež odvetvie Priemyslu a Ostatných služieb. **Po obchodných službách a stavebníctve zaznamenali najvyšší prírastok (4 329) podnikateľské subjekty pôsobiace v doprave a informáciách.**

Tab. č. 27: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví a poradie v roku 2022 a 2023 v SR

P.č.	Odvetvie	ČP 2022	P.č.	Odvetvie	ČP 2023	Zmena pozície
1.	Obchodné služby	+ 15 110	1.	Obchodné služby	13 969	=
2.	Stavebníctvo	+ 11 580	2.	Stavebníctvo	11 166	=
3.	Doprava, informácie	+ 5 429	3.	Doprava, informácie	4 329	=
4.	Priemysel	+ 5 269	4.	Ostatné služby	4 185	↑ 1
5.	Ostatné služby	+ 3 166	5.	Priemysel	3 800	↓ 1
6.	Pôdohospodárstvo	+ 769	6.	Obchod	985	↑ 2
7.	Ubytovanie a stravovanie	+ 741	7.	Ubytovanie a stravovanie	659	=
8.	Obchod	- 1 184	8.	Pôdohospodárstvo	492	↓ 2

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky čistého prírastku zaznamenali pozitívnu zmenu sektory ostatných služieb a obchodu.

Naopak, k medzoročnému poklesu došlo v sektoroch pôdohospodárstva, priemyslu, dopravy a informácií, ubytovaní a stravovaní. Mierny medzoročný pokles bol zaznamenaný v odvetviach obchodných služieb a stavebníctva. **Najdynamickejší medzoročný nárast zaznamenalo odvetvie obchodu**, v ktorom sa čistý prírastok podnikateľských subjektov zvýšil o 183 %.

Tab. č. 28: Dynamika ČP podľa odvetví 2023/2022 (krátkodobá)

P.č.	Odvetvie	ČP 2022	ČP 2023	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Obchodné služby	15 110	13 969	- 1 141	↓ - 7,55 %
2.	Stavebníctvo	11 580	11 166	- 414	↓ - 3,58 %
3.	Doprava, informácie	5 429	4 329	-1 100	↓ - 20,26 %
4.	Priemysel	5 269	3 800	-1 469	↓ - 27,88 %
5.	Ostatné služby	3 166	4 185	1 019	↑ 32,19 %
6.	Pôdohospodárstvo	769	492	-277	↓ - 36,02 %
7.	Ubytovanie a stravovanie	741	659	-82	↓ - 11,07 %
8.	Obchod	-1 184	985	2 169	↑ 183,19 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní s dlhodobým priemerom za roky 2008 až 2021 došlo v roku 2023 k výraznému zvýšeniu záujmu o podnikanie vo všetkých odvetviach. Uvedený vývoj však možno pozorovať už od roku 2016. Najvyšší prírastok bol dosiahnutý oproti dlhodobému priemeru v sektore Obchodných služieb. Čistý prírastok bol o 146 % vyšší, ako je dlhodobý priemer v sektore.

K podobnej situácii došlo tiež v stavebníctve, ubytovaní a stravovaní a ďalších sektoroch. Zosumarizované výsledky podľa jednotlivých odvetví sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tab. č. 29: Vývoj ČP podľa odvetví v roku 2023 voči dlhodobému priemeru (2008-2023)

P.č.	Odvetvie	Dlhodobý priemer	ČP 2023	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Obchodné služby	9 468	13 969	4 501	↑ 47,54 %
2.	Stavebníctvo	4 890	11 166	6 276	↑ 128,35 %
3.	Doprava, informácie	2 786	4 329	1 543	↑ 55,38 %
4.	Priemysel	1 869	3 800	1 931	↑ 103,32 %
5.	Ostatné služby	1 775	4 185	2 410	↑ 135,74 %
6.	Pôdohospodárstvo	406	492	86	↑ 21,31 %
7.	Ubytovanie a stravovanie	334	659	325	↑ 97,31 %
8.	Obchod	-2 102	985	3 086	↑ 146,87 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.3 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla

Dlhodobo ustáleným priaznivým vývojom v počte čistých prírastkov sa vyznačovali Bratislavský a Nitriansky kraj, ktoré dosiahli v každom roku sledovaného obdobia čistý prírastok. Najväčší počet čistých prírastkov je každoročne zaznamenaný v Bratislavskom kraji, kde počet čistých prírastkov v roku 2023 opäť prevýšil 11 000 čistých prírastkov.

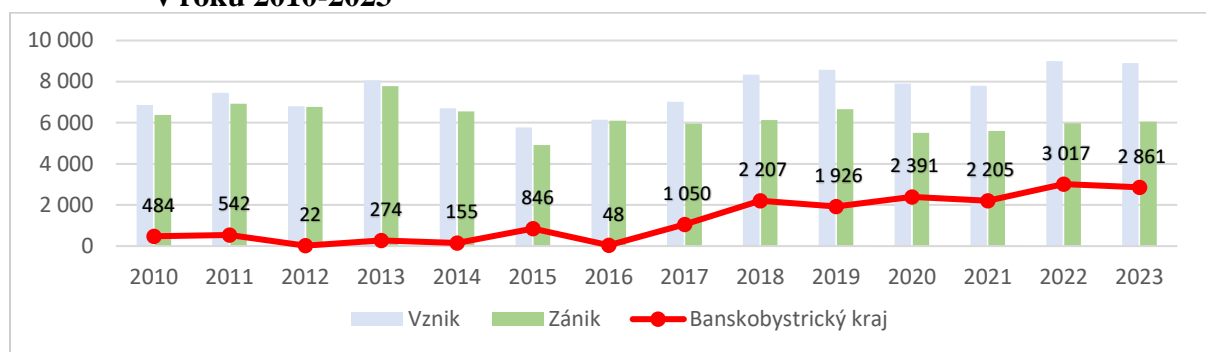
Tab. č. 30: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v roku 2016 - 2023 v SR

Kraj	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Banskobystrický kraj	48	1 050	2 207	1 926	2 391	2 205	3 017	2 861
Bratislavský kraj	2 445	4 595	6 621	7 303	9 600	9 806	11 535	11 354
Košický kraj	237	1 224	2 188	3 057	4 100	4 021	4 078	5 151
Nitriansky kraj	1 188	1 538	3 290	3 073	3 334	4 291	4 759	3 676
Prešovský kraj	350	1 211	3 870	4 328	4 604	6 663	5 187	5 078
Trenčiansky kraj	- 61	821	1 771	2 546	3 054	3 375	3 075	3 207
Trnavský kraj	515	1 279	2 645	2 837	4 034	4 255	4 664	3 900
Žilinský kraj	248	1 087	3 315	3 716	4 408	6 198	4 564	4 354

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Počet vznikov a zánikov v **Banskobystrickom kraji** sa po celé sledované obdobie uplynulých 14 rokov vyvíjal priaznivo, pričom v každom roku prevýšil počet vzniknutých podnikov počet zaniknutých podnikov. Až do roku 2016 však dosahoval ročný čistý prírastok len veľmi nízku úroveň do 900 podnikateľských subjektov. Výraznejší rast čistého prírastku bol v Banskobystrickom kraji zaznamenaný od roku 2017. Pozitívny vývoj z uplynulých rokov neprerušila ani koronakríza. Aj v roku 2023 pokračoval pozitívny trend, aj keď rekordné hodnoty z roku 2022 neboli prekonané. Čisté vzniky v kraji medziročne poklesli o 5,17 % a dosiahli 2 861 čistých prírastkov.

Graf č. 42: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji v roku 2010-2023

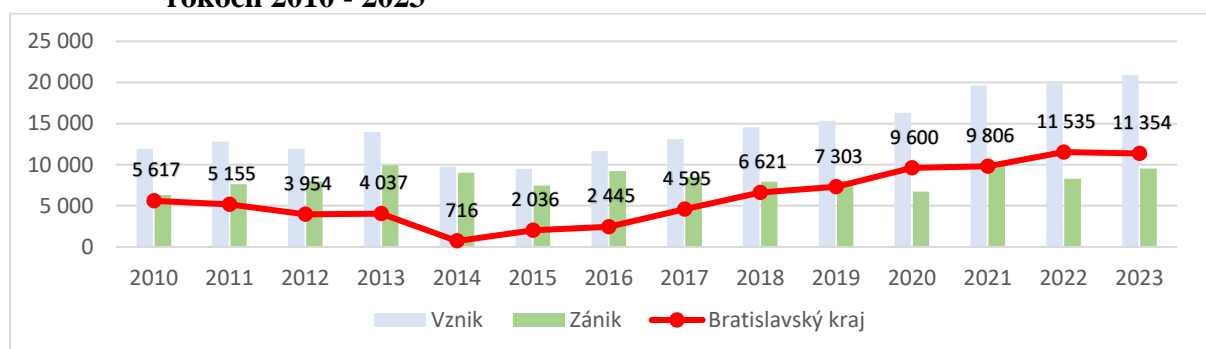

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Bratislavský kraj možno z pohľadu podnikateľskej aktivity označiť za podnikateľské a hospodárske centrum republiky. V sledovanom období od roku 2010 došlo vždy k čistému prírastku podnikateľských subjektov v kraji. Výrazne negatívny vplyv nemala ani koronakrízová situácia v roku 2020 a 2021. Došlo iba k miernemu spomaleniu čistých prírastkov.

Pre Bratislavský kraj je charakteristický každoročný prírastok firiem. Napriek výraznému poklesu v roku 2014 (predovšetkým vplyvom dynamického poklesu počtu vznikov) sa od roku 2015 čistý prírastok každoročne zvyšoval. Rok 2022 bol charakterizovaný opätovným nárastom, pričom čistý prírastok prvýkrát v sledovanom období dosiahol viac ako 11 tisíc subjektov. V roku 2023 došlo opätovne k nárastu čistých prírastkov viac ako 11 000. Medziročne došlo k miernemu prepadu o 1,57 % čistých prírastkov. Predpokladáme, že podniky k výrazne vyššej aktivite v BSK motivuje dostatok príležitostí, dostupná pracovná sila a dostatok prenajímateľných plôch na rozvoj činnosti, ktoré sú koncentrované v administratívnych činnostiach.

Graf č. 43: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji v rokoch 2010 - 2023

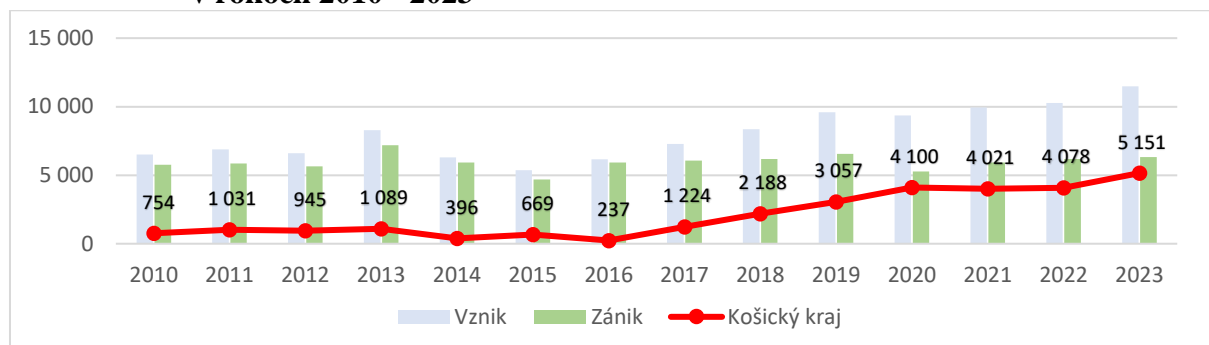

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Košický kraj patrí v uplynulých troch rokoch medzi kraje s dynamickejšim vývojom. Pozitívom je, že čistý prírastok podnikateľských subjektov sa postupne stabilizoval a jednoznačne rastie. V sledovanom období nenastal ani jeden rok, v ktorom by sme zaznamenali čistý úbytok podnikateľských subjektov v kraji. Od roku 2020 sa počet podnikateľských subjektov z hľadiska čistého prírastku stabilizoval na približne 4000 ročne. V roku 2023 došlo k zásadnému nárastu počtu čistých prírastkov v kraji, a to najviac spomedzi všetkých krajov. Medziročne sa počet čistých prírastkov zvýšil o 26 %, t. j. o takmer 1 100

čistých prírastkov. Vývoj vznikov, zánikov a čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji znázorňuje graf č. 44.

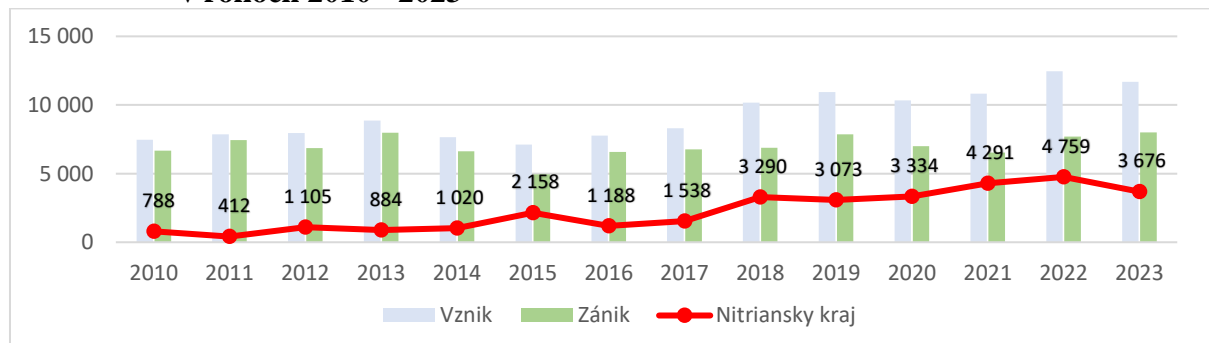
Graf č. 44: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji v rokoch 2010 - 2023

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Na základe výsledkov za uplynulých 13 rokov možno konštatovať, že o podnikanie v **Nitrianskom kraji** je dlhodobý záujem, čo potvrdzuje aj fakt, že ani v jednom roku sledovaného obdobia nedosiahol čistý prírastok zápornú hodnotu. V uplynulých rokoch sa darí zrýchľovať veľkosť čistého prírastku podnikateľských subjektov v kraji. V uplynulom roku dosiahol čistý prírastok 3 676 subjektov. Ide o pomerne výrazný pokles o viac ako 1 000 subjektov, čo v relatívnom ponímaní predstavuje pokles o 22 % medziročne. Avšak napriek tomu ide o tretiu najvyššiu nameranú hodnotu čistých prírastkov v sledovanom období.

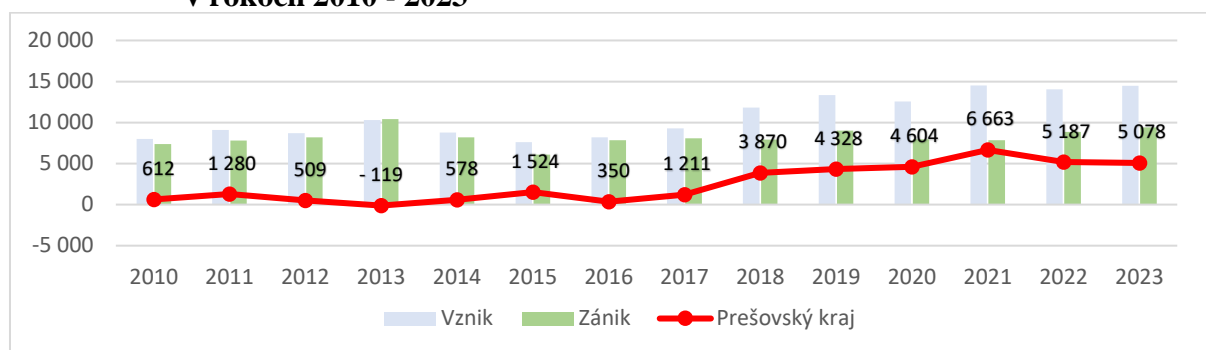
Graf č. 45: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Nitrianskom kraji v rokoch 2010 - 2023

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Prešovský kraj patrí posledné roky (spolu s Bratislavským krajom) medzi kraje s najvyšším prírastkom podnikateľských subjektov v rámci všetkých sledovaných krajov. Čistý prírastok v Prešovskom kraji sa v sledovanom období vyznačoval kolísavým vývojom. Od roku 2010 sa tvorba čistého prírastku vyvíjala nepredvídateľne – pozitívny vývoj nahradzoval negatívny a naopak. Po roku 2016 sa (obdobne ako v iných slovenských krajoch) situácia výrazne zlepšila a čistý prírastok začal narastať. Posledné roky dosahuje čistý prírastok viac ako 4 000 subjektov ročne. Najúspešnejším rokom bol rok 2021 s čistým prírastkom 6 663 subjektov. V uplynulom roku dosiahol prírastok 5 078, čo je o 2,1 % menej ako v predošlom roku. Dá sa preto hovoriť o medziročnej stagnácii počtu čistých prírastkov nových podnikov v regióne Prešovského kraja. Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji znázorňuje graf č. 46.

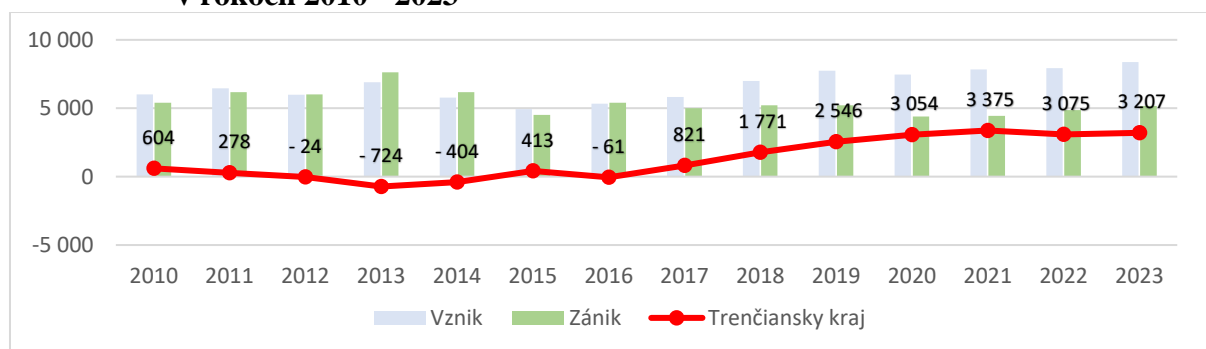
Graf č. 46: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji v rokoch 2010 - 2023

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podnikateľská aktivita v **Trenčianskom kraji** v porovnaní s ostatnými slovenskými kraji po roku 2010 upadla najviac a za ostatnými slovenskými kraji zaostávala. V období rokov 2012 – 2016 (s výnimkou roku 2015) rozhodlo viac podnikateľov svoju činnosť ukončiť ako založiť. Po roku 2016 dosahoval čistý prírastok opäť kladnú hodnotu, ktorá v uplynulých troch rokoch ešte vzrástla. Už dlhodobo patrí Trenčiansky kraj k tým krajom, kde vzniká relatívne najmenej podnikateľských subjektov. Avšak aj v tomto prípade bol rok 2021 z hľadiska čistého prírastku najúspešnejším, pričom vzniklo 3 375 subjektov. V roku 2022 poklesol počet čistých prírastkov podnikateľských subjektov o 300 na 3 075. V uplynulom roku 2023 došlo k miernemu rastu čistých prírastkov v kraji, a to o 4,29 %, resp. o 132 podnikateľských subjektov. Aj v prípade tohto regiónu môžeme konštatovať, že od roku 2020 dochádza k stagnácii čistých prírastkov nových podnikateľských subjektov.

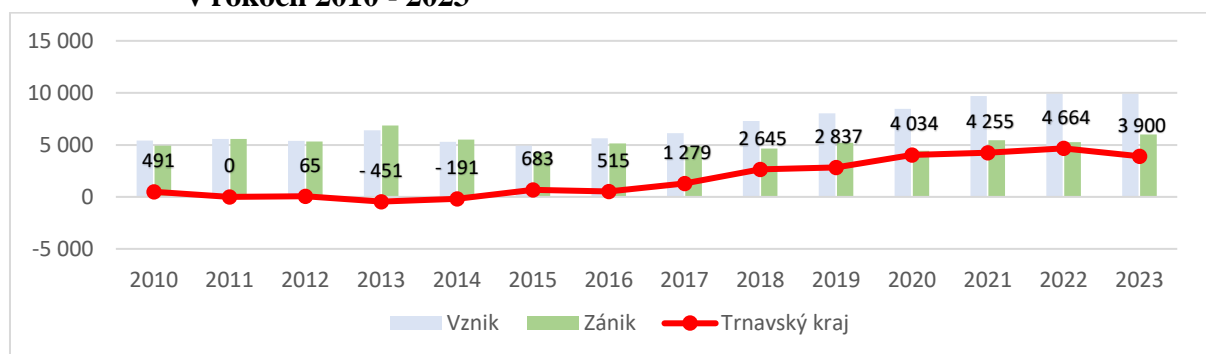
Graf č. 47: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trenčianskom kraji v rokoch 2010 - 2023

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Záujem o podnikanie v **Trnavskom kraji** je z dlhodobého hľadiska v porovnaní s inými kraji priemerný. Pozitívnym znakom je stabilnejší vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov. Spolu s každoročným nárastom početnosti nových MSP po roku 2015 to viedlo k dynamickému zvyšovaniu čistého prírastku firiem. Kým v roku 2016 bol v kraji zaznamenaný čistý prírastok na úrovni 515 subjektov, v roku 2022 to už bolo 4 664. V roku 2023 pozorujeme mierny medziročný pokles o 764 podnikov, t. j. pokles o 16,38 %.

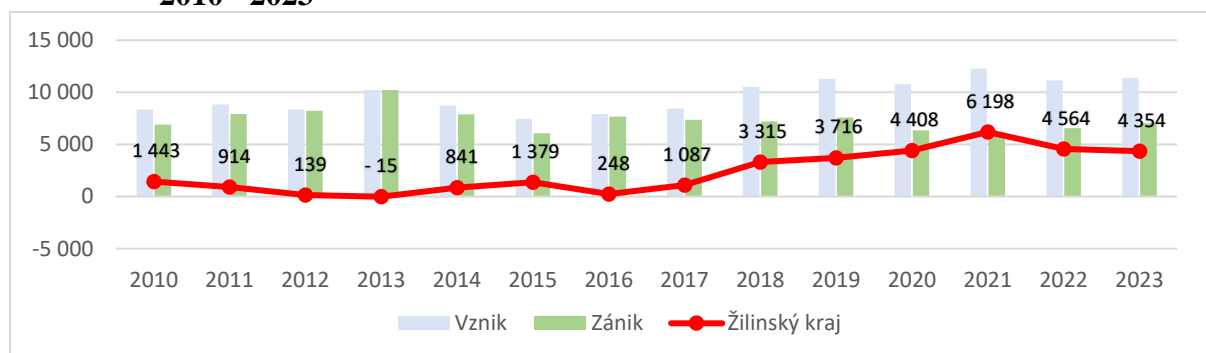
Graf č. 48: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trnavskom kraji v rokoch 2010 - 2023

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Žilinský kraj je pre podnikateľov (najmä živnostníkov) relatívne atraktívny región, ktorý v dlhodobom horizonte nepodliehal tak výrazným turbulenciám ako iné slovenské kraje. Zanedbateľný úbytok podnikateľských subjektov bol v sledovanom období pozorovaný len v roku 2013. V krízovom roku 2020 predstavoval čistý prírastok v Žilinskom kraji 4 408 podnikateľských subjektov. Rok 2023 bol z hľadiska čistých prírastkov menej úspešný ako rok 2022 a došlo k miernemu poklesu o 4,6 %, t. j. o 210 subjektov menej.

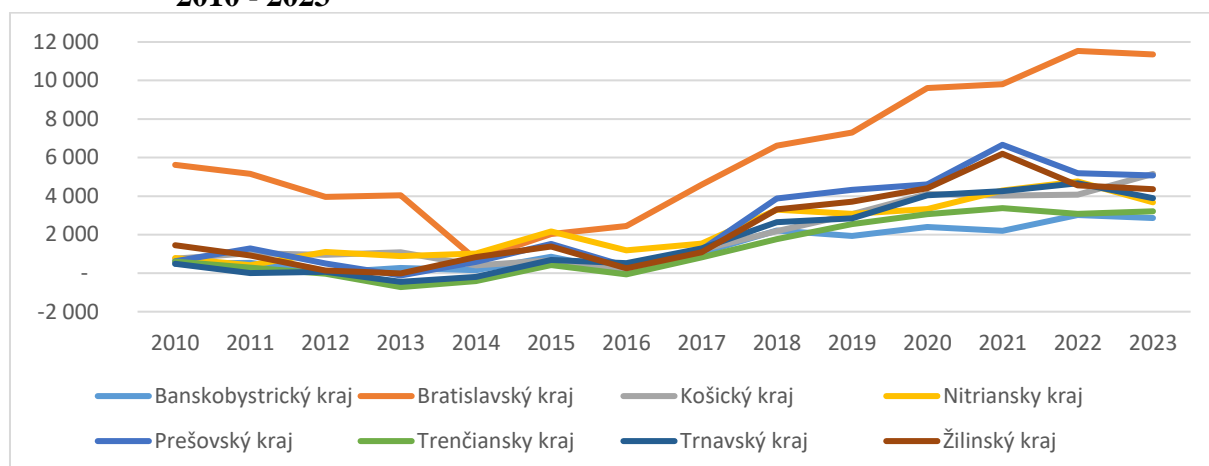
Graf č. 49: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Žilinskom kraji v roku 2010 - 2023

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rok 2023 potvrdil dlhodobé trendy z hľadiska regionálnej štruktúry prírastku jednotlivých podnikateľských subjektov. Lídrom v čistých prírastkoch je Bratislavský kraj, pričom sa dá konštatovať, že viac ako každý štvrtý subjekt, ktorý pribudne má zapísané sídlo práve v tomto kraji. V posledných rokoch sa rozdiel oproti ostatným krajom ešte viac zväčšuje. Na druhom konci rebríčka sú Banskobystrický a Trenčiansky kraj. Rok 2023 potvrdil všetky uvedené trendy predchádzajúcich rokov, s výnimkou nárastu Košického kraja, ktorý sa dostal na druhé miesto spomedzi sledovaných krajov.

Graf č. 50: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2010 - 2023

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Už dlhodobým trendom sa stáva aj pribúdanie podnikateľských subjektov vo všetkých krajoch. Posledný zaznamenaný pokles aspoň v jednom kraji bol v roku 2016. V absolútnej hodnote sa v roku 2023 najväčšou mierou na celkovom prírastku podieľal Bratislavský kraj, v ktorom počet vznikov prevýšil počet zánikov o 11 354 podnikateľských subjektov. Bratislavský kraj tak obhájil prvenstvo a potvrdil, že je podnikateľsky najobľúbenejším regiónom na Slovensku.

V celkovom hodnotení sa spomedzi počtu čistých prírastkov podnikateľských subjektov na druhom mieste umiestnil Košický kraj. Veľmi tesne, len o podnikateľských subjektov menej pribudlo v Prešovskom kraji. Podnikateľsky atraktívnejším bol v roku 2023 práve Košický a Žilinský kraj. Naopak, menej atraktívnymi boli najmä Nitriansky kraj, ktorý skončil v poradí čistých prírastkov na šiestom (oproti tretiemu miestu v počte čistých prírastkov v roku 2022) a tiež Trnavský kraj, ktorý poklesol o jednu pozíciu spomedzi jednotlivých krajov. Podrobný prehľad počtu čistých prírastkov podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2022 a 2023 je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tab. č. 31: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla a poradie jednotlivých krajov v roku 2022 a 2023 v SR

P.č.	Kraj	ČP 2022	P.č.	Kraj	ČP 2023	Zmena pozície
1.	Bratislavský kraj	11 533	1.	Bratislavský kraj	11 354	=
2.	Prešovský kraj	5 187	2.	Košický kraj	5 151	↑ 1
3.	Nitriansky kraj	4 759	3.	Prešovský kraj	5 078	↓ 1
4.	Trnavský kraj	4 664	4.	Žilinský kraj	4 354	↑ 1
5.	Žilinský kraj	4 564	5.	Trnavský kraj	3 900	↓ 1
6.	Košický kraj	4 078	6.	Nitriansky kraj	3 676	↓ 3
7.	Trenčiansky kraj	3 075	7.	Trenčiansky kraj	3 207	=
8.	Banskobystrický kraj	3 017	8.	Banskobystrický kraj	2 861	=

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Dynamika čistého prírastku bola v jednotlivých krajoch rôzna, čo sme čiastočne popisovali už skôr v tejto kapitole. Najdynamickejší medziročný nárast čistého prírastku bol zaznamenaný v Košickom kraji – o 26,31 %. Nasledoval Trenčiansky kraj s medziročným nárastom o 4,29 %. V ostatných krajoch došlo k medziročnému poklesu počtu čistých prírastkov podnikov. Najvyšší pokles bol zaznamenaný v Nitrianskom kraji, a to medziročne o 22,76 % menej.

Vysoký pokles zaznamenávame tiež v Trnavskom kraji, a to o viac ako 16 %. Mierny pokles, resp. stagnáciu môžeme pozorovať v Bratislavskom kraji, kde sa počet čistých prírastkov zmenil len o 1,57 %. Krátkodobá dynamika čistého prírastku spolu s absolútnou zmenou čistého prírastku v členení podľa sídla je uvedená v tabuľke č. 33.

Tab. č. 32: **Dynamika ČP podľa sídla 2023/2022 (krátkodobá)**

P.č.	Kraj	ČP 2022	ČP 2023	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Bratislavský kraj	11 535	11 354	-181	↓ -1,57 %
2.	Košický kraj	4 078	5 151	1 073	↑ 26,31 %
3.	Prešovský kraj	5 187	5 078	-109	↓ -2,10 %
4.	Žilinský kraj	4 564	4 354	-210	↓ -4,60 %
5.	Trnavský kraj	4 664	3 900	-764	↓ -16,38 %
6.	Nitriansky kraj	4 759	3 676	-1 083	↓ -22,76 %
7.	Trenčiansky kraj	3 075	3 207	132	↑ 4,29 %
8.	Banskobystrický kraj	3 017	2 861	-156	↓ -5,17 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky čistého prírastku zaznamenali v dlhodobom horizonte (porovnanie s dlhodobým priemerom za roky 2008 – 2023) nárast všetky kraje v intervale od 61,1 % v Nitrianskom kraji po 164,12 % v Košickom kraji. V absolútnom vyjadrení sa čistý prírastok v roku 2023 najviac odkláňal od dlhodobého priemeru v Bratislavskom (o 5 419) a najmenej v Nitrianskom kraji (o 1 395).

Tab. č. 33: **Vývoj ČP podľa sídla v roku 2022 voči dlhodobému priemeru (2008-2023)**

P.č.	Kraj	Dlhodobý priemer	ČP 2022	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Trenčiansky kraj	1 298	3 207	1 909	↑ 147,1 %
2.	Trnavský kraj	1 821	3 900	2 079	↑ 114,2 %
3.	Košický kraj	1 950	5 151	3 201	↑ 164,1 %
4.	Banskobystrický kraj	1 241	2 861	1 620	↑ 130,6 %
5.	Žilinský kraj	2 347	4 354	2 007	↑ 85,5 %
6.	Prešovský kraj	2 553	5 078	2 525	↑ 98,9 %
7.	Bratislavský kraj	5 935	11 354	5 419	↑ 91,3 %
8.	Nitriansky kraj	2 281	3 676	1 395	↑ 61,2 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Záver

Rok 2023 bol z hľadiska vývoja podnikateľského prostredia po troch rokoch, ktoré boli prevažne spojené s krízovými udalosťami (COVID – 19, energetická kríza, ako i kríza na Ukrajine), pokojnejší. Stabilizoval sa vplyv inflácie na ekonomiku.

Napriek tomu sa počet podnikateľov v menej turbulentných časoch znížil. Počet registrovaných aktívnych MSP poklesol o približne 3 000, pričom stagnoval počet registrovaných živnostníkov a mierne poklesol počet právnických osôb. Dlhodobou najpopulárnejšou formou právnických spoločností je spoločnosť s ručeným obmedzením, ktorých počet prevyšuje 250 000.

Najviac registrácií, už dlhodobo, je z hľadiska sektorov zaznamenaných v sektore „Obchodné služby“, aj keď v roku 2023 počet nových registrácií dosiahol podobné hodnoty ako za rok 2022. Mierne (o 5 %) poklesol aj počet nových registrácií v segmente dopravy a informácií. Výraznejšie vzrástol počet nových registrácií v segmente Obchodu (o 26 %).

Z hľadiska regionálneho vývoja vznikov najvyšší počet podnikov vzniká v Bratislavskom kraji (viac ako 20 000 podnikov). Je to o viac ako 5 000 viac ako v prípade vznikov podnikov v druhom kraji v poradí, a to v Prešovskom kraji. Vyšší počet vzniknutých podnikov ako 10 000 sme v roku 2023 pozorovali ešte v Nitrianskom a Košickom a Žilinskom kraji. Ostatné kraje ostali pod hranicou 10 000, pričom najmenej vzniklo v Trenčianskom kraji, približne 8 000.

V roku 2023 ukončilo svoju činnosť viac ako 57 000 podnikateľských subjektov, teda o približne 4 000 podnikov viac ako v roku 2022. Vzrástol počet zaniknutých FO podnikateľov (o približne 3 000) a tiež počet zaniknutých právnických osôb o približne 2 000.

Z hľadiska jednotlivých odvetví zaniká najviac subjektov v sektore Obchodných služieb (15 046), stavebníctvo (14 824) a priemysel (7 152). Najmenej subjektov zaniká v sektore ubytovanie a stravovanie (1 526). Najvyšší počet zánikov v roku 2023 bol zaznamenaný (rovnako ako v predchádzajúcom roku) v Bratislavskom kraji – na úrovni 9 548 podnikateľských subjektov, nasledovaný Prešovským krajom (9 413 subjektov). Najmenej podnikateľských subjektov zaniklo v Trenčianskom (5 171 subjektov), Trnavskom (5 999 subjektov) a Banskobystrickom kraji (6 048 subjektov).

Z bilancie vznikov a zánikov vyplýva mierny pokles čistého prírastku podnikateľských subjektov v roku 2023. V porovnaní s rokom 2022 sa prírastok znížil iba mierne, o 3,2 %, t. j. o 1 295 subjektov. Celkový čistý prírastok dosiahol 39 585 subjektov. Pozitívny vývoj prírastku bol zaznamenaný vo všetkých krajoch SR, najvýraznejšie opäť v Bratislavskom kraji, ktorý je lídrom týchto štatistík. Kladný prírastok počtu podnikateľských subjektov dosiahol 9,5 tisíc. Najmenej podnikateľských subjektov pribudlo v Trenčianskom kraji.

Z hľadiska jednotlivých odvetví pribúdajú podnikateľské subjekty v sektore obchodných služieb, stavebníctve, doprave, priemysle, ostatných službách, či ubytovaní a stravovaní. Medziročne výrazný nárast o 183 % nastal v segmente obchodu.